

BIBLIOTEKARZ

ZACHODNIOPOMORSKI

Daniel Ziarkowski
Baza „Historia
Uniwersytetu Szczecińskiego”
STR. 5

Sylwia Janusz
Numery Polskich
Norm oraz ich
pozycja w formacie
rekoru
bibliograficznego
MARC 21
STR. 8

Janusz Żywicki
III Mistrzostwa
Polski Bibliotekarzy
w Półmaratonie
STR. 111

Sprawozdanie z działalności bibliotek publicznych
województwa
zachodniopomorskiego
w 2019 roku

Monika Kwaśniak STR. 37

1 (164)
2020
Kwartalnik
ISSN 0406-1578
Indeks 35263

BIBLIOTEKARZ

ZACHODNIOPOMORSKI

KWARTALNIK PL ISSN 0406-1578 INDEKS 35263

KSIĄŻNICA POMORSKA
IM. STANISŁAWA STASZICA
W SZCZECINIE

ZACHODNIOPOMORSKIE
POROZUMIENIE BIBLIOTEK

KOSZALIŃSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA
IM. JOACHIMA LELEWELA
W KOSZALINIE

STOWARZYSZENIE
BIBLIOTEKARZY POLSKICH
Okręg Zachodniopomorski

ROCZNIK LXI
NR 1 (164)
SZCZECIN 2020

Spis treści

ARTYKUŁY

Daniel Ziarkowski	
Baza „Historia Uniwersytetu Szczecińskiego”	5
Sylwia Janusz	
Numery Polskich Norm oraz ich pozycja w formacie rekordu bibliograficznego MARC 21	8
Grzegorz Piskorz	
„Zawsze wybieram pozytywizm” – krótka opowieść o Stanisławie Krzywickim, wielolet- nim dyrektorze Książnicy Pomorskiej.....	14
Kamila Tomaszewska	
Gazetka w bibliotece? Czemu nie!!!	21
Beata Głowacka	
„Bibliotekarz Zachodniopomorski” wczoraj i dziś (1959–2018)	24

SPRAWOZDANIA

Monika Kwaśniak	
Sprawozdanie z działalności bibliotek publicznych województwa zachodniopomorskiego w 2019 roku	37
Justyna Grzegorzczuk, Marta Tomaszewska	
Ferie z książką	99
Katarzyna Jezierska	
Lekcja człowieczeństwa i walki o siebie	105
Marta Sztark-Żurek	
Letnia Dziecięca Biblioteka Uniwersytecka	109
Janusz Żywicki	
III Mistrzostwa Polski Bibliotekarzy w Półmaratonie.....	111
Anna Sztumer	
Urodziny Pluszowego Misia	115

SYLWETKI

Anna Kwiatkowska	
Aleksander Majorek.....	118

Z SZAFY BIBLIOFILA

Andrzej Awtuszewski	
Wybrane przykłady opisów batalistycznych w kronikach Strykowskiego, Bielskiego i Gwagnina na przykładzie bitwy pod Grunwaldem	123

KRONIKA

Anna Kotowska, Małgorzata Maciejewska, Przemysław Nowaczek, Małgorzata Zychowicz	
Kronika (1 stycznia – 31 marca 2020).....	129

Daniel Ziarkowski

Biblioteka Główna Uniwersytetu Szczecińskiego

BAZA „HISTORIA UNIWERSYTETU SZCZECIŃSKIEGO”

Dziś już niepodobna dojść, kto na początku lat 90. jako pierwszy wyszedł z pomysłem archiwizowania artykułów traktujących o Uniwersytecie Szczecińskim. Najpewniej byli to pracownicy Oddziału Informacji Naukowej Biblioteki Głównej US lub Oddziału Zbiorów Specjalnych. Być może zadanie zleciła ówczesna dyrektor biblioteki Jolanta Goc. Nie to jest jednak najważniejsze. Dość, że wycinki z prasy przetrwały w pożółkłych, rozpadających się kopertach do 2014 roku, kiedy to, z okazji zbliżającego się jubileuszu 30-lecia uczelni, postanowiono je zdigitalizować, czy raczej zeskanować, i umieścić w nowo powstałej bazie Historia US.

Na przełomie lat 80. i 90. istniała w Warszawie agencja przyjmująca zlecenia monitoringu codziennej prasy polskiej i zagranicznej o nazwie Biuro Wycinków Prasowych „Glob” (dziś Agencja Prasowo-Informacyjna „Glob”), w której najprawdopodobniej złożony został akces US subskrypcji wycinków na zamówienie. Tak zwane dokumenty życia społecznego dotyczyły osób i zdarzeń związanych z najmłodszą wtedy uczelnią w Polsce, erygowaną w 1985 roku. Nie dziwi zatem fakt, że pisała o niej cała dawna polska i zagraniczna (przede wszystkim z krajów bloku socjalistycznego) prasa. Dostarczane cyklicznie biblioteczne materiały swoje źródło miały w takich dziennikach jak: „Express Poznański”, „Ziemia Gorzowska”, „Życie Warszawy”, „Dziennik Łódzki”. W tym zestawieniu tytułów publikacje „Głosu Pomorza”, „Głosu Wybrzeża”, „Kuriera Szczecińskiego” czy „Głosu Szczecińskiego” musiały więc wydawać się czymś naturalnym i oczywistym. Region chwalił się swoją nową alma mater, ale też przy okazji komentowano jej codzienne problemy i zmagania z niełatwą ówczesną rzeczywistością. Wystarczy przytoczyć fakt, iż zaledwie w kilka lat po utworzeniu zaistniało realne zagrożenie rozwiązania uniwersytetu. Artykuły na ten temat dostępne są zresztą w bazie Historia US.

W zależności od zagadnień i stopnia trudności opisywanych problemów, nawet redaktorzy tak zdawałoby się odległych profili tematycznych, które posiadały czasopisma „Radar”, „Ład”, „Prawo i Życie” lub „Życie Gospodarcze”, chętnie podejmowali casus US w swoich artykułach, co świadczyło o zainteresowaniu opinii publicznej rozwojem uczelni powstałym w wyniku połączenia Wydziału Inżynieryjno-Ekonomicznego Transportu Politechniki Szczecińskiej i Wyższej Szkoły Pedagogicznej.

Zlecenie monitorowania prasy było płatne i nie każda instytucja mogła sobie na to pozwolić. Na szczęście znalazły się na to zamówienie pieniądze. Zespół pracowników

w 2014 roku miał całkiem pokaźny zbiór do opracowania, ale dzięki temu dziś rzesza użytkowników bazy może cieszyć się umieszczonymi w niej archiwami i materiałami. Okrągła rocznica powstania uniwersytetu w 2015 roku była więc impulsem do działania i zawiązania się grona ochotników gotowych do pracy nad projektem przygotowania bazy. Grupę utworzyli pracownicy biblioteki głównej uniwersytetu – Urszula Ganakowska, Ewa Erbel, Ewa Buko, Katarzyna Kurzańska, Magdalena Czyszkievicz, Wiesława Trzaskawka, Dorota Gil-Tarnawska oraz piszący te słowa. Pewną trudnością na początku była systematyzacja materiału. Należało znaleźć klucz, według którego około 2 tys. artykułów zostanie podzielonych. Ostatecznie zdecydowano się na kategoryzację: dydaktyka, nauka, rozwój uniwersytetu, sylwetki, wywiady, życie społeczne, życie studenckie, nekrologi, kalendarium, wokół których utworzono podgrupy tematyczne, między innymi nabór na studia, proces dydaktyczny, konferencje, nominacje, kultura, sprawy socjalne itd. Na tej podstawie zbudowano bazę, zaś zadaniem osoby wprowadzającej dokument miało być przypisanie publikacji do danej kategorii i podkategorii z uwzględnieniem nazwy źródła, daty wydania i autora.

Baza funkcjonuje już pięć lat, a posadowienie jej na oprogramowaniu WordPress (wersja 4.8.9) było dobrym wyborem, ponieważ nie jest ona stricte naukowa i dotyczy życia uczelni w różnych dziedzinach i aspektach. Na stronie domowej BG US figuruje wśród innych baz własnych i wzbogaca ofertę nie tylko biblioteki, ale i całego uniwersytetu. Skupia lokalne i ogólnokrajowe artykuły prasowe dotyczące US od momentu powstania naszej uczelni do dzisiaj. Obsługująca stronę wyszukiwarka pozwala szybko dotrzeć do osób, miejsc i wydarzeń związanych z funkcjonowaniem wszystkich uczelni, ośrodków oraz innych jednostek należących do uniwersytetu.

Pełnotekstowa baza online, nieobciążona żadnymi hasłami, na pewno jest atrakcyjnym medium nie tylko dla studentów i pracowników, ale i wszystkich miłośników US. Wiedza, którą zawiera, jest wspaniałym repozytorium, mogącym służyć jako warsztat badacza, ale też stanowić świetną lekturę społeczno-kulturalno-historyczną.

Miesiąc	Wprowadzone artykuły	Wydziały i ośrodki najczęściej omawiane w publikacjach	Najczęściej poruszane kategorie tematyczne
a	b	c	d
Styczeń	0	–	–
Luty	46	Wydział Humanistyczny	działalność naukowa, baza dydaktyczna
Marzec	53	Wydział Filologiczny	publikacje i wykłady pracowników naukowych
Kwiecień	15	Wydział Humanistyczny	życie społeczne i kulturalne
Maj	22	Ośrodek Szkoleniowo-Wypoczynkowy w Pobierowie	działalność naukowa

a	b	c	d
Czerwiec	4	Wydział Prawa i Administracji	życie społeczne
Lipiec	35	Wydział Humanistyczny	nabór na studia, kultura, życie społeczne
Sierpień	47	Wydział Filologiczny	absolwenci, sylwetki, konferencje
Wrzesień	0	–	–
Październik	7	Wydział Filologiczny	polityka, sylwetki
Listopad	0	–	–
Grudzień	11	Wydział Prawa i Administracji	nauka, oświata, szkolnictwo

Dane statystyczne bazy Historia US na podstawie „Głosu Szczecińskiego”, „Kuriera Szczecińskiego”, „Gazety Wyborczej” i „Rzeczpospolitej” za 2018 rok

2 sierpnia 2019 roku baza zawierała 3133 artykuły z prostymi opisami bibliograficznymi i zeskanowanymi źródłami. Tym większą ma wartość, że posiadanie jej wyróżnia naszą ksiąźnicę na tle bibliotek naukowych, publicznych i innych w kraju, niemogących poszczycić się takim archiwum.

Stanowi idealne dopełnienie do katalogów i baz dostępnych w bibliotekach uniwersyteckich, a zwłaszcza do Publi, która zawiera informacje bibliograficzne o opublikowanym piśmiennictwie naukowym pracowników US od 1985 roku.

Z pewnością warto mieć Historię US na uwadze przy gromadzeniu materiałów dotyczących życia nie tylko uczelni czy biografii poszczególnych osób, ale również życia społecznego naszego miasta i całego regionu.

Baza dostępna jest pod adresem historiaus.bg.szczecin.pl.

Sylwia Janusz

Książnica Pomorska

NUMERY POLSKICH NORM ORAZ ICH POZYCJA W FORMACIE REKORDU BIBLIOGRAFICZNEGO MARC 21

Polski Komitet Normalizacyjny z początkiem 2013 roku wprowadził nowe zasady numeracji Polskich Norm (PN). Decyzją tą wywołał spore zamieszanie zarówno wśród użytkowników dokumentów normalizacyjnych jak i bibliotekarzy zajmujących się ich opracowaniem. Numery są bowiem podstawowym elementem służącym do identyfikowania norm nie tylko w bazie danych PKN, ale również w elektronicznych systemach bibliotecznych.

Przeglądając katalogi różnych bibliotek można zauważyć, że zawarte w nich rekordy bibliograficzne dokumentów normalizacyjnych tworzone są według odmiennych reguł. Szczególnie różnie ujmowane są numery PN. Dowolność ta wynika z tego, że w formacie MARC 21 nie ma wydzielonych pól, ani podpól na te konkretne dane. Nie ma też jednoznacznych wskazówek dotyczących przejmowania ich do opisu. Bez wątpienia jednak zasadą, którą należałoby się kierować przy katalogowaniu, powinna być możliwość szybkiego, łatwego i precyzyjnego znalezienia potrzebnych materiałów. W procesie wyszukiwawczym bardzo ważną rolę pełni właśnie numeracja PN. Ze względu na to, że tytuły norm bywają rozbudowane, przy czym ich elementy powtarzają się w obrębie danej dziedziny, bez niej znalezienie i rozpoznanie właściwego dokumentu mogłoby być dosyć skomplikowane. Dlatego też tak istotne znaczenie ma pełna informacja o numerach norm zapisana w odpowiednich polach rekordu bibliograficznego.

Numeracja Polskiej Normy

Polska Norma posiada dwa indywidualne oznaczenia¹. Pierwsze z nich to numer wyróżniony pogrubioną czcionką, który znajduje się nad tytułem, oraz drugie – numer referencyjny umieszczany u dołu strony tytułowej. Numer PN (na przykład PN-ISO 690²) wiąże się z tematem normalizacyjnym. Jest stały, niepowtarzalny i nie zmienia się, gdy norma ulega nowelizacji. Wiele bibliotek w swoich opisach bibliograficznych traktuje go jako element tytułu właściwego i zapisuje w polu 245 (strefa tytułu i oznaczenie od-

1 G. Maludzińska, *R2-I1. Numeracja Polskiej Normy i Polskiego Dokumentu Normalizacyjnego, oznaczenie identyfikujące i stopień zgodności. Wersja 3.3*, Warszawa 2016, <https://www.pkn.pl/zsz/r2-i1.doc> (dostęp 31 marca 2020).

2 *PN-ISO 690:2012 Informacja i dokumentacja – Wytyczne opracowania przypisów bibliograficznych i powołań na zasoby informacji*.

powiedzialności), w podpolu |a (tytuł). Umieszczanie numeru tuż za tytułem zwiększa skuteczność wyszukiwania, zwłaszcza wtedy, gdy odbywa się ono na podstawie Międzynarodowej Klasyfikacji Norm (ICS) lub języka haseł przedmiotowych. Tym samym taka prezentacja danych zapewnia podstawową, ale i niezbędną, informację dotyczącą konkretnego dokumentu normalizacyjnego. Natomiast numer referencyjny PN (na przykład PN-ISO 690:2012) związany jest z datą publikacji normy. Pozwala jednoznacznie ją zidentyfikować oraz stwierdzić jej aktualność. Jest on niezwykle ważny, gdy norma stanowi dokument odniesienia w ocenie zgodności. Numer referencyjny można i warto podać wraz z elementami dodatkowymi w polu 246 (wariant tytułu), w podpolu |a (tytuł). Obrazują to przykłady z wybranymi polami rekordu bibliograficznego.

Przykład 1

Dokument normalizacyjny opublikowany w wersji papierowej.

- 24500 |a Informacja i dokumentacja – Terminologia PN-ISO 5127 / |c Polski Komitet Normalizacyjny.
24610 |a PN-ISO 5127:2005P
260 |a Warszawa : |b Polski Komitet Normalizacyjny, |c 2005.

Przykład 2

Dokument normalizacyjny w języku.

- 24500 |a Systemy identyfikacyjne umożliwiające jednoznaczną wymianę informacji – Wymagania – Część 1:
Zasady i metody PN-EN 62507-1 / |c Polski Komitet Normalizacyjny.
24610 |a PN-EN 62507-1:2011E
260 |a Warszawa : |b Polski Komitet Normalizacyjny, |c 2011.

Przykład 3

Dokument normalizacyjny w języku angielskim opublikowany po 1 stycznia 2013 roku.

- 24500 |a Systemy i urządzenia multimedialne – Multimedialne technologie publikacji elektronicznych i książek elektronicznych – Kody matrycowe do głosowej prezentacji tekstów drukowanych PN-EN / |c Polski Komitet Normalizacyjny.
24610 |a PN-EN 62665:2013-02E
260 |a Warszawa : |b Polski Komitet Normalizacyjny, |c 2013.

Przykład 4

Dokument normalizacyjny opublikowany po raz pierwszy w 2011 roku w wersji angielskiej, następnie przetłumaczony na język polski i wydany w 2013 roku.

- 24500 |a Konserwacja dóbr kultury – Ogólne terminy i definicje PN-EN 15898 |c Polski Komitet Normalizacyjny.
24610 |a PN-EN 15898:2011P
260 |a Warszawa : |b Polski Komitet Normalizacyjny, |c 2013.

Przyglądając się powyższemu przykładom, można zauważyć, że numer referencyjny wyraźnie uzupełnia dane rekordu bibliograficznego normy. Niestety nierzadko bywa lekceważony. Biblioteki pomijają go w swoich opisach, chociaż format MARC 21 stwarza możliwość podania takiej informacji. Prawdopodobnie można to wytłumaczyć tym, że jest on przedstawiany drobnym drukiem na samym dole strony tytułowej i wydaje się przez to, że nie ma większego znaczenia, skoro i tak oddzielnie podawany jest rok wydania. Niemniej jednak, chociaż PKN w swoich wydawnictwach nie zaznacza tego numeru typograficznie, to w elektronicznej bazie norm traktuje go jako główne kryterium wyróżniające. Tymczasem numer referencyjny podany w indeksowanym polu 246 znacznie zwiększa możliwości wyszukiwawczo-informacyjne katalogów bibliotecznych w obrębie zbiorów normalizacyjnych, ponieważ umożliwia prześledzenie historii nowelizacji dokumentu normalizacyjnego. Tak jak w przypadku ważnej i dlatego często zmienianej normy dotyczącej bezpieczeństwa zabawek.

Przykład 5

Dokument normalizacyjny *PN-EN 71-1 Bezpieczeństwo zabawek – Część 1: Właściwości mechaniczne i fizyczne* (prezentacja według indeksu tytułowego katalogu elektronicznego³):

PN-EN 71-1:2001
PN-EN 71-1:2001/A4:2005
PN-EN 71-1:2001/A4:2005E
PN-EN 71-1:2001/A8:2005
PN-EN 71-1:2001/A9:2005
PN-EN 71-1:2001/A9:2005E
PN-EN 71-1:2001/A10:2005E
PN-EN 71-1:2001/A11:2005E
PN-EN 71-1:2006
PN-EN 71-1:2006/A3:2006E
PN-EN 71-1:2007E
PN-EN 71-1:2008E
PN-EN 71-1:2011E
PN-EN 71-1+A8:2009E
PN-EN 71-1+A9:2009E
PN-EN 71-1+A14:2011E

Wspomniane wyżej elementy dodatkowe numeru referencyjnego to oznaczenia wersji językowej PN. Wcześniej były to skróty (*U*) – uznaniowa i (*oryg.*) – oryginalna.

3 Indeks tytułowy Katalogu Głównego Książnicy Pomorskiej w Szczecinie. Przyjęto, że w polskich wersjach językowych numery norm nie będą dodatkowo oznaczane literą P.

nalna⁴. Obecnie są to litery P, E, D, F odpowiednio do wersji polskiej, angielskiej, niemieckiej i francuskiej. Zaznaczyć trzeba, że nie stanowią one jego elementu składowego i należy je traktować tylko jako informację wskazującą na język dokumentu. Bezwzględnie należy je pomijać we wszelkich powołaniach datowanych na normy. PKN w ogłoszeniu o publikacji norm oraz w sklepie internetowym używa, dla przejrzystości, po numerze referencyjnym określeń opisowych *wersja angielska*, *wersja polska*. W bazach danych i wykazach stosuje natomiast symbole literowe (na przykład PN-EN 12345:2013-03E). Niektóre biblioteki, wiedząc, że użytkownicy norm są do nich przyzwyczajeni, również podają w swoich katalogach symbole literowe oznaczające wersję językową normy.

Numeracja Polskiej Normy własnej

Oddzielnego omówienia wymaga numeracja PN własnej, czyli takiej, której opracowanie opiera się na propozycjach uczestników prac normalizacyjnych w naszym kraju. Z nią bowiem wiąże się funkcjonujące i nie zawsze poprawnie używane określenie *numer ujednoczony*.

Numer normy własnej składa się z literowego symbolu dziedziny normalizacji oraz pięciocyfrowego bloku, z czego dwie pierwsze cyfry oznaczają klasę tematyki normalizacyjnej, a trzy następne jej dalszy podział. W normie *PN-N-01152-13:2000 Opis bibliograficzny – Dokumenty elektroniczne*, N oznacza dziedzinę: naukę, oświatę, kulturę, dokumenty, poligrafię, natomiast cząstka 01 – klasę ogólną. Przed 1993 rokiem, zanim ustawa⁵ zmieniła normalizację obligatoryjną na dobrowolną⁶, numer normy zawierał również dwie cyfry roku ustanowienia (na przykład PN-62/N-01153⁷). Numeracja taka dobrze funkcjonowała w systemie, w którym PN była obowiązującym przepisem prawnym. Nie sprawdziła się natomiast w czasach gospodarki wolnorynkowej, ponieważ numer nie był możliwy do zapisania w przypadku powołania niedatowanego na normę. Potrzebny więc był inny zapis. Pierwszą normą ustaloną według nowych zasad była *PN-N-02000:1994 Podstawy działalności normalizacyjnej – Normalizacja i dziedziny związane – Terminologia*. Od tego momentu stare normy funkcjonowały według starej numeracji, a nowe – według nowej. W 2008 roku zdecydowano jednak o ujednoczeniu zapisu i przenumerowaniu PN z lat 1961–1993 poprzez likwidację ukośnika i roku po

4 Obydwa elementy dodatkowe oznaczają to samo, czyli że norma zawiera pełen tekst Normy Europejskiej w jej oryginalnej wersji językowej, krajowa jest tylko strona tytułowa i elementy informacyjne.

5 *Ustawa z dnia 3 kwietnia 1993 r. o normalizacji* (Dz.U. 1993 Nr 55, poz. 251).

6 Z zastrzeżeniem jednak, że ministrowie mogą rozporządzeniem wprowadzić obowiązek stosowania konkretnych norm oraz z bezwzględnym obowiązkiem stosowania, gdy normy zostały powołane w ustawie. Zmieniła to dopiero *Ustawa z dnia 12 września 2002 r. o normalizacji* (Dz.U. 2002 Nr 169, poz. 1386 z późn. zm.).

7 *PN-62/N-01153 Przepisy bibliograficzne – Opracowanie typograficzne bibliografii bieżącej dziedzin lub zagadnień*.

symbolu PN⁸. Dla odróżnienia numery tych norm nazwano wtedy *numerami ujednoliconymi*. Oczywiście zmiana dotyczyła tylko zapisów w przepisach, katalogach i bazach, ponieważ na normach już opublikowanych zmienione zostać nie mogły. W związku z tym norma PN-62/N-01153 otrzymała numer PN-N-01153 i numer referencyjny tzw. ujednolicony PN-N-01153:1962.

Zbiór PN jest bardzo obszerny, dlatego biblioteki, chcąc zaspokoić potrzeby informacyjne czytelników na aktualną myśl techniczną, skupiają się na opracowaniu bieżących wpływów. Stąd też nie jest łatwo odnaleźć w katalogach elektronicznych opis bibliograficzny normy wydanej przed 1994 rokiem. Gdyby jednak istniała potrzeba opracowania dokumentu normalizacyjnego wydanego w latach 1961–1993, należałoby podać obydwa numery. Pierwszy przejęty ze strony tytułowej normy – w polu 245, w podpolu |a oraz drugi obecnie funkcjonujący – w polu 246, w podpolu |a wraz z wyrażeniem wyjaśniającym w podpolu |i, czyli właśnie *numer ujednolicony*. Tak stworzony rekord zdecydowanie ułatwiłby wyszukiwanie w katalogu bibliotecznym norm z nieaktualnym już zapisem.

Przykład 6

PN-87/N-01152/03 Opis bibliograficzny – Dokumenty normalizacyjne.

24500 |a Opis bibliograficzny – Dokumenty normalizacyjne PN-87/N-01152/03 / c Polski Komitet Normalizacji, Miar i Jakości.

24610 |i Numer ujednolicony: |a PN-N-01152-03:1987P

260 |a Warszawa : |b Wydawnictwa Normalizacyjne „Alfa”, |c 1987.

Zmiany w numeracji dokumentów normalizacyjnych po 1 stycznia 2013 roku

Polski Komitet Normalizacyjny w 2013 roku wprowadził jednocześnie trzy istotne zmiany numeracji PN⁹. Dwie z nich dotyczą tylko i wyłącznie norm opublikowanych po 1 stycznia 2013 roku. Pierwsza dotyczy dodania do numeru referencyjnego dwóch cyfr miesiąca publikacji (na przykład PN-EN 62665:2013-02). Praktyka taka stosowana jest w organizacjach IEC i CENELEC, stąd taka decyzja. Druga zmiana związana jest ze statusem normy – aktualna/wycofana. Dotyczy ona norm wydanych przez PKN w języku obcym i ich późniejszych tłumaczeń. Do 2013 roku przetłumaczenie normy, która została wprowadzona do PN w języku oryginału (angielskim, niemieckim lub francuskim) skutkowało jej wycofaniem i nadaniem statusu nieaktualnej. Teraz zachowuje ona aktualność, a jej kolejna wersja językowa otrzymuje taki sam numer referencyjny. W takiej sytuacji numery referencyjne normy PN-EN 15898 (patrz również przykład czwarty) mają zapis:

8 J. Kochańska, *Numeracja Polskich Norm – czasy obecne i trochę historii*, „Wiadomości PKN. Normalizacja” 2013, nr 6, http://www.pkn.pl/sites/default/files/w6_2013.pdf (dostęp 30 grudnia 2013).

9 Takie same zasady dotyczą zapisu numeru referencyjnego zmiany do PN, na przykład PN-EN ISO 7218:2008/A1:2013-10E, oraz Polskiego Dokumentu Normalizacyjnego, na przykład PKN-ISO/TS 1366:2013-10P.

PN-EN 15898:2011 – opublikowana przez PKN w języku angielskim w 2011 roku;
PN-EN 15898:2011 – opublikowana przez PKN w języku polskim w 2013 roku.

Można zauważyć, że są one identyczne. Dlatego, żeby możliwe było zidentyfikowanie właściwego dokumentu, po numerze referencyjnym dodano symbole wersji językowej. Na tym właśnie polegała trzecia zmiana. Dlatego powyższe normy w katalogach PKN, ogłoszeniach o publikacjach, czy też innych wykazach przyjmują postać: PN-EN 15898:2011E, PN-EN 15898:2011P.

Przy czym normom w językach oryginalnych, które zostały wycofane, ponieważ doczekały się polskiej wersji językowej przed 1 stycznia 2013 roku, aktualności już nie przywrócono.

Podsumowanie

Wprowadzone zmiany zachwiały trochę porządkiem w katalogach tych bibliotek, które opracowują dokumenty normalizacyjne. PKN w swojej bazie automatycznie dokonał zmiany zapisów wszystkich numerów referencyjnych. W systemach bibliotecznych takiej możliwości nie ma. Bibliotekarze, chcąc osiągnąć jakiś stopień ujednoczenia, poprzez połączenie starej formy z nową, tworzą własne zasady numeracji. W katalogach elektronicznych można zauważyć na przykład rekordy bibliograficzne, które zawierają część nowego numeru referencyjnego, bez miesiąca publikacji, oraz wyjaśnienie *numer ujednolicony*. Zapis taki może wprowadzać użytkowników w błąd, ponieważ określenie to, co już zostało wcześniej wykazane, jest stosowane do numerów norm wydanych w konkretnych latach. Wydawałoby się, że w dużo lepszej sytuacji są biblioteki, które w ogóle nie podają w swoim opisie numerów referencyjnych tylko numer oraz rok wydania. Dane te rzeczywiście były wystarczające, gdy data publikacji była tożsama z datą występującą jako element numeru referencyjnego. Teraz, gdy jest powtarzana przez kolejne wersje językowe wydane w różnych latach, identyfikacja właściwej normy w katalogu bibliotecznym może być utrudniona. Zdecydowanie jednak właściwsze jest pominięcie numeru referencyjnego w opisie bibliograficznym, niż podanie go w sposób niezgodny z zapisem obowiązującym w PKN.

Możliwe, a nawet bardzo prawdopodobne, że nie jest to ostatnia zmiana numeracji dokonana przez naszą krajową jednostkę normalizacyjną. Bibliotekom pozostaje więc dostosowywać opis bibliograficzny tak, żeby był przydatny ich czytelnikom.

Grzegorz Piskorz

Książnica Pomorska

„ZAWSZE WYBIERAM POZYTYWIZM” – KRÓTKA OPOWIEŚĆ O STANISŁAWIE KRZYWICKIM, WIELOLETNIM DYREKTORZE KSIĄŻNICY POMORSKIEJ¹

Mam świadomość, że opowiadanie o bohaterze niniejszego tekstu nie należy do łatwych. O Stanisławie Krzywickim napisano już wiele zarówno w wersji internetowej, jak i drukowanej. Jest postacią w środowisku bibliotekarskim wciąż rozpoznawalną i cenioną. Mimo to, moim zdaniem, wypada przypominać nowym pokoleniom bibliotekarzy działalność byłego dyrektora Książnicy Pomorskiej, ponieważ jest to dziedzictwo, o którym nie należy zapominać. Jego pozytywistyczne *praca u podstaw* i *praca organiczna* przyniosły wymierne efekty w postaci nowo wzniesionych budynków bibliotecznych, czy zaadaptowanych na potrzeby księżnic, a także inicjatyw upowszechniających kulturę i oświatę. Wiele pomysłów doczekało się realizacji i nadal jest kontynuowanych. Jego działalność społeczna (na przykład w Stowarzyszeniu Bibliotekarzy Polskich) była powiązana z jego aktywnością zawodową, między innymi z pracą na rzecz rozwoju bibliotekarstwa w naszym województwie.

Kiedy zaczniemy szukać w sieci informacji o Stanisławie Krzywickim, odnajdziemy w niej miejsca, w których zamieszczono poświęcone mu teksty. Na portalu szczecin.eu możemy przeczytać:

Stanisław Krzywicki

¹ Artykuł jest zmodyfikowaną wersją referatu wygłoszonego podczas VII Sympozjum *Ludzie książki Pomorza Zachodniego* (19 maja 2019 roku, Książnica Pomorska).

Wieloletni dyrektor Książnicy Pomorskiej w Szczecinie. Dzięki jego uporowi, prowincjonalna biblioteka stała się jedną z najważniejszych i najnowocześniejszych placówek bibliotecznych w kraju.

Na stronie urzędu miasta jego biogram jest umieszczony w zakładce *Sylwetki Ambasadorów*. Można się z niego dowiedzieć, że

Wszystkie działania podejmowane przez Stanisława Krzywickiego na trwałe wpisały się w krajobraz naszego miasta i sprawiają, że Szczecin staje się miejscem stycznym dla różnych kultur i narodowości.

Natomiast w Internetowej Encyklopedii Pomorza Zachodniego² możemy znaleźć biogram w wersji rozszerzonej, opracowany przez Wojciecha Banaszaka, podzielony na części: życiorys, dokonania zawodowe, twórczość i wyróżnienia, odznaczenia i medale. Tak więc, korzystając ze źródeł online, można zapoznać się ze skróconą wersją kariery zawodowej i działalności społecznej jednego z prekursorów nowoczesnego bibliotekarstwa na Pomorzu Zachodnim.

Inaczej rzecz się ma ze słowem drukowanym. Ważną publikacją książkową jest praca Hanny Niedbał (byłej kierowniczkii Działu Informacji Naukowej i Promocji) zatytułowana *Stanisław Krzywicki dyrektor Książnicy Pomorskiej*. Autorka w sposób przystępny przedstawia wiele ciekawych informacji. Zarówno autor biogramu w Internetowej Encyklopedii Pomorza Zachodniego, jak i autor tego tekstu, zdobywali swoją wiedzę na temat działalności bibliotekarskiej Stanisława Krzywickiego, czytając tę publikację i wybierając z niej istotne informacje. Nie można też nie wspomnieć o bardzo ważnym dla szczecinian wydawnictwie – Encyklopedii Szczecina (wydanie z 1999 roku, tom pierwszy) – w którym znalazł się krótki życiorys dyrektora opracowany przez Władysława Michnała (wieloletniego kierownika Działu Instrukcyjno-Metodycznego Książnicy Pomorskiej). Notka ta została w późniejszym czasie zmieniona oraz poszerzona przez jej autora i opublikowana w wydaniu encyklopedii z 2015 roku.

Spośród artykułów, które ukazały się w czasopiśmie, wypada zwrócić uwagę na tekst wspomnianego już Władysława Michnała, zamieszczony w trzecim numerze „Bibliotekarza Zachodniopomorskiego” z 1998 roku, zatytułowany *Dzień Książnicy Pomorskiej w Szczecinie i jubileusz 40-lecia pracy jej dyrektora Stanisława Krzywickiego*. Znalazły się w nim między innymi następujące słowa:

Rozbudowa Książnicy to wielka zasługa jej dyrektora, toteż jego jubileusz 40-lecia pracy w szczecińskich instytucjach kultury (na kierowniczych stanowiskach) znalazł uznanie nie

2 Wspólny projekt Książnicy Pomorskiej i Fundacji sedina.pl mający na celu udostępnianie, promowanie i upowszechnianie wiedzy o regionie.

tylko u władz, ale także w środowisku naukowym i kulturalnym Szczecina. Swoją wieloletnią pracą na stanowisku dyrektora Biblioteki i osiągnięciami oraz aktywnością społeczną zaskarbił sobie wdzięczność i szacunek środowiska bibliotekarskiego oraz ludzi i instytucji, z którymi współpracował.

Sylwetkę dyrektora przedstawiono w numerze 142 „Kuriera Szczecińskiego” z 1994 roku. Jego biogram natomiast opublikowano w anglojęzycznym czasopiśmie ukazującym się co roku, zatytułowanym „Who’s who in the European Information World”.

Aktywność zawodowa Ambasadora Szczecina była ściśle połączona ze stanowiskami, które zajmował. Ze wspomnianej wcześniej publikacji autorstwa Hanny Niedbał można dowiedzieć się, że Stanisław Krzywicki pełnił funkcje:

- kierownika Referatu Bibliotek i Czytelnictwa w Wydziale Kultury Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej (1958–1962),
- dyrektora Wojewódzkiego Domu Kultury (1962–1964),
- sekretarza Szczecińskiego Towarzystwa Kultury (1964–1965),
- wicedyrektora Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie (1965–1970),
- kierownika Wydziału Kultury Miejskiej Rady Narodowej (1970–1972),
- dyrektora Książnicy Pomorskiej (1974–2003).

Jego bibliotekarska aktywność zawodowa rozpoczęła się w momencie objęcia stanowiska wicedyrektora WiMBP w Szczecinie. W latach 1965–1970 angażował się między innymi w planowaną działalność oświatową, która miała być jednym z elementów programu przekształcania tradycyjnej biblioteki-wypożyczalni w placówkę oświatową. W artykule *Niektóre problemy działalności bibliotek publicznych*, opublikowanym w „Bibliotekarzu Zachodniopomorskim” (nr 3-4 z 1968 roku) napisał:

Podjmując rozszerzoną działalność pragniemy biblioteki osadzić skutecznie w naszej rzeczywistości społeczno-kulturalnej, dążyć wszelkimi środkami do podniesienia ich użyteczności i wszechstronnego wykorzystania do podniesienia kultury i oświaty całych środowisk.

Czy te słowa nie są bliskie idei pozytywistycznej pracy organicznej? Myślę, że tak.

Od połowy lat 70. kierował zespołami redakcyjnymi „Bibliografii Pomorza Zachodniego” i „Bibliotekarza Zachodniopomorskiego”. Prowadził działalność dydaktyczną, najpierw w Państwowym Ośrodku Kształcenia Korespondencyjnego Bibliotekarzy, potem w Centrum Ustawicznego Kształcenia Bibliotekarzy. Od 1975 roku przewodniczył Kolegium Dyrektorów Bibliotek Naukowych Szczecina. Jego spostrzeżenia co do roli biblioteki w systemie edukacji powszechnej społeczeństwa, sam jest przecież dydaktykiem, nadal są bardzo trafne. W tekście *Niektóre problemy szczecińskiego bibliotekarstwa*, który ukazał się w „Bibliotekarzu Zachodniopomorskim” nr 1 z 1979 roku, stwierdził:

W systemie edukacji społeczeństwa [...] biblioteki stają się podstawową siecią placówek, trudno wyobrazić sobie dzisiaj dobrze funkcjonujący system kształcenia bez dobrze zorganizowanych i zasobnych w zbiory bibliotek.

W trudnych dla bibliotekarstwa latach 80. był jedną z osób zasiadających w Prezydium Narodowej Rady Kultury. Został też członkiem redakcji miesięcznika „Bibliotekarz”. Z jego inicjatywy zaczęła funkcjonować Pinakoteka (obecnie Wypożyczalnia Dziel Sztuki), czyli druga w kraju wypożyczalnia oryginalnych dzieł sztuki współczesnej i reprodukcji.

W dalszym ciągu starał się zdefiniować nowoczesną bibliotekę. Swoją wizję zaprezentował w „Bibliotekarzu Zachodniopomorskim”, nr 1 z 1988 roku, w artykule zatytułowanym *Nowoczesność w bibliotece*. Napisał między innymi:

Najważniejszym dla mnie wyznacznikiem nowoczesności biblioteki publicznej jest jej miejsce w środowisku wyrażające się w jakości oferty usług, zasięgu jej oddziaływania oraz społecznej akceptacji. Szczególnie silnie chciałbym wyeksponować integracyjną funkcję biblioteki publicznej w środowisku placówki, którą chętnie odwiedza się, gdyż w niej ogniskuje się życie intelektualne, jest ono czymś ważnym dla życia duchowego danej społeczności.

Stanisław Krzywicki był również współorganizatorem i uczestnikiem konferencji oraz sympozjów międzynarodowych i krajowych. W Książnicy Pomorskiej odbyły się między innymi sympozja:

- Biblioteka w społeczności lokalnej (1991)
- Biblioteka ośrodkiem informacji biznesowej (1994)
- Konserwacja Zbiorów w Bibliotekach Naukowych (1997).

Ponadto w 2000 roku zorganizowano Kongres Bibliotek Morza Bałtyckiego – Bibliotheca Baltica.

Dzięki jego sile przekonywania władz do potrzeby budowy bibliotek lub adaptowania na nie istniejących obiektów, powstało wiele nowych siedzib książnic. Wśród nich można wymienić zabytkowe budynki w Stargardzie i Gryficach, które odrestaurowano i ulokowano w nich biblioteki. Ale największym osiągnięciem Stanisława Krzywickiego jest rozbudowa Książnicy Pomorskiej. Pierwsze plany związane z tym przedsięwzięciem pojawiły się już w 1979 roku. W cytowanym wcześniej artykule *Niektóre problemy szczecińskiego bibliotekarstwa* dyrektor WiMBP napisał:

Niewątpliwie największą inwestycją najbliższych lat będzie rozbudowa Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie.

Marzenie to zostało zrealizowane dopiero w 1999 roku. Oddano wtedy do użytku nowoczesny gmach Książnicy Pomorskiej.

Opisując aktywność zawodową Stanisława Krzywickiego, powinienem jeszcze wspomnieć o dwóch ważnych kwestiach – budowaniu i wzbogacaniu zasobu instytucji, którą kierował przez lata, oraz o współpracy z bibliotekami i instytucjami zagranicznymi. Jako dyrektor największej biblioteki na Pomorzu Zachodnim dbał o to, by nie tylko można było mówić o wielkim księgozbiorze liczonym w tysiącach egzemplarzy, ale przede wszystkim o zbiorach cennych, na przykład o rękopisach czy starych drukach. Po to między innymi, z jego inicjatywy, powstało Muzeum Literackie, w którym znalazły się archiwalne zbiory związane z tak wybitnymi postaciami, jak Stanisław Witkiewicz, Witold Wirpsza, Stefan Flukowski, Xawery Dunikowski, Jan Edmund Osmańczyk, Edmund Męclewski, Kazimierz Studentowicz (w tej kolekcji znajdują się między innymi listy kard. Stefana Wyszyńskiego, kard. Karola Wojtyły, abp. Walentego Kominka).

Współpraca z bibliotekami i różnego rodzaju zagranicznymi instytucjami była ważnym krokiem we wzbogacaniu zasobów Książnicy, ponieważ dzięki wymianie trafiły do niej kolejne cenne zbiory, na przykład z Biblioteki Narodowej w Sankt Petersburgu. Dzięki współpracy z biblioteką hrabstwa Dorset powstał Ośrodek Informacji Gospodarczej i Prawnej. Kooperacja z Instytutem Goethego zaowocowała powstaniem Biblioteki Niemieckiej i Medioteki Języka Niemieckiego.

Działalność społeczna Stanisława Krzywickiego, jak wspominałem już wcześniej, była powiązana z jego aktywnością zawodową, między innymi z pracą na rzecz rozwoju bibliotekarstwa w naszym województwie. Funkcje, które pełnił, umożliwiały mu łączenie pasji zawodowych z aktywnością na rzecz społeczności, w której żył. Był członkiem Rady Naczelnej Towarzystwa Rozwoju Ziem Zachodnich, przewodniczącym kolegium dyrektorów Regionalnej Sieci Bibliotek i Ośrodków INTE (Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej), przewodniczącym zarządu Okręgu Zachodniopomorskiego SBP, członkiem Stowarzyszenia Zachodniopomorskiego, prezesem Szczecińskiego Towarzystwa Kultury.

Opublikował około 200 tekstów w prasie krajowej i zagranicznej, w dziennikach lokalnych, w „Głosie Szczecińskim”, „Kurierze Szczecińskim”, w czasopiśmie, na przykład w „Bibliotekarzu Zachodniopomorskim” czy „Bibliotekarzu”. Tytuły jego tekstów świadczą o jego osobistym zaangażowaniu w rozwój bibliotekarstwa oraz upowszechnianie kultury i oświaty, na przykład: *Biblioteki szczecińskie podstawą systemu kształcenia ustawicznego i informacji*, *Funkcje Książnicy Szczecińskiej w rozwoju życia kulturalnego na Pomorzu Zachodnim*, *Regionalny system biblioteczny na przykładzie województwa szczecińskiego*, *Pomorski system informacji w bibliotekach: koncepcja programowa* (we współpracy z Lilianną Marcinkiewicz), *Centrum Sztuki Współczesnej w Buku Kamińskim to nowa inicjatywa Książnicy Pomorskiej*. Ponadto był redaktorem różnych publikacji, na przykład *Poradnika Bibliograficznego Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej*, redaktorem naczelnym „Bibliografii Pomorza Zachodniego”, współautorem, wraz ze Stanisławem Badoniem, *Informatora o bibliotekach województwa szczecińskiego*.

Za swoją działalność zawodową uhonorowano go licznymi odznaczeniami, między innymi Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi. Dostrzeżono także jego działalność w dziedzinie upowszechniania kultury i oświaty – nagrodzono go Medalem Komisji Edukacji Narodowej. Otrzymał Nagrodę Funduszu Literatury w Warszawie za wybitny wkład w tworzenie systemu upowszechniania współczesnej literatury polskiej. Lokalne środowisko również doceniło jego starania w promowaniu, poprzez działalność podległej mu instytucji, regionu i Szczecina. Nagrodzono go statuetką Laur Zachodniopomorski, a w 2002 roku przyznano mu miano Ambasadora Szczecina.

Dzięki jego pracy organicznej, instytucja, którą kierował, stała się ważnym i rozpoznawalnym w kraju i za granicą ośrodkiem kultury i oświaty – o to przecież postulował w swoich tekstach, by biblioteka zmieniała swoje oblicze – z placówki udostępniającej tylko zbiory, w ośrodek, w którym ogniskuje się życie intelektualne danej społeczności. Z tym wiąże się także ogromna liczba gości, którzy odwiedzili Książnicę Pomorską. Jej rosnący prestiż powodował, że wiele wybitnych osób ze świata polityki, kultury i oświaty, a także biznesu chciało w niej bywać. Wśród nich można wymienić między innymi Stanisława Ryszarda Dobrowolskiego (współzałożyciela grupy literackiej Kwadryga), prof. Bogdana Suchodolskiego, prof. Aleksandra Krawczuku, Egona Ludwika Naganowskiego, Hannę Suchocką, Aleksandra Kwaśniewskiego, XIV Dalajlamę, prof. Jerzego Buzka, prof. Normana Daviesa.

Na początku wspomniałem o potrzebie niezapominania o takich osobach jak dyrektor Stanisław Krzywicki, ponieważ efekty jego działalności są naszym dziedzictwem bibliotekarskim, które można podzielić na materialne i niematerialne. W pierwszym przypadku rzecz dotyczy głównie obiektów architektonicznych przeznaczonych na biblioteki, które zostały zbudowane od podstaw lub zaadaptowane na biblioteki. Naliczono ich ponad 50. W większości nadal służą lokalnym społecznościom w naszym województwie jako ośrodki kultury. Dziedzictwo niematerialne to przede wszystkim prestiż instytucji, jej kadra i działalność SBP oraz Towarzystwa Przyjaciół Książnicy Pomorskiej. Ta ostatnia wciąż jest postrzegana jako najważniejsza biblioteka na Pomorzu Zachodnim. Wizje i pomysły Stanisława Krzywickiego w większości nadal są realizowane przez obecną kadrę, posiadającą także własną koncepcję działalności instytucji, dostosowaną do potrzeb wciąż rozwijającego się społeczeństwa informacyjnego. Okręg Zachodniopomorski SBP, któremu przed laty dyrektor przewodniczył, wciąż prężnie działa. Inicjatywy jego obecnego oraz dotychczasowych zarządów były i są odbierane pozytywnie przez środowisko bibliotekarskie, społeczności lokalne oraz przez władze naszego województwa. Towarzystwo Przyjaciół Książnicy Pomorskiej w dalszym ciągu pozyskuje środki finansowe na zakup dla biblioteki materiałów o charakterze muzealnym, dzięki temu do naszych zbiorów trafiają cenne dokumenty.

Tytuł artykułu *Zawsze wybieram pozytywizm* zaczerpnąłem z publikacji *Widziane z Nowego Warpna. Rozmowy ze Stanisławem Krzywickim Prezesem Szczecińskiego*

Towarzystwa Kultury, wydanej w 2018 roku. Rozmowa szósta miała właśnie taki tytuł. Skłoniło mnie to do napisania tego tekstu z pewną tezą. Dyrektor powiedział:

niezależnie od sytuacji politycznej trzeba działać pozytywnie, robić co się da na polu gospodarki, kultury i nauki. U nas pozytywistyczne kierunki nigdy nie miały wzięcia, za wyjątkiem Wielkopolski, co jak wiadomo sprawiło, że Poznańskie pozytywnie wyróżniało się i wyróżnia od innych regionów.

Moim zdaniem można sądzić, czego dowodzi niniejszy artykuł, że te słowa odzwierciedlają postawę życiową Stanisława Krzywickiego. Czytając o jego postulatach i wizjach przedstawianych w artykułach, o jego decyzjach jako dyrektora biblioteki, można uznać, że zawsze były mu bliskie idee pozytywistyczne.

Kamila Tomaszewska

Koszalińska Biblioteka Publiczna

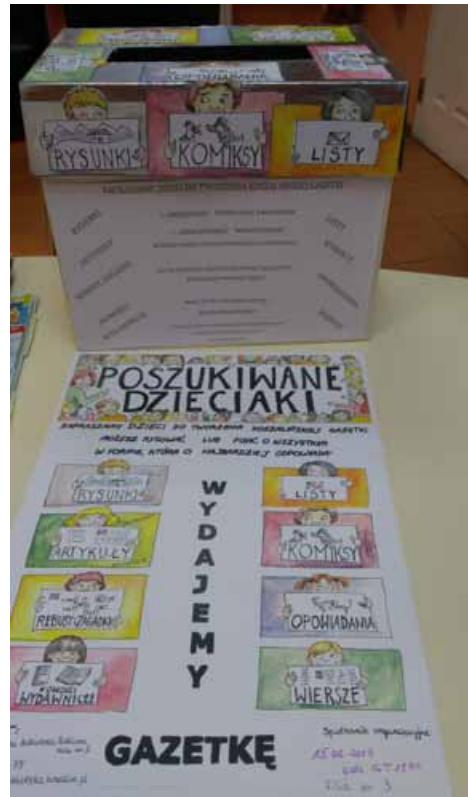
GAZETKA W BIBLIOTECE? CZEMU NIE!!!

Często słyszymy jak dzieci mówią: *nie lubię polskiego, nie lubię pisać, nie lubię czytać*. Czy zastanawialiście się dlaczego tak jest? Tak i my, bibliotekarki z Filii nr 3 Koszalińskiej Biblioteki Publicznej, zadałyśmy sobie to pytanie. Po rozmowie z zaprzyjaźnioną z placówką mamą dwójki chętnie czytających dzieci, postanowiłyśmy zrealizować fajny pomysł, polegający na zainteresowaniu dzieci wydawaniem własnoręcznie pisanej i ilustrowanej gazetki miejskiej. I tak od połowy lutego 2019 roku, w filii nr 3, jedynej dziecięcej bibliotece w Koszalinie, rozpoczęły się spotkania z grupą zainteresowanych dzieci, które zaangażowały się w nasz wspólny projekt.

Na początek stworzyliśmy plakaty, zachęcające do udziału w tym przedsięwzięciu i wywiesiliśmy je w bibliotekach oraz szkołach podstawowych. Na pierwsze spotkanie przyszło 20 osób, co przeszło nasze najśmielsze oczekiwania.

Dzieci wymyślały na nim tytuł gazetki. Z 24 pomysłów, po długich głosowaniach, wybrano ten jedyny... „Głos Dziecięcy”. Ustalono, że będzie wydawany kwartalnie. Nad pierwszym numerem, dzieci pracowały półtora miesiąca, podczas piątkowych spotkań w bibliotece.

Gazetka to wspólna inwencja rodzica, nauczyciela, bibliotekarza i oczywiście tych najważniejszych, czyli dzieci. Uczą się one praktycznych umiejętności od fachowców. Przy piśmie na stałe współpracują rodzice, nauczyciel z długoletnim

Przykładowe plakat i skrzyneczka na materiały do gazetki, podobne rozmieszczono w poszczególnych filiach KBP

Fot. K. Tomaszewska

doświadczeniem, student sztuk pięknych, grafik, bibliotekarz. Na zajęcia zapraszani są również dziennikarze, poeci i pisarze, aby swym warsztatem wzbogacać umiejętności dzieci. Szukamy ludzi z pasją z naszego najbliższego otoczenia i zachęcamy je, aby swoim entuzjazmem „zarażali” dzieci. Dlaczego? Ponieważ potrzebują one wzorców, które wskazują kierunek i inspirują.

Każde dziecko, podczas pisania gazetki, osiąga i realizuje swoje potrzeby. Spełnione w ten sposób staje się „inne”, tzn. bardziej pracowite, spokojne, zdyscyplinowane, nastawione przyjaźnie do otoczenia. Otwiera się nie tylko na swój rozwój, ale również widzi potrzeby innych. Taka gazetka pomaga naszym dzieciom w ich rozwoju osobowym, tzn. zaczynają one wierzyć w swoje możliwości i zdobywają poczucie własnej wartości.

Dzieci, planując i pisząc gazetkę, bawią się, przyjmują role: redaktora, dziennikarza, wydawcy. Muszą też umieć stworzyć plan i grafik działania dla każdego numeru, więc są też koordynatorami. Dzięki tej zabawie pozyskują więc umiejętności, które w przyszłości będą mogły wykorzystać w szkole, czy swojej pracy zawodowej.

Pomysł wydawania gazetki dziecięcej może być inspiracją do pisania artykułów i tworzenia innych materiałów dla dzieci, które będą z nich korzystać w bibliotece lub szkole.

Celem głównym, którym się kierujemy podczas tworzenia naszej gazetki, jest przede wszystkim nauka przez zabawę, zachęcenie dzieci do pisania i czytania, inspirowanie ich do urealniania własnych pomysłów, a także rozwój emocjonalny i osobowy. Do pracy nad gazetką zachęcamy wszystkie uczniów, którzy rozpoczęli swoją przygodę z pisaniem, czyli od 6 lat w górę. Obecnie najwięcej dzieci tworzących pisemko znajduje się w gru-

Premiera pierwszego numeru „Głosu Dziecięcego”

Fot. K. Tomaszewska

pie wiekowej 7–10 lat. Gazetka jest pisana ręcznie. Strona tytułowa oraz wszystkie rysunki wykonywane są odręcznie. Dzięki temu ma ona swój niepowtarzalny styl i duszę.

Kolorowa gazetka drukowana jest w KBP, a składana przez dzieci w filii nr 3. Dostępna jest też wersja elektroniczna w formacie PDF na stronie internetowej placówki. Obecnie pisemko jest drukowane w liczbie 120 egzemplarzy i udostępniane bezpłatnie we wszystkich filiach i siedzibie głównej KBP. Chcemy sprawić, aby miała charakter ogólnomiejski.

Podczas każdego spotkania dzieci ustalają działy, jakie znajdą się w danym numerze, i zapisują się do poszczególnych z nich ze swymi pomysłami, a następnie pracują nad własnymi artykułami. W trakcie zajęć korzystają z encyklopedii, książek tematycznych, komputera. Swoje artykuły ilustrują osobiście lub proszą o pomoc innych. Czasem dzieci zapraszają na zajęcia dziennikarzy, poetów lub osoby, z którymi chcą przeprowadzić wywiad. Po skompletowaniu materiałów następuje praca nad opracowaniem graficznym. Strona główna i brakujące ilustracje są przygotowywane z pomocą studenta sztuk pięknych. Kolejnym krokiem jest weryfikacja materiału, ustalenie kolejności poszczególnych działów oraz przygotowanie spisu treści i ponumerowanie stron.

W powstawaniu gazetki udział biorą też mamy zaprzyjaźnione z naszą biblioteką. Jedna z nich zna się na grafice komputerowej, dzięki czemu przygotowuje wersję cyfrową pisemka. Gdy już mamy wszystko gotowe, następuje wydruk, który odbywa się w Dziale Promocji naszej biblioteki. Końcowym etapem jest składanie gazetki oraz zszywanie zszywaczem w filii nr 3 przez dzieci i rodziców.

Składanie pierwszego numeru gazetki

Fot. K. Tomaszewska

Beata Głowacka

Książnica Pomorska

„BIBLIOTEKARZ ZACHODNIOPOMORSKI” WCZORAJ I DZIŚ (1959–2018)

W listopadzie 1959 roku ukazał się drukiem pierwszy numer *Biuletynu poświęconego sprawom bibliotek i czytelnictwa Pomorza Zachodniego* zatytułowany „Bibliotekarz Zachodnio-Pomorski”. Zmiana pisowni na „Bibliotekarz Zachodniopomorski” nastąpiła w 1972 roku (nr 1).

Czasopismo powstało z inicjatywy Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie. W 1967 roku (nr 2/3) współwydawcą została Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Koszalinie, a w 1975 roku (nr 3) – Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Słupsku. Od roku 1977 (nr 1) kwartalnik wydawany jest wyłącznie przez Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną w Szczecinie, obecnie Książnicę Pomorską (1994 nr 3/4).

„Bibliotekarz Zachodniopomorski” tworzony był nie tylko przez Wojewódzkie i Miejskie Biblioteki Publiczne w Szczecinie, Koszalinie i Słupsku, ale także przez Szczeciński Oddział Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (1959 nr 2), Koszaliński Oddział Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (1967 nr 2/3) oraz Słupski Okręg Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (1975 nr 3).

W 1998 roku (nr 4) ostatni raz współtwórcami byli Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Słupsku oraz Okręg w Słupsku Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (od stycznia następnego roku zaczął obowiązywać nowy podział administracyjny Polski).

Od 1999 roku (nr 1) współtwórcami periodyku są: Książnica Pomorska, Koszalińska Biblioteka Publiczna, Okręg Zachodniopomorski Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.

W 2005 roku (nr 1) do grona współtwórców dołączyło Szczecińskie Porozumienie Bibliotek, w skład którego wchodziły biblioteki: Akademii Morskiej, Akademii Rolniczej, Politechniki Szczecińskiej, Pomorskiej Akademii Medycznej, Uniwersytetu Szczecińskiego, a także Książnica Pomorska i Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie. 24 kwietnia 2007 roku Szczecińskie Porozumienie Bibliotek podjęło uchwałę o przekształceniu się w Zachodniopomorskie Porozumienie Bibliotek (2007 nr 3). Jego nowymi członkami zostały: Biblioteka Główna Politechniki Koszalińskiej, Koszalińska Biblioteka Publiczna, Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu.

„Bibliotekarz Zachodniopomorski” według początkowych założeń miał ukazywać się jako kwartalnik, jednak w praktyce okazało się to niemożliwe. Jedynie w 1975, 1980,

2006, 2007 i 2014 roku ukazały się samodzielnie cztery numery, zaś w pozostałych latach po jednym, dwa lub trzy, zazwyczaj w jednym zeszycie. Natomiast w latach 1965–1966 wydano dwa połączone numery. W 1968 roku popełniono błąd w numeracji roczników, ponieważ powtórzono numerację rocznika dziewiątego.

W latach 1959–2018 (nr 2) ukazało się łącznie 159 numerów „Bibliotekarza Zachodniopomorskiego”. Historia wydawania poszczególnych roczników znajduje się w załączniku nr 1.

W Polsce numery ISSN (Międzynarodowy Standardowy Numer Wydawnictwa Ciągłego) są stosowane od 1977 roku. Za przydzielanie ich wydawcom odpowiedzialny jest Narodowy Ośrodek ISSN, który podlega Bibliotece Narodowej. Po spełnieniu odpowiednich wymogów formalnych są one wydawane bezpłatnie.

„Bibliotekarz Zachodniopomorski” posiada PL ISSN 0406-1578 od 1986 roku (nr 1) i od tego czasu jest on zamieszczany w każdym numerze.

Format czasopisma od 1959 roku nie ulegał większym zmianom. Pierwszy numer miał wymiary 16 cm na 22 cm, zaś obecnie – 17 cm na 24 cm. Jedyne numer czwarty z 1967 roku znacznie wyróżniał się, gdyż jego wielkość wynosiła 19,5 cm na 28 cm.

Nakład w latach 1959–2018 nie był na stałym poziomie i kształtował się następująco: od 1959 do 1989 roku wynosił 500 egzemplarzy, od 1990 do 1991 – 330, od 1992 do 2001 – 200, od 2002 do 2011 – 250, a od 2012 – 350.

Objętość poszczególnych numerów była uzależniona od wpływu materiałów i możliwości pozyskania papieru. Najmniejszą objętość miał numer 1 z 1976 roku – zawierał tylko 44 strony, zaś największą numer 1-2 z 1964 roku – liczył aż 202 strony. Obecnie liczba stron w pojedynczych zeszytach waha się od 100 do 180.

Kwartalnik drukowany jest techniką małej poligrafii. Jego jakość wydawnicza jest coraz lepsza, zwłaszcza od 1994 roku, gdy skład wykonywany jest na komputerze. W latach 1994–1996 zajmowała się nim Lilia Marcinkiewicz (obecnie bibliotekarz systemowy Książnicy Pomorskiej), w latach 1997–2003 – Jerzy Arsoba, 2004–2010 (nr 2-3) – Paweł Musiał, a od 2010 roku (nr 4) – Andrzej Zajda.

Za redakcję techniczną odpowiada Jolanta Doroszkiewicz – kierownik działu Reprografii i Konserwacji Zbiorów (poprzednio – Jacek Paszkowski).

Nie tylko jakość wydawnicza czasopisma uległa poprawie, ale również jego trwałość. Dawniej poszczególne zeszyty były klejone, obecnie są zszywane.

Szata graficzna właściwie nie zmieniała się od 1959 do 2004 roku. Składają się na nią czarno-białe ilustracje, fotografie i tabele. Jedyne okładka jest barwna i na przestrzeni tych 50 lat kilkakrotnie ulegała zmianom. W latach 1959–1964 projektował ją Arkady Kondratski. Wtedy to na granatowo-żółtym tle umieszczony był Gryf Pomorski.

W latach 1965–2004 miała prostszą formę, której autorem był Marian Nyczka. Od 2005 roku „Bibliotekarz Zachodniopomorski” posiada okładkę autorstwa Anny Hoffmann, na której widnieją zdjęcia wykonane przez między innymi Jana Surudo (kierownika pracowni mikrofilmowej), który jest również autorem wielu zdjęć zamieszczonych wewnątrz.

Od 2005 roku kwartalnik ukazuje się w nowej szacie graficznej i z nowymi materiałami w „odświeżonym” porządku merytorycznym. Każdy numer zawiera cztery działy. Pierwszy to *Artykuły*, drugi – *Relacje – wspomnienia – komunikaty*, trzeci – *Recenzje i noty*, a ostatni to *Kronika*. Kolejna zmiana nastąpiła w 2009 roku (nr 1). Zaczęto publikować artykuły recenzowane.

Za merytoryczną stronę „Bibliotekarza Zachodniopomorskiego” odpowiada kolegium redakcyjne. Funkcję redaktora naczelnego pełni zawsze przewodniczący kolegium bądź sekretarz. W latach 1959–1974 (nr 1) redaktorem naczelnym pisma był Stanisław Badoń, z przerwą w latach 1962–1964, kiedy to funkcję tę pełnił Tadeusz Białecki. Od 1974 (nr 2) do 2003 roku stanowisko to zajmował Stanisław Krzywicki, a od 2004 roku sprawuje je Lucjan Bąbolewski.

W pierwszych latach istnienia wśród autorów piszących do „Bibliotekarza Zachodniopomorskiego” przeważali bibliotekarze z bibliotek publicznych. Wtedy też do połowy lat 60. częściej pojawiały się artykuły osób pracujących w mniejszych miejscowościach. Pod koniec lat 60. zaczęły ukazywać się teksty bibliotekarzy z innych typów bibliotek, głównie szkół wyższych w Szczecinie. Wśród publikujących znajdują się także osoby spoza regionu Pomorza Zachodniego oraz autorzy zagraniczni (1993 – nr 3-4, 1994 – nr 1-2, 1995 – nr 1-2, 2004 – nr 1-2, 2005 – nr 2-3, 2006 – nr 4, 2012 – nr 1 i nr 2, 2013 – nr 2-3). Bardzo liczną grupę stanowią pracownicy Książnicy Pomorskiej.

Łącznie na łamach czasopisma w latach 1959–2018 (nr 2) ukazały się prace 607 autorów, opublikowano 2043 artykuły, w tym 1657 różnego rodzaju tekstów autorstwa 1 osoby i 386 publikacji autorstwa 2 lub większej liczby osób. Spośród 607 autorów 357 osób opublikowało 1 tekst, zaś 250 osób co najmniej 2.

Najwięcej prac opublikowali: Władysław Michnal – 223, Cecylia Judek – 53, Stanisław Krzywicki – 51, Małgorzata Zychowicz – 47, Tadeusz Matyjaszek – 46, Przemysław Nowaczek – 44, Danuta Przemieniecka – 35, Maria Hudmowa – 33, Julian Gałczyński – 29, Leokadia Ślubowska – 26, Urszula Wenta – 25, Stanisław Badoń – 23, Ryszard Dżaman – 23, Janina Kosman i Andrzej Awtuszeński po 22, Tadeusz Białecki – 20. Wykaz osobowy wszystkich autorów, których artykuły ukazały się w „Bibliotekarzu Zachodniopomorskim” w latach 1959–2018 (nr 2) jest zamieszczony w załączniku nr 2.

Niewątpliwym rekordzistą w liczbie wydanych artykułów (223) jest Władysław Michnal, który w latach 1974–2003 pełnił funkcję sekretarza tego czasopisma, zaś od 1975 do 2003 roku redagował *Kronikę działalności bibliotek i Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich*. Pomimo zakończenia czynnej pracy zawodowej (wrzesień 2003 roku) nadal pomaga w redagowaniu kwartalnika i współtworzy zespół seniorów przy Kole SBP nr 1 w Książnicy Pomorskiej.

„Bibliotekarz Zachodniopomorski” posiadał do 2004 roku prostą budowę wewnętrzną. Nie było w nim wydzielonych, regularnie ukazujących się działów czy rubryk, poza *Kroniką*. Jej załącznikiem były *Wiadomości zebrane* pod red. Jana Zarańskiego, które ukazały się w 1959 roku. W 1962 roku pojawiła się *Kronika* pod red. Jana Zarańskiego.

W 1964 roku redagował ją Tadeusz Białecki. Dział ten miał przerwę w swoim istnieniu od 1965 do 1974 roku. Od 1975 roku *Kronika działalności bibliotek i Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich* jest zamieszczana w każdym numerze kwartalnika. Przedstawiane są w niej bieżące wydarzenia mające miejsce w bibliotekach, często ilustrowane fotografiami. Sygnalizowane są w niej osiągnięcia dotyczące na przykład rozbudowy placówek bibliotecznych, organizacji spotkań i konferencji, odznaczeń zasłużonych bibliotekarzy itp. Kronika, rejestrując wszystkie ważniejsze wydarzenia, jest nieocenioną pomocą w odtwarzaniu dziejów bibliotek i życia kulturalnego regionu. Stanowi cenne źródło do poznania historii bibliotekarstwa polskiego na Pomorzu Zachodnim.

Skład osobowy redakcji *Kroniki działalności bibliotek i Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich* jest zamieszczony w załączniku nr 3.

Zdecydowana poprawa szaty graficznej, pozyskanie nowych autorów z terenu całego Pomorza Zachodniego, odchodzenie od formuły biuletynu sprawozdawczego do czasopiśma społeczno-kulturalnego sprzyja rozwojowi „Bibliotekarza Zachodniopomorskiego”. Dzięki prezentacji ciekawych tekstów ma uznanie wśród czytelników nie tylko w Polsce, ale także za granicą.

Pozostaję z nadzieją, że czasopismo będzie ukazywało się nadal, zyskując coraz większe znaczenie w procesie aktywizacji pracy bibliotek, kształcenia kadr bibliotekarskich oraz modernizacji naszych placówek.

BIBLIOGRAFIA

Tadeusz Białecki, *Prasa Pomorza Szczecińskiego w latach 1945–1975*, Szczecin 1978.

„Bibliotekarz Zachodniopomorski” 1959–2018, nr 1–159.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1. Historia wydawania poszczególnych roczników „Bibliotekarza Zachodniopomorskiego”

Rocznik	Rok wydania	Numer	Uwagi
a	b	c	d
1	1959	1	styczeń – luty – marzec
2	1960	2	styczeń – grudzień
3	1961	3	styczeń – grudzień
4	1962	1-4 (4-7)	styczeń – czerwiec
5	1963	1-4 (8-11)	styczeń – grudzień
6	1964	1-4 (12-15)	styczeń – grudzień
7	1965		

a	b	c	d
8	1966	1-2 (16-17)	wydany łącznie z 1965 rokiem
9	1967	1-4 (18-20)	
9 (10)	1968	1-4 (21-22)	pomyłka w oznaczeniu rocznika
10 (11)	1969	1-4 (23-24)	
11 (12)	1970	1-4 (25-26)	
12 (13)	1971	1-4 (27-29)	
13 (14)	1972	1-4 (30-32)	
14 (15)	1973	1-4 (33-35)	
15 (16)	1974	1-4 (36-37)	
16 (17)	1975	1-4 (38-41)	
17 (18)	1976	1-4 (42-44)	
18 (19)	1977	1-4 (45-47)	
19 (20)	1978	1-4 (48-50)	
20 (21)	1979	1-4 (51-53)	
21 (22)	1980	1-4 (54-57)	
22 (23)	1981	1-4 (58-60)	
23 (24)	1982	1-4 (61)	
24 (25)	1983	1-4 (62-64)	
25 (26)	1984	1-4 (65-67)	
26 (27)	1985	1-4 (68-70)	
27 (28)	1986	1-4 (71-73)	
28 (29)	1987	1-4 (74-75)	
29 (30)	1988	1-4 (76-77)	
30 (31)	1989	1-4 (78-80)	
31 (32)	1990	1-4 (81-82)	
32 (33)	1991	1-4 (83-84)	
33 (34)	1992	1-4 (85)	
34 (35)	1993	1-4 (86-87)	
35 (36)	1994	1-4 (88-89)	
36 (37)	1995	1-4 (90-92)	
37 (38)	1996	1-4 (93-95)	
38 (39)	1997	1-4 (96-98)	
39 (40)	1998	1-4 (99-101)	
40 (41)	1999	1-4 (102-103)	
41 (42)	2000	1-4 (104-106)	

a	b	c	d
42 (43)	2001	1-4 9107-109)	
43 (44)	2002	1-4 (110-112)	
44 (45)	2003	1-4 (113-115)	
45 (46)	2004	1-4 (116-117)	
46 (47)	2005	1-4 (118-121)	
47 (48)	2006	1-4 (122-125)	
48 (49)	2007	1-4 (126-129)	
49 (50)	2008	1-4 (130-131)	
50 (51)	2009	1-4 (132-134)	
51 (52)	2010	1-4 (135-137)	
52 (53)	2011	1-4 (138-139)	
53 (54)	2012	1-4 (140-142)	
54 (55)	2013	1-4 (143-145)	
55 (56)	2014	1-4 (145-148)	
56 (57)	2015	1-4 (149-151)	
57 (58)	2016	1-4 (152-154)	
58 (59)	2017	1-4 (155-157)	
59 (60)	2018	1-2 (158-159)	stan na lipiec 2019 roku

Załącznik nr 2. Wykaz osobowy autorów, których artykuły ukazały się w „Bibliotekarzu Zachodniopomorskim” w latach 1959–2018

Nazwisko i imię	Liczba artykułów
a	b
Adamiak Teresa	1
Adamiec Witold	1
Adamowicz Anna	3
Andruszowska Elżbieta	1
Anklewicz Marian	2
Antończyk Genowefa	3
Arabczyk-Mosiewicz Anna	2
Arciszewska Janina	1
Arsoba Barbara	6
Awtuszewski Andrzej	22
Badoń Stanisław	23
Bajda Agnieszka	8
Balcerak Agnieszka	1
Bañcarz Aleksandra	1
Bartczak Barbara	9
Bartosik Małgorzata	7
Bąbolewski Lucjan	1
Becker Dietrich	1

a	b
Bekasz Beata	1
Bereśniewicz Maria	1
Beska Jolanta	1
Białecka Romualda	4
Białecki Tadeusz	20
Białkowska Barbara	1
Bieńkuńska Alicja	3
Biernacki Tadeusz	2
Biliński Lucjan	1
Binerowski Zbigniew	1
Bis Arkadiusz	1
Błońska Teresa	1
Boczowski Jan	1
Bogacka Regina	4
Bohdanowicz Witold	1
Bolimowski Tadeusz	1
Boratynski Ryszard	1
Borawska Marianna	4
Borcardt Justyna	1

a	b
Borkowska Justyna	1
Borowska Agata	1
Borówka Teresa	3
Borycka Joanna	1
Borys Natalia	1
Borysewicz Irena	1
Borysowska Agnieszka	6
Brandys Teresa	1
Broda Elżbieta	2
Brombacher Jurgen	1
Brzezińska Brygida	1
Budek Dagmara	3
Burakowski Jan	2
Byczkowska Dorota	1
Cendrowska Barbara	6
Ceynowa Tadeusz	1
Chećcińska Urszula	2
Chlistowski Waldemar	1
Chludziński Andrzej	1
Chłodnicka Grażyna	14
Chmielewski Zdzisław	1
Chojnacka Barbara	6
Chojnacka Grażyna	1
Chojnowska Urszula	16
Chomińska Jolanta	1
Chowańska Julia	1
Chruściana Ewa	4
Chylińska Anna	2
Cielniak Anna	3
Cierlica Wiesław	1
Cieślak Tadeusz	4
Cieślak Waldemar	1
Cudecka Alicja	1
Cygał-Sobhi Alina	2
Cymbor Anna	3
Czajkowicz Anita	1
Czarkowska Katarzyna	1
Czarnowidzki Heliodor	1
Czasnowicz Zofia	1
Czekala Regina	1
Czerlunczakiewicz-Barska Bogumiła	2
Czerniawska-Karcz Róża	1
Czuba Wiktor	1
Dachtera Teresa	1

a	b
Dalati Iwona	1
Delida Radosław	8
Dembek Leszek	3
Dietrich Klein Wolf	1
Doroszkiewicz Jolanta	2
Dowgiałło Izabella	3
Drapińska Agnieszka	1
Drozdalska Anna	1
Drzewiecka Barbara	1
Dybowski Janusz Teodor	1
Dziechciowska Wiesława	18
Dziechciowski Tadeusz	3
Dziel Paweł	2
Dżaman Ryszard	23
Earl Carleton	1
Eckert Zofia	5
Edelman Elżbieta	1
Erbes Patrycja	1
Fecak Kazimiera	1
Feith Michael	1
Fenrych Przemysław	1
Fidziukiewicz Anna	6
Fiedorowicz Alina	1
Filip Halina	10
Filipiak Zofia	1
Flejterska Genowefa	9
Florek Dariusz	3
Florek Janina	1
Forfecka Agata	1
Frankowski Jan	2
Frąckiewicz Maria	1
Gabrielewicz Lidia	1
Gabryelczyk Zofia	1
Galaj-Dempniak Renata	1
Galczyńska Cecylia Zofia	12
Galczyński Julian	29
Galecka Andżelika	3
Ganakowska Urszula	19
Garlicki Przemysław	1
Gawarecka Maria	2
Gaziński Radosław	3
Gębołyś Zdzisław	1
Gill-Tarnowska Dorota	8
Glapa Janusz	11
Głód Szymon	3

a	b
Głowacka Beata	3
Gnapiński Ryszard	1
Gnat-Leśniańska Agnieszka	5
Goc Jolanta	1
Golanowska Justyna	2
Goliszek Ewa	1
Gołębiowski Marian	1
Gołofit-Sobacka Zofia	1
Gonschior Hannelore	1
Gordowska Elżbieta	1
Gos Ewa	1
Górczyńska Izabela	1
Górska Bożena	3
Górski Adam	7
Grabowska Leokadia	6
Grabowska Sylwia	2
Grabowski Tadeusz Zwiłnian	17
Gracz Danuta	2
Grad Danuta	1
Grambow Ingrid	1
Gruchała Aleksandra	1
Gryta Anna	7
Grzelak-Rozenberg Anna	10
Grzelec Piotr	3
Gudan Kamila	1
Gut Paweł	1
Gwiaździńska Marzena	1
Hebal Józef	2
Hepke Danuta	1
Heropolitański Stanisław	2
Hippmann Marzena	3
Hudymowa Maria	33
Ignaczak Barbara	2
Imbiorowicz Anna	1
Izotow Katarzyna	2
Jablecki Tomasz Waclaw	3
Jacewicz-Kramarz Halina	1
Jachow Renate	1
Jackiewicz Mariola	2
Jakubowska Monika	2
Jakubowski Kazimierz	2
Bernard	
Janecki Robert	1
Janiszewski Janusz	1
Jankowska Elżbieta	6

a	b
Jankowska Lubomira	1
Jankowski Zenon	1
Janowiak Grazyna	1
Janowska Olga	1
Janusz Sylwia	6
Jaremek Maria	5
Jarmołowicz Ewa	1
Jarmoszko-Poźdał Maria	1
Jarosz Dorota	1
Jarowiecki Jerzy	1
Jasińska Teresa	10
Jasiński Wojciech	1
Jaworska Bonifacja	6
Jaworska Danuta	2
Jędras Dorota	1
Jonca Zenon	18
Jóźwiak Sandra	1
Judek Cecylia	53
Jurczak Jan	1
Kabaciński Dawid	1
Kabata Maria	1
Kacprzak Elżbieta	3
Kacprzykowska Barbara	1
Kaim Agnieszka	1
Kamejsza Zofia	1
Kamienowski Paweł	3
Kamińska Elżbieta	8
Kamińska Ewelina	1
Karakulski Jan	3
Karasińska-Fluks Bonawen- tura	3
Karczewska Stanisława	1
Kaszubowska Marta Wik- toria	1
Kaźmierska Urszula	4
Kelch Danuta	1
Kępka Małgorzata	1
Kiełtyka Mariusz	8
Kilian Stanisława	1
Kitlińska Maja	1
Kiziewicz Julianna	4
Klich Alicja	2
Klimaszka Ewa	2
Klimko Renata	1
Kloska Mariola	1

a	b
Knap Paweł	1
Kobus-Galka Katarzyna	2
Kochanowska Janina	1
Kolenda Iwona	6
Kołodziejska Jadwiga	1
Komorek Sylwia	4
Komorowska Agnieszka	2
Konarski Bernard	7
Konicki Bronisław	5
Konopczyńska-Tota Ewelina	4
Kopacki Krzysztof	2
Kopryna Monika	1
Korczak Krzysztof	1
Korek Renata Teresa	3
Korkuć Krystyna	2
Korosteńska Anna	1
Korpała Józef	1
Kosińska-Róg Elżbieta	2
Kosmala Zofia	1
Kosman Janina	22
Kossak-Błachowicz Anna	2
Kostecka Marta	5
Kostkiewicz-Górska Grażyna	1
Kostulska Janina	1
Kościjańska Zuzanna	1
Kościerzka Anna	4
Kotowska Anna	8
Kotula-Krajewska Danuta	2
Kowalczyk Jadwiga	2
Kowalczyk Władysław	1
Kowalska Anna Maria	12
Kowalska Justyna	1
Kowalska-Stepień Anna	1
Kowalska-Wenz Anna	3
Kozioł-Zabłocka Wanda	9
Kozłowska Bogumiła	1
Kozłowski Kazimierz	1
Kożan-Macjiejewicz Halina	1
Krajczyński Jerzy	3
Krajewska Katarzyna	2
Krasucka Janina	9
Krawiec Tadeusz	2
Kremer-Wróblewska Urszula	1
Kroczyński Hieronim	1
Krukowska Ewa	1

a	b
Krumplewska Regina	4
Krysiak-Cacek Marta	1
Krzaczkowska Danuta	4
Krzywiński Janusz	1
Krzywicki Stanisław	51
Kubaczka Alicja	1
Kubisa Atomira	5
Kumor Izabela	2
Kuriata Czesław	1
Kurys Marianna	2
Kurzyńska Marta	17
Kuszyńska Marzanna	1
Kuś Damian	1
Kuzian Katarzyna	3
Kwaśniak Monika	8
Kwiatkowska Katarzyna	1
Kwiecińska Aleksandra	4
Lalas Mirosław	2
Lamch Bogusław	1
Lasecki Włodzimierz	1
Legan Mariola	1
Lejman Joanna	1
Lepeczyńska Ewa	5
Leszczyńska Anna	2
Leszczyński Edward	1
Lewandowska Marzena	1
Lewandowska Zofia	2
Lewicka Anna	3
Lewicka Lidia	2
Lewicka-Wojnarowicz Dorota	2
Lipińska Karolina	1
Lipińska Małgorzata	3
Lipska Gabriela	1
Lis Grażyna	1
Lis Renata	3
Lisek Janusz	1
Lisewska Wiktora	2
Lisińska Lilianna	1
Liskowacka Jolanta	4
Liskowacki Konrad	1
Livor-Piotrowski Henryk	1
Lorenc-Rymarczyk Barbara	1
Łacmańska Magdalena	1
Łapuć Wiesława	3

a	b
Łaskarzewski Remigiusz	2
Łatkowska Elżbieta J.	1
Łojko Alicja	10
Łopuch Maria	3
Łopuch Wojciech	9
Łowiecka Renata	1
Łoziński Andrzej	2
Łozowska Anna	4
Łukaszewicz Alcaraz Aleksandra	1
Łukaszewska Bożena	1
Łukomska Anna	1
Maciejewska Małgorzata	18
Maciejewska Monika	1
Macioszek Urszula	1
Macisowicz Władysław	1
Maćkowiak Bernard	1
Majewska Arleta	1
Majewski Marcin	1
Majorek Aleksander	8
Makowski Ryszard	1
Malinowska Elżbieta	2
Malinowska-Papuga Mirosława	2
Marsjan Wiktoria	1
Maksymiuk Renata	1
Malejka Anna	2
Malinowski Tadeusz	7
Maliszewski Bronisław	1
Małuszyńska Maria	1
Marcinek-Drozdalska Anna	6
Marcinkiewicz Lilia	12
Marcinowski Krzysztof	1
Markowska Barbara	2
Maruszczak Stanisław	16
Matejek Sylwia	1
Matejko Teresa	4
Matyja Gabriel	1
Matyjaszek Tadeusz	46
Mazikiewicz Małgorzata	10
Mazur Jan Marcin	4
Mazurczyk Jerzy	3
Mazurczykowi Jadwiga	1
Mazurkiewicz-Frontczak Janina	4

a	b
Meyer-Grundler Renate	1
Michalska Agata	10
Michalek-Simińska Anna	1
Michnal Władysław	223
Mickiewicz Elżbieta	1
Mielcarek Zofia	2
Milewska Lidia	10 plus 1 podpisany nazwiskiem panięskim Gaudesyzs
Miłoszewska Urszula	1
Młynarczyk Magdalena	5
Mozdyniewicz Romana	5
Możarowska Gabriela	5
Muszyńska Grażyna	1
Muzyka-Hajdukiewicz Aleksandra	1
Narloch Anna	7
Nawrocka Maria	1
Neumann Paulina	1
Niedźwiadek Elżbieta	2
Niewiadomska Danuta	1
Niewiadomska Lucyna	3
Nieznanowska Weronika	1 plus 1 podpisany nazwiskiem panięskim Moskaluniec
Nijak Romuald	1
Nowacka Ewa	1
Nowaczek Przemysław	44
Nowak Grażyna	2
Nowakowska Anna	3
Nowatorska Janina	1
Nowicka Maria	3
Nowocień Tomasz	1
Olczak Lidia	1
Olsowski Anita	1
Olszak Monika	1
Orłowski Stanisław	2
Ostolska Mariola	1
Ostrowska Eliza	1
Ostrowska Justyna	2
Osumek Renata	1
Oświecińska Alicja	1
Owczarek Bolesław	2
Pabisiak Renata	1

a	b
Pałęga Małgorzata	1
Parafanowicz Janina	1
Parszuto Irena	2
Paszczuk Ludwik	1
Paszkiwicz Maria	2
Paszowska Kazimiera	5
Paszowski Jacek	2
Pater Agnieszka	1
Pawłowicz Elżbieta	1
Pazdur Janina	1
Pieczyk Anna	4
Pierzchała Ewa	4
Pietkiewicz Aldona	1
Pietkiewicz Janina	5
Pilczuk Bożena	8
Pilitowska Katarzyna	1
Piosicki Jerzy	1
Piotrowska Elżbieta	6
Pisarska Urszula	1
Piskorz Grzegorz	8
Piszczek Katarzyna	1
Pius Barbara	1
Piwcewicz Dorota	1
Plewińska Krystyna	1
Pluto-Prądyńska Jolanta	1
Plaszczyk Maria	1
Podrański Jerzy	1
Polakowska Elżbieta	2
Polasik Michał	1
Polog Helena	3
Ponarski Zenowiusz	2
Popiuk Grażyna	1
Porada Ewa	1
Poszumska Krystyna	1
Prokop Krystyna	2
Prokop Małgorzata	1
Przemieniecka Danuta	35
Przemieniecki Bolesław	1
Przybylska Katarzyna	3
Pszczelińska Marcjanna	1
Rachmaciej Krzysztof	1
Radoń Magdalena	1
Rakowicz Elżbieta	1
Rasowska Katarzyna	1
Rekś Leszek	2

a	b
Remlein Małgorzata	1
Rogalska Teresa Arleta	1
Rogowska Alicja	2
Rogowska Edyta	1
Roloff Andreas	1
Różycka Mirosława	7
Rudna Joanna	1
Rumińska Sabina	1
Rutkowska Anna	1
Rutkowska Ewa	1
Rutkowska Lucyna	1
Rutkowska Teresa	1
Rybarski Władysław	2
Rychter Agata	1
Rymar Edward	10
Rynkiewicz Jadwiga	1
Ryplewski Jarosław	1
Sadowska Barbara	3
Sagan Iwona	4
Sallinen Inta	1
Sarnicka Danuta	1
Sawa-Jovanoska Beata	3
Sawaszkiwicz Bożena	1
Schumacher Maria	1
Siadkowski Stanisław	5
Sieniawski Leszek	1
Skarbiński Stanisław	1
Skiba Aleksandra	5
Skiba Felicja	1
Skiemisz Janina	2
Skotarczak Anna	5
Skrodzka Justyna	3
Skrzypek Mieczysław	1
Smoczyk Elżbieta	1
Smotrzyk Helena	1
Smyczyńska Jolanta	1
Sobacka Zofia	1
Sobczak Anna	6
Sobczyński Krzysztof	1
Sobko Teresa	2
Sokół Zofia	1
Solarska Anna	1
Stachowska Bożena	1
Stachura Grażyna	1
Stachurska Alina	1

a	b
Stankiewicz Beata	2
Stańczak Bożena	1
Stańczak Józefa	1
Stasiak Grażyna	1
Stefaniak Marianna	1
Stępkowska Teresa	1
Stobiecki Tadeusz	1
Strączek Barbara	2
Szajko Urszula	9
Szaruga Leszek	1
Szatkowska Janina	1
Szeszycka Mariola	2
Szkołuda Małgorzata	1
Szkudlarek Marian	3
Szociński Tadeusz	1
Szocki Józef	1
Szpunar Aleksandra	7
Sztajnert Kazimierz	3
Sztark Barbara	4
Sztark-Żurek Marta	9
Sztul-Smyk Dagmara	3
Szymańska Agnieszka	1
Szymkiewicz Alina	2
Szymkowska Jadwiga	5
Szymoniak Eugeniusz	3
Śliwakowska Wiesława	1
Śliwka Magdalena	14
Ślubowska Leokadia	26
Świdarski Bolesław	1
Świetlicka Maja	1
Tabor Bogdan	1
Tarka Małgorzata	4
Tarnowska Łucja	1
Telega Stanisław	2
Teleman-Kleka Jowita	1
Tokarska Bogna	3
Tomasik Ewa	5
Tomaszewska Marianna	1
Tomczyk Danuta	3
Tomczyńska Elżbieta	6
Thomson Dwidra	1
Trembowiecki Aleksander	1
Troiński Antoni	2
Truskowska Jadwiga	1
Trzeciak Łukasz	1

a	b
Tupikowska Agnieszka	2
Turczyńska Elżbieta	2
Twardochleb Bogdan	1
Tylman Janina	8
Tyran Stanisława	1
Tyws Andrzej	2
Urbański Piotr	1
Urbański Magdalena	2
Urbański Piotr	1
Wajda Krystyna	1
Walentowska Beata	3
Walkiewicz Ewa	1
Walter Jadwiga	1
Waluś Justyna	5
Warzykowska Ewa	1
Wegener Rolf Jurgen	1
Wejman Grzegorz	1
Wenta Urszula	25
Weryho Maciej	1
Wesołowska Sylwia	3
Wesołowski Edward	2
Wielkopolska Maria S.	1
Wierzbna Emilia	2
Więcowska Helena	1
Więzowski Bernard	2
Wijas Jędrzej	1
Wilczyński Marcin	1
Winiarska Bożena	6
Winiarz Maria	1
Wisławska Elżbieta	1
Wisławska Helena	2
Wiśniewska Anetta	4
Wiśniewska Małgorzata	1
Wiśniewska Marta	3
Witkowska Barbara	1
Wojciechowska Maja	1
Wojciechowska-Wojnar Anna	1
Wojsznis Grażyna	3
Wojtaluk Małgorzata	1
Wojtasik Krystyna	1
Wołoncewicz Adolf	2
Wołosz Jan	1
Woronowicz Agnieszka	1
Wozowczyk Grażyna	3
Woźniak Krystyna	5
Woźniakowska Alicja	1

a	b
Wójcik Franciszek	2
Wrońska Ariadna	1
Wróblewska Sylwia	5
Wrzesień Maria	5
Wunsch Krystyna	2
Wypych Anna	2
Zabłocka Jadwiga	1
Zacharjasiewicz Irena	3
Zając Józef	2
Zajączkowski Tomasz	2
Zarański Jan	6
Zatorski Wojciech	2
Zduleczny Jan	1
Zgrzebnicka Krystyna	1
Ziarkowski Daniel	9
Zielińska-Czajkowska Eliza	3

a	b
Ziemiński Andrzej	1
Ziętkowska Zofia	1
Zimnicka Bogusława	2
Ziora Krystna	1
Zmitrowicz Małgorzata	1
Zwolska Helena	1
Zyblewska Aleksandra	2
Zychowicz Małgorzata	47
Zygmunt Małgorzata	1
Żak Helena	3
Żuber Beata	2
Żujewski Andrzej	2
Żukowska Antonina	1
Żylińska Pola	1
Żurkowska Anna	1
Żywicki Janusz	7

Załącznik nr 3. Skład osobowy redakcji *Kroniki działalności bibliotek i Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich*

Lata	Osoby
1959–1963	Jan Zarański
1964	Tadeusz Białecki
1975–1977	Maria Hudmowa, Tadeusz Matyjaszek, Władysław Michnal
1978–1987	Danuta Przemieniecka, Tadeusz Matyjaszek, Władysław Michnal
1988–1989	Zenon Jonca, Tadeusz Matyjaszek, Władysław Michnal
1990–1992	Regina Krumplewska, Tadeusz Matyjaszek, Władysław Michnal
1993	Eliza Zielińska-Czajkowska, Tadeusz Matyjaszek, Władysław Michnal
1994–1997	Władysław Michnal, Grażyna Chłodnicka, Urszula Chojnowska
1998	Władysław Michnal, Janina Krasucka, Urszula Chojnowska
1999–2003	Władysław Michnal, Leokadia Ślubowska
2004	Urszula Kaźmierska, Leokadia Ślubowska
2005	Przemysław Nowaczek, Leokadia Ślubowska
2006–2013	Przemysław Nowaczek, Małgorzata Zychowicz
2014–2015	Przemysław Nowaczek, Małgorzata Maciejewska, Małgorzata Zychowicz
2016–2018	Anna Kotowska, Małgorzata Maciejewska, Przemysław Nowaczek, Małgorzata Zychowicz

Monika Kwaśniak
Książnica Pomorska

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEK PUBLICZNYCH WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO W 2019 ROKU

Sprawozdanie opracowano na podstawie danych statystycznych przesłanych do Głównego Urzędu Statystycznego, danych liczbowych zebranych przez Książnicę Pomorską na potrzeby Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz sprawozdań opisowych bibliotek z terenu województwa. Sprawozdań opisowych nie nadesłały biblioteki z Darłowa, Lipian, Suchania i Gryfic (biblioteka z zadaniami powiatowymi).

Po raz 11 w Książnicy Pomorskiej rozstrzygnięto konkurs Biblioteka Roku na najlepszą bibliotekę publiczną województwa zachodniopomorskiego. Tytuł Biblioteka Roku 2018 uzyskała Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Stefana Żeromskiego w Drawsku Pomorskim.

I. Stan i struktura bibliotek publicznych. Status formalno-prawny bibliotek

1. Liczba bibliotek

Liczba bibliotek publicznych województwa zachodniopomorskiego z początkiem 2019 roku uległa zmianie w stosunku do roku poprzedniego i na koniec 2019 jest następująca:

- biblioteka wojewódzka
- biblioteka powiatowa, której organizatorem jest starostwo powiatowe
- biblioteki w miastach na prawach powiatu
- 8 bibliotek w gminach miejskich
- 55 bibliotek w gminach miejsko-wiejskich
- 48 bibliotek w gminach wiejskich (-1).

W 113 gminach województwa zachodniopomorskiego w 2019 roku działało 116 bibliotek publicznych (68 w miastach i 48 we wsiach). Zmniejszenie ich liczby było wynikiem likwidacji gminy Ostrowice (*Ustawa z dnia 5 lipca 2018 r. o szczególnych rozwiązaniach dotyczących gminy Ostrowice w województwie zachodniopomorskim*¹). Biblioteka główna w miejscowości Ostrowice przekształcona została w filię Miejskiej

1 Dz.U. 2018, poz. 1432.

i Powiatowej Biblioteki w Drawsku Pomorskim. Filia biblioteki w Ostrowicach, w miejscowości Nowe Worowo, została zlikwidowana.

Wszystkie gminy województwa zachodniopomorskiego prowadzą biblioteki publiczne.

2. Liczba placówek bibliotecznych (biblioteki i filie)

Obszar	Rok	
	2018	2019
Ogółem	363	361 (-2)
Miasto	137	137
Wieś	226	224 (-2)

Liczba placówek bibliotecznych, w stosunku do 2018 roku, zmniejszyła się o 2 filie wiejskie. Jedna z nich, w Nowym Worowie, została zlikwidowana wraz z wejściem w życie ustawy o likwidacji gminy Ostrowice. Likwidacja drugiej placówki, w powiecie choszczeńskim, w gminie Krzęcin, zlokalizowanej w miejscowości Chłopowo, była jedynie potwierdzeniem stanu faktycznego – wieloletniego zamknięcia filii.

3. Liczba filii bibliotecznych

Obszar	Rok	
	2018	2019
Ogółem	246	245 (-1)
Miasto	69	69
Wieś	177	176 (-1)

Zlikwidowano dwie filie biblioteczne wspomniane wyżej. Bibliotekę główną w Ostrowicach przekształcono w filię Miejskiej i Powiatowej Biblioteki w Drawsku Pomorskim.

4. Filie i oddziały dla dzieci

W województwie zachodniopomorskim funkcjonowało 47 (-1) oddziałów i 5 filii dla dzieci. Zlikwidowano 1 oddział dla dzieci we wsi – w Ostrowicach.

5. Punkty biblioteczne

Obszar	Rok	
	2018	2019
Ogółem	86	73 (-13)
Miasto	14	15 (+1)
Wieś	72	58 (-14)

Biblioteki podawały różne przyczyny likwidacji punktów bibliotecznych, głównie było nią małe zainteresowanie ze strony mieszkańców w miejscowościach, w których działały. Brak też osób, które zajęłyby się prowadzeniem takich punktów, na przykład w świetlicach wiejskich. Powodem do likwidacji punktów bibliotecznych jest remont pomieszczeń, w celu przeznaczenia ich na inną działalność. Niestety, zwykle działalność punktów nie jest już wznawiana. Dużą liczbę punktów bibliotecznych zlokalizowanych we wsiach zlikwidowała biblioteka w Mirosławcu (5). W 2019 roku powstały dwa punkty biblioteczne obsługujące kuracjuszy w ośrodkach sanatoryjno-wypoczynkowych

w Kołobrzegu. Zlikwidowano natomiast powstały w 2018 roku punkt dla kuracjuszy w Kamieniu Pomorskim.

6. Status formalno-prawny bibliotek

31 grudnia 2019 w województwie zachodniopomorskim funkcjonowało 10 (-1) bibliotek, które nie były instytucjami kultury, zlokalizowanych w 9 gminach. W 2019 roku uregulowano status biblioteki w Nowym Warpnie, która w latach poprzednich była wpisana do Rejestru Instytucji Kultury prowadzonego przez gminę, ale nie posiadała własnego budżetu, NIP i konta.

Według statystyk GUS w województwie zachodniopomorskim na koniec 2019 roku funkcjonowało 8 bibliotek (16 placówek) działających w strukturach innych instytucji. Biblioteki te nie były instytucjami kultury i w 2019 roku działały w strukturach urzędów. Powyższe biblioteki zlokalizowane są w miejscowościach takich jak:

1. Dygowo (powiat kołobrzeski, biblioteka gminy wiejskiej + 2 filie)
2. Gościno (powiat kołobrzeski, biblioteka gminy miejsko-wiejskiej + 1 filia)
3. Rymań (powiat kołobrzeski, biblioteka gminy wiejskiej)
4. Siemyśl (powiat kołobrzeski, biblioteka gminy wiejskiej + 3 filie)
5. Bielice (powiat pyrzycki, biblioteka gminy wiejskiej)
6. Brzeżno (powiat świdwiński, biblioteka gminy wiejskiej +1 filia)
7. Rąbino (powiat świdwiński, biblioteka gminy wiejskiej + 1 filia)
8. Sławoborze (powiat świdwiński, biblioteka gminy wiejskiej).

W 2019 roku podjęto uchwały w gminach Gościno, Rymań, Bielice i Sławoborze o utworzeniu instytucji kultury, w skład których wejdą biblioteki. Rozpoczną one swoją działalność od 1 stycznia 2020 roku. Kolejne gminy: Siemyśl, Brzeżno i Rąbino planują w drugiej połowie 2020 roku utworzenie instytucji kultury, w skład których będą wchodzić biblioteki.

Ponadto gmina wiejska Rewal (powiat gryficki) posiada dwie równorzędne biblioteki publiczno-szkolne niebędące instytucjami kultury (w Niechorzu i Rewalu). Z prowadzonych rozmów wynika, że gminy Dygowo i Rewal nie planują w 2020 roku utworzyć instytucji kultury.

W 2019 roku w województwie zachodniopomorskim działały 64 (+1) placówki biblioteczne (biblioteki i filie) w strukturach ośrodków kultury. W województwie funkcjonuje 8 placówek publiczno-szkolnych, w tym 2 biblioteki (w Rewalu i Niechorzu) oraz 6 filii.

7. Budżet bibliotek

Budżet bibliotek od organizatora (zł)	Środki pozyskane od podmiotów publicznych (zł)		Środki pozyskane z funduszy europejskich (zł)	Środki pozyskane z innych źródeł (zł)
	ogółem	w tym MKiDN		
70 465 429	2 254 458	1 620 460	1 857 391	791 414

W 2019 roku środki od organizatorów przeznaczone na działalność bibliotek województwa zachodniopomorskiego nieznacznie wzrosły, o około 2 mln zł, w stosunku do 2018 roku. W ponad 20 gminach budżet bibliotek został znacząco podwyższony

(od kilkunastu do kilkuset tysięcy złotych). Czasami było to związane z przekazaniem bibliotece wkładu własnego do inwestycji, na którą gmina pozyskała środki zewnętrzne. Organizatorzy zwiększyli budżety w trzech bibliotekach w miastach na prawach powiatu, ponadto najwięcej w Białogardzie, Drawsku Pomorskim, Wierzbrowie, Goleniowie, Nowogardzie, Wolinie, Kołobrzegu (m²), Mielnie, Myśliborzu, Policach, Sławnie (g³), Darłowie (m), Darłowie (g), Stargardzie (m), Marianowie, Wałczu (m, od 40 tys. do 300 tys. zł).

W 2019 roku organizatorzy zmniejszyli budżety bibliotek w 24 gminach (21%), w niektórych po raz kolejny (między innymi w Trzebiatowie, Resku, Nowogrodzku Pomorskim, Mirosławcu). Wśród bibliotek, których budżet obniżono, jest 10, które nie są samodzielnymi instytucjami kultury.

Środki pozyskane od podmiotów publicznych nieznacznie się zmniejszyły, jednakże dotacje przekazane z MKiDN pozostały na tym samym poziomie. W tym kolejna transza ze środków MKiDN w wysokości 310 tys. zł na remont biblioteki w Lipianach w ramach programu *Infrastruktura bibliotek*. Na zadania powiatowe biblioteki otrzymały o 18 tys. zł więcej. Ogólnie, w 2019 roku, biblioteki pozyskały znacznie mniej środków finansowych od podmiotów publicznych. Jednocześnie znacząco wzrosło wsparcie z innych źródeł – organizacji pozarządowych, funduszy czy prywatnych sponsorów, było to o 264 750 zł więcej niż w 2018 roku. Biblioteki w poszukiwaniu dodatkowych środków stają się bardziej otwarte i mobilne.

II. Zbiory bibliotek

1. Wpływy materiałów bibliotecznych

Rodzaj zbiorów	Liczba zbiorów	
	2018	2019
Książki	207 625 wol.	226 104 wol.
Zbiory specjalne	11 726 jedn.	11 710 jedn.
Czasopisma oprawne	5 803 wol.	5 550 wol.

W 2019 roku w zachodniopomorskich bibliotekach zinwentaryzowano o prawie 19 tys. książek więcej niż w roku poprzednim. Wynika to z udziału w programie *Zakup nowości wydawniczych do bibliotek*, w którym, z roku na rok, podnoszona jest wysokość wkładu własnego beneficjentów, a tym samym zwiększa się pula środków wydatkowanych na zakup księgozbioru. Biblioteki w większości dysponują już odświeżonym aktualnym księgozbiorem.

Wpływy zbiorów specjalnych pozostały na tym samym poziomie w stosunku do 2018 roku, lecz trzeba zauważyć, że nastąpiła zmiana w kwalifikacji – w 2019 do zbiorów nieelektronicznych dołączyły zbiory elektroniczne (w 2019 roku 204 jedn.).

2 Miasto.

3 Gmina.

2. Stan księgozbiorów

Rodzaj zbiorów	Liczba zbiorów (wol.)	
	2018	2019
Ogółem	6 265 903	6 154 859 (-11 044)
Książki	5 977 610	5 863 851 (-113 759)
Czasopisma oprawne	288 293	291 008 (+2 715)

Główną przyczyną zmniejszenia liczby książek nadal były bieżące selekcje książek nieaktualnych i nieczytanych, przeprowadzane prawie we wszystkich bibliotekach, zgodnie z zaleceniem biblioteki wojewódzkiej. Dzięki systematycznemu uzupełnianiu zbiorów, udziałowi w programie *Zakup nowości wydawniczych do bibliotek* oraz możliwości korzystania przez użytkowników z internetu, biblioteki baczniej przyglądają się swojej ofercie dla czytelników. Usuwają przestarzałe lub dublujące się pozycje z księgozbiorów podręcznych oraz książki nieczytane z wypożyczalni. Sprzyja to pozyskiwaniu przestrzeni dla czytelników, na przykład na rekreacyjne kąpki z miejscami siedzącymi. W 2019 roku tylko 6 bibliotek nie zubytkowało ani jednej pozycji z księgozbioru. Wśród nich są biblioteki, w których przeprowadzono gruntowną selekcję w latach ubiegłych. W 2019 roku przestała istnieć gmina Ostrowice, w związku z tym księgozbiór biblioteki został całkowicie zubytkowany. Wyselekcjonowany księgozbiór przejęła biblioteka w Drawsku Pomorskim.

W 2019 roku na 100 mieszkańców województwa przypadały 362 (- 5) wol. książek.

3. Zakup książek

W 2019 roku biblioteki na zakup książek wydały prawie 400 tys. zł więcej niż w 2018 roku. Były to prawie w 100% środki z dotacji podmiotowej bibliotek. Biblioteki publiczne dokonywały zakupu książek ze środków finansowych organizatora (70% całości środków wydatkowanych na zakup), ze środków MKiDN (27,6%) oraz z innych źródeł – najczęściej ze środków finansowych starostwa powiatowego (1,7%). Ośrodek Kultury w Drawsku Pomorskim sfinansował zakup książek ze swoich wpływów, nie z dotacji organizatora.

Liczba zakupionych książek (wol.)			Środki na zakup (zł)		
ogółem	z dotacji organizatora	Z dotacji MKiDN	ogółem	z dotacji organizatora	z dotacji MKiDN
160 873	113 877	44 569	3 776 003	2 655 907	1 042 248

W gminie Świdwin nie zakupiono ani jednej książki, w gminie Rąbino zakupiono 37 wol., w gminie Boleszkowice – 47. Zakup w pozostałych gminach wyniósł powyżej 100 egzemplarzy książek w bibliotece. Biblioteka w gminie Rąbino nie jest instytucją kultury, natomiast biblioteki w Boleszkowicach i gminie Świdwin nie miały możliwości starania się o dotację na zakup nowości wydawniczych w programie Biblioteki Narodowej, gdyż organizator nie zapewnił środków na wkład własny. Znalazły się one wśród placówek z najniższymi w województwie wskaźnikami zakupu nowości książkowych na 100 mieszkańców. Należą do nich biblioteki w Rąbinie (1 wol.), Szczecinie (Książnica Pomorska, 2), Boleszkowicach (2), Wałczu (PBP, 3) i Brzeźnie (4). Do 11 (-10) filii bibliotecznych

nie zakupiono w 2019 roku ani jednej książki. Zwykle są to placówki, w których trwają remonty lub takie, które przeznaczone są do likwidacji. W 2019 roku wskaźnik zakupu książek w województwie zmienił się nieznacznie w stosunku do 2018 roku (o pół punktu procentowego) i wynosi 9,5 wol. na 100 mieszkańców. Najwyższy wskaźnik zakupu nowości na 100 mieszkańców uzyskały biblioteki w: Mielnie (32 wol.), Biesiekierzu (27), Świerznie (25), Grzmiącej (25), Ustroniu Morskim (22), Darłowie (g, 21), Baniach (20), Nowogrodu Pomorskim (20).

W 2019 roku z programu MKiDN *Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek* 105 bibliotek województwa zachodniopomorskiego otrzymało 1 072 025,50 zł. Wydatkowano 1 070 925,50 zł z powodu nie przystąpienia do programu bibliotek w Boleszkowicach oraz w gminie Świdwin.

4. Księgozbiór ubytkowany

Rodzaj zbiorów	Liczba zbiorów (wol.)	
	2018	2019
Ogółem	326 025	337 853
Książki	324 979	335 024
Czasopisma oprawne	1 046	2 829

Biblioteki, przygotowując miejsce na nowości wydawnicze, w sposób ciągły przeprowadzają selekcje przestarzałego nieaktualnego księgozbioru. Żadnej książki nie zubytkowały biblioteki w Rewalu, Widuchowej, Kołbaskowie, Nowym Warpnie, Postominie, gminie Świdwin i Brzeźnie. W przypadku trzech wymienionych jako ostatnie, księgozbiór już w ubiegłych latach został zaktualizowany i nie wymaga bieżących selekcji. Na dosyć dużą liczbę ubytków czasopism oprawnych wpływ miały selekcje nieaktualnych czasopism dokonane w Książnicy Pomorskiej, Koszalińskiej Bibliotece Publicznej, Białogardzkiej Bibliotece Publicznej, Miejskiej Bibliotece Publicznej w Choszcznie oraz Miejskiej Bibliotece Publicznej w Wałczu.

5. Zakup i prenumerata czasopism

W 2019 roku wydatki na prenumeratę czasopism kształtowały się na podobnym poziomie jak w 2018 roku – biblioteki wydały 433,8 tys. zł (+3 tys.). Pomimo dofinansowania z Biblioteki Narodowej na zakup czasopism o tematyce kulturalnej, żadna z bibliotek nie zdecydowała się na ich kupno z dotacji MKiDN. Niewiele też decydowało się na zakup zbiorów specjalnych. Dotacja wydatkowana była głównie na zakup książek w formie tradycyjnej.

Biblioteki dysponowały 6224 tytułami czasopism pochodzących z prenumeraty, egzemplarza obowiązkowego Książnicy Pomorskiej oraz z darów i wymiany. W ramach prenumeraty zakupiono 2220 tytułów, o 100 tytułów więcej niż w 2018 roku. Jak w latach poprzednich, największą liczbę tytułów odnotowano w Książnicy Pomorskiej, Koszalińskiej Bibliotece Publicznej, Miejskiej Bibliotece Publicznej w Szczecinie, Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kołobrzegu oraz w bibliotekach w Dębnie, Goleniowie, Gryfinie, Nowogardzie, Sianowie i Świnoujściu. Stosunkowo

dużą liczbę tytułów gromadzą też biblioteki w Będzinie, Choszczynie, Dziwnowie, Gryficach, Manowie, Mielnie, Polanowie, Stargardzie, Szczecinku.

W 2019 roku liczba bibliotek nieprenumerujących czasopism spadła z 30 do 26. Były to biblioteki w gminach: Barlinek, Bierzwnik, Boleszkowice, Dobra (powiat policki), Dolice, Golczewo, Ińsko, Kobylanka, Krzęcin, Lipiany, Marianowo, Mieszkowice, Myślibórz, Nowe Warpno, Przybiernów, Radowo Małe, Rąbino, Rewal, Rymań, Stargard (g), Świdwin (g), Świerzno, Tychowo, Warnice, Wierzchowo. Jako przyczynę braku prenumeraty biblioteki podawały brak środków finansowych oraz brak zainteresowania ze strony czytelników.

Biblioteki w: Barlinku, Bierzwniku, Boleszkowicach, Bornym Sulinowie, Brojcach, Brzeźnie, Cedyni, Czaplunku, Człopie, Dobrej, Golczewie, Gryficach, Grzmiącej, Ińsku, Kobylance, Krzęcinie, Lipianach, Marianowie, Nowogródku Pomorskim, Nowym Warpnie, Postominie, Przybiernowie, Radowie Małym, Rąbinie, Rewalu, Rymaniu, Świdwinie, Świerznie, Tychowie, Warnicach, Wierzchowie oraz w gminach Stargard, Świdwin i Wałcz nie udostępniły żadnej prasy, nawet pochodzącej z darów.

6. Zbiory specjalne

W ciągu 2019 roku do bibliotek województwa zachodniopomorskiego wpłynęło 11 710 jedn. zbiorów specjalnych (z tego zakupiono 5981 jedn. o wartości 144 427 zł). Z dotacji MKiDN przeznaczono o ponad 10 tys. zł więcej niż w 2018 roku, tj. 28 678 zł na zakup zbiorów specjalnych, głównie audiobooków. Na koniec 2019 roku ogółem zbiory specjalne liczyły 416 408 jedn. (w tym 213 137 materiałów audiowizualnych i 79 289 audiobooków).

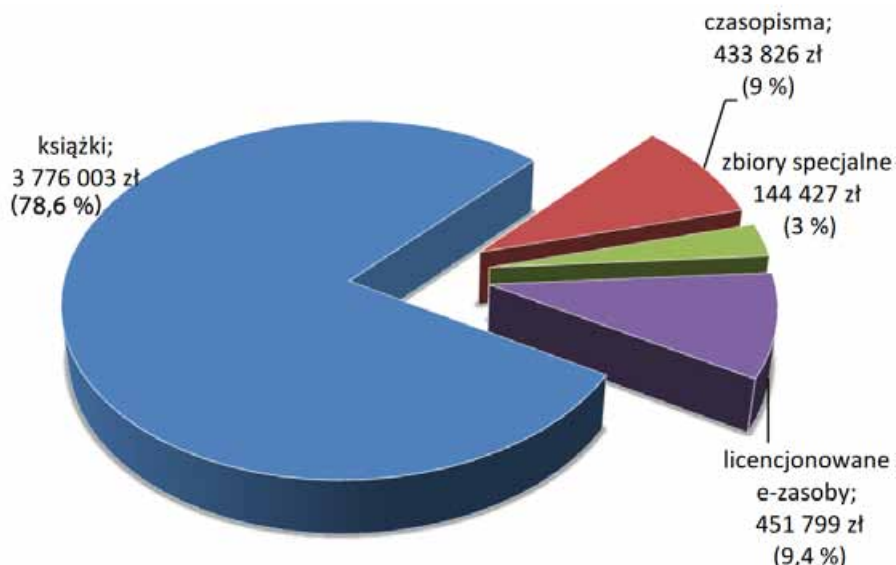
Wpływy	Liczba (jedn.)			
	ogółem	w tym zakup	ogółem	w tym zakup
Zbiory specjalne	11 726	5 322	11 710	5 981
w tym audiowizualne	5 989	4 575	6 959	5 845
w tym audiobooki	4 068	3 345	4 857	4 544

Spśród 11 710 jedn. zbiorów specjalnych, które wpłynęły do zachodniopomorskich bibliotek, 4201 jedn. zostało zinwentaryzowanych w Książnicy Pomorskiej. Były to głównie materiały, które wpłynęły do biblioteki w ramach egzemplarza obowiązkowego (dokumenty życia społecznego, materiały kartograficzne, nuty, normy).

Ubytki	Liczba (jedn.)	
	2018	2019
Zbiory specjalne	9 094	16 959
w tym audiowizualne	8 501	16 817
w tym audiobooki	2 111	10 749

W większych bibliotekach – Książnicy Stargardzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Świnoujściu przeprowadzana jest duża selekcja kaset książki mówionej i innych zbiorów audiowizualnych.

7. Wydatki na zbiory biblioteczne

Wydatki na zbiory biblioteczne

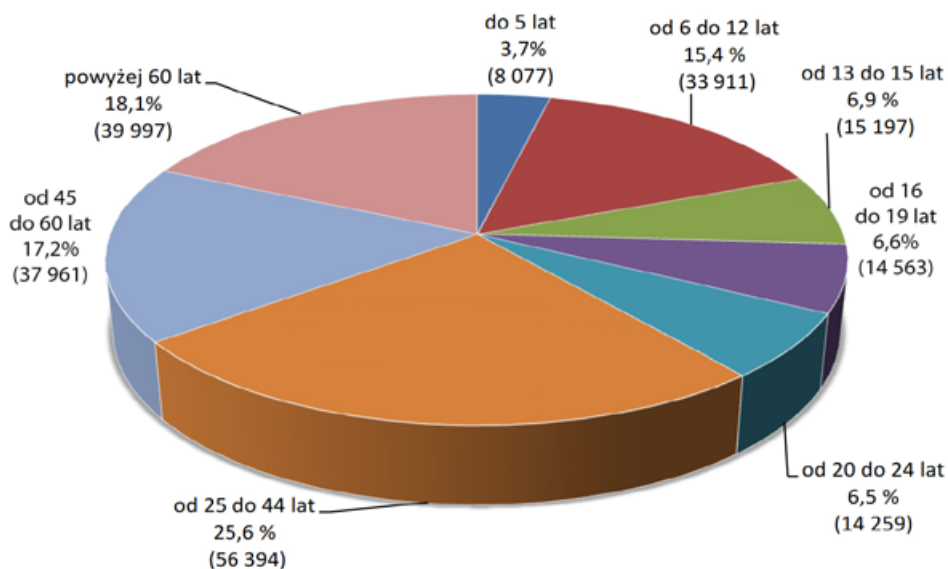
Udział poszczególnych materiałów bibliotecznych w wydatkach na zbiory:

Rodzaj zbiorów	Udział w wydatkach (%)	
	2018	2019
Książki	78,3	78,6
Czasopisma	9,9	9,0
Zbiory specjalne	4,0	3,0
Licencjonowane e-zasoby	7,8	9,4

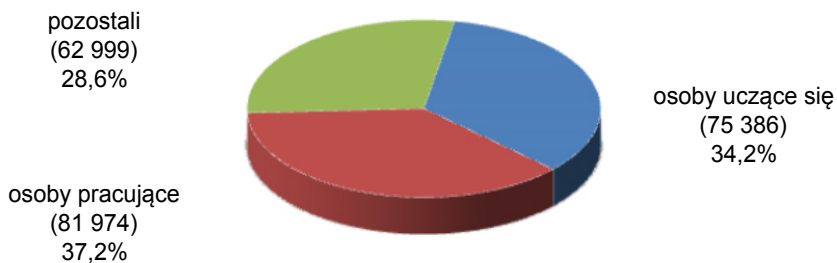
III. Użytkownicy bibliotek

Liczba użytkowników bibliotek znacząco przewyższa liczbę czytelników (tj. osób aktywnie wypożyczających). W 2019 roku z bibliotek publicznych województwa zachodniopomorskiego skorzystało 243 766 użytkowników (+23 407 w stosunku do liczby czytelników). Przykładem mogą być Książnica Pomorska i Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie, w których różnica ta wynosi odpowiednio 8 i 6,5 tys. osób. Osoby te korzystają z internetu, czasopism, książek i innych zbiorów wyłącznie na miejscu. W porównaniu do 2018 roku o 1808 osób wzrosła liczba użytkowników. Jednakże liczba czytelników, choć nieznacznie, nadal się zmniejsza. W 2019 roku zanotowano spadek o 828 osób. Wzrost liczby czytelników nadal odnotowuje się wśród osób powyżej 60 roku życia. Dzięki akcji *Mała książka – wielki człowiek*, w której licznie uczestniczyły zachodniopomorskie biblioteki, znacząco wzrosła liczba najmłodszych czytelników.

Przedział wiekowy	Liczba czytelników	
	2018	2019
Ogółem	221 187	38 355
Do 5 lat	5 304	8 077
Od 6 do 12	33 891	33 911
Od 13 do 15 lat	15 097	15 197
Od 16 do 19 lat	16 099	14 563
Od 20 do 24 lat	16 024	14 259
Od 25 do 44 lat	58 204	56 394
Od 45 do 60 lat	38 213	37 961
Powyżej 60 lat	38 355	39 997

Liczba czytelników według wieku

Liczba czytelników według zajęcia

Liczba czytelników na 100 mieszkańców wynosi 13 (bez zmian w stosunku do 2018 roku).

Poniżej wymieniono miejscowości z najwyższymi i najniższymi wskaźnikami czytelników na 100 mieszkańców: Mielno – 47*, Międzyzdroje – 33*, Sianów – 29, Ustronie Morskie – 29*, Dziwnów – 24*, Kalisz Pomorski – 24, Gmina Sławno – 2, Rąbino – 3, Ińsko – 4, Brojce – 4, Człopa – 4, Czaplnek – 5, Cedynia – 5, Postomino – 5, Połczyn Zdrój – 5, Maszewo – 5, gmina Stargard – 5. W gminie Świdwin, pomimo braku zakupu książek w 2019 roku, wskaźnik czytelników zwiększył się z 4 osób na 100 mieszkańców w 2018 roku do 8 czytelników w 2019⁴.

IV. Udostępnianie zbiorów

Biblioteki województwa zachodniopomorskiego odnotowały spadek wypożyczeń i udostępnień na miejscu wszystkich zbiorów.

Statystyczny czytelnik w województwie zachodniopomorskim w 2019 roku wypożyzył 16,7 książki (bez zmian w stosunku do 2018 roku).

Wypożyczenia	2018	2019
Liczba wypożyczonych zbiorów (książki, czasopisma, zbiory specjalne)	3 926 300	3 899 400
Wypożyczenia zbiorów na 100 mieszkańców w województwie	231	230
Liczba wypożyczonych książek (w wol.)	3 697 800	3 673 600
Wypożyczenia książek na 100 mieszkańców w województwie	217	216
Liczba wypożyczonych czasopism (oprawnych i nieoprawnych)	107 400	106 600
Liczba wypożyczonych zbiorów specjalnych (w jednostkach inwentarzowych)	120 800	119 200

Udostępnianie na miejscu	2018	2019
Liczba udostępnionych zbiorów (książki, czasopisma, zbiory specjalne)	1 222 100	1 082 900
Udostępnianie zbiorów na 100 mieszkańców w województwie	71,8	63,8
Liczba udostępnionych na miejscu książek (w wol.)	574 700	530 700
Udostępnianie książek na 100 mieszkańców w województwie	33,7	31,2
Liczba udostępnionych czasopism (oprawnych i nieoprawnych)	626 500	531 800
Liczba udostępnionych zbiorów specjalnych (w jednostkach inwentarzowych)	19 900	20 400

Liczba udostępnień (tys.)

4 * – razem z czytelnikami sezonowymi.

W większych bibliotekach z roku na rok przybywa e-usług i czytelników korzystających wyłącznie z tego typu oferty. Wzrasta również udostępnianie książek i czasopism w wersji elektronicznej. Niestety, ogólny spadek czytelnictwa, który obserwuje się szczególnie w grupach wiekowych z przedziału 16–60 lat, wynika między innymi z nieposiadania odpowiedniej oferty usług elektronicznych w mniejszych bibliotekach (brak Wi-Fi we wszystkich placówkach czy e-booków). Z danych statystycznych wynika, że korzystający z licencjonowanych materiałów elektronicznych (e-booków, baz danych, dokumentów elektronicznych) dokonali 121 tys. połączeń w celu pobrania dokumentów (ponad dwukrotnie więcej niż w 2018 roku) oraz przeczytali ponad 2,6 mln dokumentów. Byli to głównie użytkownicy zapisani do Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie, Koszalińskiej Biblioteki Publicznej, Książnicy Pomorskiej, Książnicy Stargardzkiej, Biblioteki Publicznej w Policach, Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Drawsku Pomorskim oraz bibliotek powiatu koszalińskiego (w Będzinie, Biesiekierzu, Bobolicach, Manowie, Mielnie, Polanowie, Sianowie, Świeszynie).

Wypożyczenia międzybiblioteczne

Największą liczbę wypożyczeń międzybibliotecznych zanotowały biblioteki w Szczecinie, Koszalinie, Gryfinie i Dębnie.

Z Książnicy Pomorskiej do innych bibliotek wypożyczono 874 wol. książek oraz wysłano 200 kopii materiałów oryginalnych. Z innych bibliotek sprowadzono 118 wol., w tym z bibliotek zagranicznych 19 jedn. Z bibliotek krajowych sprowadzono 29 kopii materiałów oryginalnych.

W Koszalińskiej Bibliotece Publicznej w 2019 roku z wypożyczalni międzybibliotecznej skorzystało 68 osób i instytucji. Złożono 167 rewersów, a zrealizowano 161 (14 ze zbiorów własnych i 147 w innych bibliotekach). Wśród najbardziej aktywnych bibliotek terenowych znalazły się biblioteki publiczne z Bobolic, Złocieńca i Darłowa. Wśród bibliotek, z którymi współpracowano najczęściej, należy wymienić: Książnicę Pomorską, Bibliotekę Uniwersytetu Jagiellońskiego, Bibliotekę Sejmową oraz Bibliotekę Narodową.

Znaczącą liczbę wypożyczeń międzybibliotecznych wykazały również w biblioteki w Gościnie, Nowogardzie, Szczecinku, Trzebiatowie i Wałczu. Większość bibliotek w województwie odnotowała brak wypożyczeń międzybibliotecznych lub kilka w ciągu całego roku.

V. Działalność informacyjna bibliotek. informacja o regionie

Liczba informacji udzielonych w bibliotekach publicznych województwa zachodniopomorskiego (w tym odpowiedzi na zapytania internetowe) zwiększyła się w stosunku do ubiegłego roku i wyniosła 1 606 209, w tym 291 415 informacji bibliograficznych. Obecnie użytkownicy bibliotek w pierwszej kolejności poszukują informacji w internecie. Biblioteki dbają o atrakcyjność księgozbioru podręcznego pełniącego funkcję informacyjną – pozycje z niego wypożyczają do domu lub jego znaczną część przesunęły do wypożyczalni. W mniejszych miejscowościach czytelnicy chętniej korzystają z wydru-

ków informacji z internetu. Księgozbiór prezencyjny najczęściej wykorzystywany jest do pracy z dziećmi i młodzieżą na lekcjach bibliotecznych. Trzy biblioteki nie posiadają już księgozbiorów podręcznych.

Do najczęściej podejmowanych przez biblioteki publiczne działań informacyjnych należy prowadzenie lekcji bibliotecznych i tematycznych. Stanowią one również najpopularniejszą formę współpracy bibliotek ze szkołami i przedszkolami. Biblioteki organizowały lekcje przede wszystkim dla dzieci w wieku przedszkolnym, szkolnym, rzadziej dla uczniów szkół średnich. Biblioteka wojewódzka przeprowadziła 136 lekcji bibliotecznych dla 2986 uczestników. Zorganizowała też 35 spotkań połączonych ze zwiedzaniem biblioteki dla 670 uczestników – głównie młodzieży szkół średnich ze Szczecina i terenu województwa. Koszalińska Biblioteka Publiczna wraz z 10 filiami przeprowadziła lekcje biblioteczne dla 838 uczniów, Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie – dla 1546 uczniów. Ponadto największą liczbę lekcji bibliotecznych wykazały biblioteki w: Sianowie (6503 uczestników i 935 godzin lekcji bibliotecznych), Gryficach (odpowiednio 2155 i 186), Stargardzie (1651 i 186), Nowogardzie (1506 i 85), Bobolicach (1078 i 77), Gryfinie (1009 i 75). Przykładowe tematy lekcji bibliotecznych to:

- *Jak zostać czytelnikiem?*
- *Jak korzystać z katalogu elektronicznego zbiorów?*
- *Biblioteka, cóż to takiego?*
- *Słownik prawdę Ci powie*
- *Zasady korzystania ze słowników i encyklopedii*
- *Książka elektroniczna, tradycyjna a audiobook*
- *Biblioteka i jej mieszkańcy*
- *Zasady funkcjonowania biblioteki*
- *Co to jest UKD i układ książek na półkach.*

Oprócz typowych lekcji bibliotecznych, biblioteki przeprowadzają różnorodne zajęcia tematyczne niezwiązane z bibliotekarstwem. Taką działalność popularyzatorską dotyczącą różnych dziedzin życia i wiedzy należy odróżnić od wiedzy przekazywanej na typowych lekcjach bibliotecznych. Ze sprawozdań opisowych wynika, że wielu bibliotekarzy wykazuje łącznie lekcje biblioteczne i zajęcia tematyczne o charakterze niezwiązanym z bibliotekarstwem.

Ponadto w ramach działalności informacyjnej bibliotekarze podejmują następujące działania:

- instruktaż indywidualny związany z wyszukiwaniem zbiorów,
- zestawienia bibliograficzne i kwerendy (zapotrzebowanie na takie usługi nie jest już jednak duże),
- informacje oraz instruktaż związany z dostępem do zbiorów elektronicznych,
- informacja o działalności bibliotek na stronach internetowych,
- informacja o zbiorach poprzez katalogi.

Wyłącznie tradycyjne katalogi kartkowe prowadzi jeszcze kilkanaście bibliotek w niewielkich miejscowościach. Wykorzystywane są one jednak sporadycznie. Część bibliotek prowadzi tradycyjne katalogi równoległe z katalogami elektronicznymi, zwłaszcza do momentu komputerowego opracowania całego księgozbioru. Część bibliotek posiada tradycyjne katalogi kartkowe, ale nie prowadzi ich już dla nowości wydawniczych, lub posiada wyłącznie katalogi kartkowe tylko w swoich filiach. Biblioteki wykorzystują katalogi kartkowe pokazowo, podczas lekcji bibliotecznych.

Istotną działalnością bibliotek publicznych jest gromadzenie materiałów dotyczących regionu i udzielanie informacji o regionie.

Biblioteki udostępniają mapy, przewodniki, lokalne dokumenty życia społecznego. Prowadzą kroniki swoich miejscowości, zamieszczają kopie dokumentów samorządowych na swoich stronach internetowych, organizują spotkania z regionalistami i lokalnymi twórcami, wystawiają prace miejscowych twórców. Niektóre z bibliotek współredagują lokalne czasopisma. Zajmują się też ich digitalizacją. Biblioteki gromadzą również widokówki, płyty DVD dokumentujące ważne wydarzenia odbywające się na terenie gminy, fotografie, wspomnienia mieszkańców. W większości bibliotek zbiory regionalne ograniczają się jednak do książek i czasopism. Regionalnych dokumentów życia społecznego nadal nie gromadzą biblioteki powiatowe w Szczecinku i w Wałczu.

Bogatym źródłem wiedzy o regionie jest Encyklopedia Pomorza Zachodniego pomermanica.pl, tworzona przez Książnicę Pomorską we współpracy z portalem sedina.pl i bibliotekami powiatowymi. Zawiera ona internetowy zbiór haseł, opisujących ludzi, miejsca, organizacje, zabytki, dzieła i wydarzenia, związanych z województwem zachodniopomorskim. Źródłem informacji dla osób poszukujących materiałów na temat Pomorza Zachodniego jest też tworzona przez Książnicę Pomorską i Koszalińską Bibliotekę Publiczną Elektroniczna Baza Bibliografia Pomorza Zachodniego.

W 2019 roku z inicjatywy Zarządu Okręgu Zachodniopomorskiego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, we współpracy z Książnicą Pomorską, zrealizowano projekt *Poznaj swój region. Ruchome wykłady pomoroznawcze 2019*, finansowany z dotacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego. Jego idea opierała się na organizacji cyklu spotkań w bibliotekach publicznych województwa zachodniopomorskiego z lokalnymi regionalistami. Wykłady i prelekcje dla 450 osób odbyły się w 11 bibliotekach.

Poniżej podano przykłady działalności informacyjnej bibliotek popularyzującej region w wybranych bibliotekach.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Choszcznie, 3 lipca 2019 roku, zaprezentowano *Historię jednego zdjęcia* – powiększoną fotografię wykonaną w 1954 roku przed ówczesnym budynkiem placówki, a na niej młodzież i dorośli w towarzystwie pisarki Marii Dąbrowskiej, która wówczas odwiedziła miasto. Zwrócono się z apelem do osób, które rozpoznały siebie na opublikowanej fotografii, by podzieliły się swoimi wspomnieniami z tamtej chwili. Zaproszono także rodziny i znajomych postaci ze zdjęcia.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Dębno zorganizowała wystawę i promocję zeszyciu monograficznego z serii „Zamki i Ogrody Nowej Marchii” o pałacu w Smolnicy. Wydawcą publikacji jest niemiecko-polskie stowarzyszenie Koło Przyjaciół Zamków Nowej Marchii.

W Bibliotece Publicznej w Kaliszu Pomorskim zorganizowano spotkanie z archeologiem regionalistą Marcinem Dziewanowskim. Rozmawiano o wczesnośredniowiecznym osadnictwie słowiańskim na terenie tego miasta oraz omówiono wyniki prowadzonych w nim badań archeologicznych. Zorganizowano też warsztaty geologiczne z Przemysławem Sztajnerem (pracownikiem naukowym Wydziału Nauk o Ziemi Uniwersytetu Szczecińskiego), wyjazd do kopalni w Mielniku i badanie odnalezionych skamieniałości organizmów zwierzęcych występujących dawniej na obecnym obszarze Pojezierza Drawskiego. Biblioteka uruchomiła nową, multimedialną mapę Kalisza Pomorskiego w swoim serwisie internetowym. Dzięki niej czytelnik może obejrzeć Kalisz Pomorski współczesny i przedwojenny oraz uzyskać dostęp do informacji o znajdujących się w nim obiektach, organizacjach itp. W najbliższym czasie biblioteka będzie pracować nad kompletnością dostępnych informacji.

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Kamieniu Pomorskim podczas Nocy Bibliotek przeprowadziła grę miejską śladami ciekawostek i zabytków miasta. Jedne z zajęć w trakcie ferii zimowych poświęcone były jego legendom i zabytkom. Ich uwieńczeniem było stworzenie przez uczestniczące w nich dzieci makiety miasta.

Wieczór poezji, promocja nowego tomu „Oficyny Kołobrzeskich Poetów i Malarzy” oraz podsumowanie twórczych dokonań Stowarzyszenia Kołobrzeskich Poetów w 2019 roku zorganizowała Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu. W formie terenowego quizu o mieście instytucja przeprowadziła grę miejską Kołobrzeg śladami historii od podwórka.

Biblioteka Publiczna w Mirosławcu zorganizowała wieczór mirosławiecki w Zespole Pałacowym w Siemczynie – zaprezentowano dorobek piśmienniczy Jarosława Leszczeńskiego związany z miejscowością i jej okolicami.

W Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Myśliborzu odbyła się konferencja naukowa *Krzyżacy w Nowej Marchii – mniej znana historia Zakonu Krzyżackiego*. Zorganizowano ją w ramach Jarmarku Klasztornego wspólnie z Muzeum Pojezierza Myśliborskiego.

Od kilku lat Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie wspólnie z Fundacją Ścieżkami Pomorza organizuje spotkania związane z Pomorzem i regionem historycznym położonym na ziemiach polskich i niemieckich. Dotyczą one skomplikowanej historii oraz przyrody i sztuki. Do udziału w prelekcjach i wykładach zapraszani są pasjonaci, wykładowcy akademicy oraz szczecińscy przewodnicy. Tematy imprez zorganizowanych w 2019 roku:

- zieleń Szczecina, spotkanie z Pawłem Madejskim, Grzegorzem Nowakiem i Małgorzatą Nowakowską, współtwórcami albumu *Zieleń Szczecina* (redakcja prof. Aleksandry Stachak);

- spotkanie z archeologiem dr. hab. Andrzejem Janowskim, który przedstawił świat wczesnego średniowiecza i archeologii na Pomorzu;
- ludzie morza w Szczecinie, spotkanie z przewodniczką Joanną Wachnik poświęcone morskemu charakterowi miasta;
- prelekcja dr. Marka Łuczaka o Oderburgu, nieistniejącej letniej rezydencji książąt pomorskich;
- prelekcja dr. hab. Pawła Guta, prof. Akademii Pomorskiej w Słupsku, o faktach z życia Sydonii von Borck, pomorskiej szlachcianki;
- wykład prof. Edwarda Rymara *Historia, zwłaszcza początki i pochodzenie, rodu Borków*;
- wykład dr. Andrei Rudolfa o Sydonii w literaturze Wilhelma Meinholda i Theodora Fontane, wydarzenie miało miejsce w Muzeum Narodowym w Szczecinie – siedzibie partnera.

Wspólnie z Instytutem Historii i Stosunków Międzynarodowych US oraz redakcją „Kurieria Szczecińskiego”, w filii nr 54 ProMedia, instytucja przygotowała cykl spotkań historycznych *Szczecińskie wtorki*. Odbywały się one raz w miesiącu. Każde z nich poprzedzone było artykułem w „Kurierze Szczecińskim”. Tematyka:

- *Jak tłumaczyć i wydawać dawne źródła? Wokół „Opisu miasta Szczecina” Ludwiga Wilhelma Brüggemanna w tłumaczeniu i opracowaniu prof. Agnieszki Gut*. Gośćmi spotkania moderowanego przez red. Bogdana Twardochleba byli prof. Agnieszka Gut i prof. Radosław Gaziński.
- *Dziedzictwo archeologiczne Pomorza Zachodniego – niewykorzystany potencjał?*. Uczestnikami dyskusji byli dr Paweł Migdałski, dr Agnieszka Matuszewska, dr hab. prof. Andrzej Janowski, nadleśniczy Nadleśnictwa Choszczno Jacek Gid, oraz Wiceprezes Lokalnej Grupy Działania Lider Pojezierza Ireneusz Kosta.
- *Kościół na „dzikim zachodzie”*. Udział w dyskusji wzięli dr Maria Cichocka i prof. Jan Maria Piskorski.

O działaniach podejmowanych przez biblioteki publiczne województwa zachodniopomorskiego biblioteka wojewódzka informuje w „Bibliotekarzu Zachodniopomorskim” (w kronice wydarzeń prowadzonej wspólnie z Koszalińską Biblioteką Publiczną).

VI. Działalność kulturalna i edukacyjna bibliotek

W 2019 roku w województwie zachodniopomorskim w bibliotekach publicznych zorganizowano ogółem 11 697 (-1877) imprez dla 261 572 użytkowników. W poniższym zestawieniu wymieniono działania zorganizowane przez większość bibliotek publicznych na rzecz środowisk lokalnych. Należały do nich:

- spotkania z autorami książek;
- zajęcia dla dzieci w czasie ferii i wakacji;
- cykliczne spotkania zabawowo-czytelnicze dla najmłodszych;
- ogólnopolskie akcje: Narodowe Czytanie Nowel;

- akcja *Cała Polska czyta dzieciom*;
- obchody Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich, obchody Światowego Dnia Poezji;
- obchody Międzynarodowego Dnia Języka Ojczystego;
- spotkania w ramach Dyskusyjnych Klubów Książek (działalność opisana w rozdziale XIII, pkt 4);
- imprezy towarzyszące obchodom Ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek;
- Tydzień z Internetem, Godzina Kodowania;
- imprezy pod hasłem Noc Bibliotek;
- konkursy literackie, ortograficzne i plastyczne (o zasięgu powiatowym i gminnym);
- akcje wymiany książek między osobami prywatnymi pod hasłem *Podziel się książką, Bookcrossing*;
- różne formy zajęć dla seniorów (spotkania tematyczne, integracyjne, kursy komputerowe);
- pomoc w odrabianiu lekcji;
- imprezy kultywujące tradycje świąt wielkanocnych i bożonarodzeniowych;
- obchody Dnia Pluszowego Misia, Dnia Matki, Dnia Dziecka, Andrzejki, Mikołajki.

W ramach obchodów 100-lecia Odzyskania Niepodległości, w wielu bibliotekach zorganizowano prelekcje, debaty, testy wiedzy, warsztaty historyczne, teatralne, warsztaty tworzenia kotylionów, sztafety literackie, konkursy, wystawy i regionalne spotkania z pionierami.

Kilkadziesiąt bibliotek dołączyło do projektu Instytutu Książki *Mała książka – wielki człowiek*, którego cel stanowiła popularyzacja czytelnictwa. Biblioteki pozyskały Wyprawki Czytelnicze dla trzylatków oraz znacznie zwiększyły liczbę swoich czytelników.

Kilka bibliotek kontynuowało akcję *Poczekalnia-Poczytalnia. Czekając, czytamy!*. W ramach jej realizacji powstawały punkty z książkami w różnych poczekalniach (na przykład w szpitalach, przychodniach, zakładach fryzjerskich, firmach przewozowych). W wybranych punktach przygotowano specjalnie oznaczone skrzynki z ciekawymi lekturami. Akcja powstała z inicjatywy OZ SBP przy wsparciu finansowym urzędu marszałkowskiego.

Wielu miłośników książek i rajdów rowerowych przyciągnęła akcja *Odjazdowy Bibliotekarz* towarzysząca obchodom Ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek. Zorganizowały ją między innymi biblioteki w Barwicach, Drawsku Pomorskim, Kamieniu Pomorskim, Moryniu, Postominie, Sianowie i Trzcíńsku-Zdroju.

W kolejnym projekcie obywatelskim *Rozmowy przy wspólnym stole*, Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego zaproponowała organizację spotkań i dyskusji w bibliotece dla mieszkańców, którzy chcą rozmawiać o sprawach lokalnych, wymieniać myśli i poglądy, a przede wszystkim prowadzić dialog z innymi. W przedsięwzięcie włączyły się biblioteki w Szczecinie (MBP), Manowie i Starej Dąbrowie.

Coraz częściej biblioteki są współorganizatorami spotkań, warsztatów i prelekcji, a także akcji dotyczących tematyki proekologicznej. Ich uczestnicy dowiadują się jak segregować śmieci, oszczędzać wodę i energię czy powtórnie wykorzystać odpady. Niektóre biblioteki prowadzą tego typu działalność od wielu lat (między innymi w Dębnie, Chociwlu, Koszalinie, Połczynie Zdroju, Szczecinie – MBP, Trzebiatowie).

Działania kulturalne i edukacyjne na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych opisano w rozdziale VII.

VII. Obsługa specjalnych grup użytkowników bibliotek publicznych

W województwie zachodniopomorskim 42% wszystkich placówek bibliotecznych posiada wejścia do budynków przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich (głównie są to podjazdy do budynków). Liczba tych placówek spadła w porównaniu z rokiem poprzednim, ponieważ dosyć często filie są czasowo lub na stałe przenoszone do pomieszczeń niedostępnych dla niepełnosprawnych. Udogodnienia wewnątrz budynków (na przykład odpowiednią szerokość odstępów między regałami, szerokie drzwi, dostosowane toalety) wykazało 26% placówek. Kilkanaście, których pomieszczenia zlokalizowane są na piętrach budynków, posiada schodołazy, kilka windę lub podnośnik przeznaczony specjalnie dla osób poruszających się na wózkach (w Drawsku Pomorskim, Kaliszu Pomorskim, Koszalinie, Polanowie, Pyrzycach, Szczecinie – KP, Świnoujściu, Wałczu). Udogodnienia takie mają zwykle biblioteki główne, w filiach znajdujących się na piętrach budynków, takie rozwiązania nie występują.

Zaledwie kilka zachodniopomorskich placówek bibliotecznych dysponuje specjalistycznym sprzętem komputerowym i oprogramowaniem przystosowanym do obsługi osób niepełnosprawnych. W części bibliotek sprzęt został zakupiony w ramach realizacji *Programu Biblioteka+*. *Infrastruktura bibliotek* w latach ubiegłych (w Choszczynie, Drawsku Pomorskim, Gryfinie, Kołobrzegu, Szczecinku).

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Drawsku Pomorskim posiada stanowisko do pracy dla osób słabowidzących i niewidomych wyposażone w komputer z oprogramowaniem-synteizatorem mowy, powiększalnik tekstu i klawiaturę z powiększoną czcionką. Podobnym stanowiskiem dysponuje również Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinku. Komputer przystosowany do obsługi przez osoby z dysfunkcją wzroku, ze specjalną klawiaturą, posiada też Miejska Biblioteka Publiczna w Świnoujściu. W 2019 roku zakupiono do czytelnicy dla dorosłych dwie lampy z lupami dla osób słabowidzących. Filia Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Polanowie oferuje jedno stanowisko komputerowe z wyposażeniem dla osoby niepełnosprawnej (klawiatra dotykowa, podpórki pod ramiona, powiększony trackball). Miejska Biblioteka Publiczna w Dziwnowie dysponuje powiększalnikiem dla osób niedowidzących (dar), digital visualizerem, oraz dwiema klawiaturami do komputerów dla osób niepełnosprawnych otrzymanymi w ramach programu *E-mocni*. Do Gminnej Biblioteki Publicznej w Karnicach zakupiono klawiaturę dla osób niedowidzących. Z myślą o tego typu czytelnikach

zakupiono lupy powiększające do Gminnej Biblioteki Publicznej w Kobylance. Aby ułatwić komunikację z osobami niedosłyszącymi i głuchymi, Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta w Sianowie ma zainstalowany program *Równość człowieka głuchego, komunikacja osób niesłyszących i niedosłyszących*.

W poprzednich latach coraz więcej bibliotek dostosowywało swoje strony WWW do potrzeb osób niepełnosprawnych, dlatego w 2019 roku odnotowano niewielki wzrost nowo zmodernizowanych lub utworzonych serwisów internetowych.

W 2019 roku nie zmieniła się liczba bibliotek (14), które kontynuowały współpracę w ramach projektu *Wypożyczalnia odtwarzaczy cyfrowej książki mówionej dla osób niewidomych i słabowidzących*, realizowanego przez Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym Larix, dofinansowanego przez MKiDN. Biblioteki w ramach projektu otrzymały nieodpłatnie (na podstawie umowy użyczenia) odtwarzacze cyfrowe książek mówionych Czytak wraz z dostępem do prawie 2 tys. tytułów. Dzięki temu osoby niewidome mogły korzystać z wypożyczonego urządzenia do słuchania książek. Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Goleniowie posiada 9 urządzeń Czytak Plus, które cieszą się dużym zainteresowaniem ze strony użytkowników z dysfunkcją wzroku. Większość bibliotek wykazywała jednak niewielkie wykorzystanie tej usługi, pomimo jej promocji podczas imprez i spotkań organizowanych w bibliotekach oraz informacji na stronach internetowych.

W 2019 roku biblioteki województwa zachodniopomorskiego zakupiły znacznie więcej audiobooków niż w 2018 roku – 4544 jedn. inwentarzowych w 2019, 3267 jedn. w 2018, (2426 audiobooków nabyły biblioteki w Szczecinie, Koszalinie i Policach). W dalszej kolejności najwięcej pozycji zakupiły biblioteki w Kołobrzegu, Świnoujściu, Goleniowie, Stargardzie, Kołbaskowie, Gryficach, Wolinie, Gryfinie i Białogardzie. Spadła liczba bibliotek, które kupiły audiobooki, z 37 w 2018 roku do 30 w 2019 roku. Na koniec roku sprawozdawczego liczba audiobooków w zachodniopomorskich bibliotekach wyniosła 79 289, co stanowiło 37 % zbiorów audiowizualnych zgromadzonych w bibliotekach. Na zmniejszenie liczby audiobooków wpływ miała duża selekcja kaset książki mówionej w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Świnoujściu (-8683 jedn.) W województwie zachodniopomorskim zinwentaryzowane audiobooki wykazuje 58 bibliotek (115 placówek, z których 36 należy do Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie). Jest to połowa bibliotek publicznych województwa zachodniopomorskiego. Spośród 58 bibliotek wykazujących zbiory audiobooków, w 2019 roku jedynie 30 bibliotek powiększyło swoją kolekcję o zakupione jednostki. Audiobooków nie gromadzą biblioteki powiatowe w Łobzie, Sławnie i Świdwinie. W powiecie świdwińskim nie ma ani jednego zinwentaryzowanego audiobooka. Część bibliotek, zwłaszcza zlokalizowanych w małych miejscowościach, obserwuje znikome zainteresowanie tą formą książki. Pomimo zwiększającej się oferty książek na płytach CD, starsi użytkownicy nadal chętnie korzystają z kaset magnetofonowych. Pojedyncze egzemplarze wykazały biblioteki powiatu łobeskiego i pyrzyckiego.

Ofertę e-booków i materiałów licencjonowanych opisano w rozdziale IV. W ramach usługi Legimi, biblioteki w Drawsku Pomorskim, Goleniowie, Gryficach i Szczecinie (Książnica Pomorska), wykupiły dodatkowo dostęp do 2457 tytułów audiobooków i synchrobooków, z których mogą korzystać osoby niedowidzące i niewidome.

Dzięki *Programowi Zakup nowości wydawniczych do bibliotek publicznych*, biblioteki mogą co roku pozwolić sobie na wygospodarowanie funduszy na zakup książek z powiększoną czcionką. Wiele bibliotek wzbogaciło księgozbiór o kolejne pozycje dla osób niedowidzących. Książki te cieszą się dużą popularnością głównie wśród osób starszych.

Biblioteki publiczne województwa zachodniopomorskiego w dużym stopniu współpracują z instytucjami wspierającymi osoby niepełnosprawne i seniorów. Najczęściej w sprawozdaniach opisują wspólne działania z: Warsztatami Terapii Zajęciowej, Polskim Stowarzyszeniem na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, Związkiem Emerytów, Rencistów i Inwalidów, ośrodkami rehabilitacyjnymi i szpitalami, domami pomocy społecznej, środowiskowymi ośrodkami samopomocy, domami dziennego pobytu dla osób starszych, Uniwersytetami Trzeciego Wieku, przedszkolami i szkołami integracyjnymi, szkołami specjalnymi, domami kombatanta. Powyższe formy współpracy wykazało 40 bibliotek. Polegają one między innymi na:

- realizacji prostych zajęć warsztatowych dla podopiecznych WTZ lub ośrodków socjoterapii;
- czytaniu dla podopiecznych ośrodków socjoterapii, zarówno w bibliotece, jak i w miejscu ich stałego pobytu;
- organizacji prelekcji dla Uniwersytetu Trzeciego Wieku;
- udostępnianiu miejsca lub współorganizacji zajęć, na przykład kół teatralnych, kół szachowych, zespołów śpiewaczych, kół rękodzielniczych;
- organizacji spotkań integracyjnych i warsztatowych dla seniorów, często połączonych z prezentacją dokonań artystycznych uczestników;
- wyjazdach o charakterze turystyczno-kulturalnym, do większych miejscowości.

Dużym zainteresowaniem osób starszych cieszyły się organizowane przez biblioteki spotkania edukacyjne z ekspertami z różnych dziedzin, spotkania integracyjne i okazjonalne. Przygotowały je między innymi placówki w Chociwlu, Choszczynie, Czaplunku, Dębnie, Gryfinie, Koszalinie, Myśliborzu, Stargardzie, Szczecinie i Wałczu (PBP).

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Polanowie zorganizowała dla seniorów dwa wyjazdy do kina oraz wyjazd do Bałtyckiego Teatru Dramatycznego w Koszalinie na sztukę *Kolacja dla głupca*. Przy bibliotece działa Klub Aktywnego Seniora Biblioteki. Jego członkowi założyli i prowadzą Teatr przy Stoliku VERBUM, który przygotowuje spektakle na różne wydarzenia kulturalne dla dorosłych i dla dzieci w bibliotece i poza nią. W 2019 roku dokonał adaptacji *Zemsty* Aleksandra Fredry. Kolejna sztuka przedstawiona przez ten teatr to *Opowieści wigilijnej* Charlesa Dickensa w adaptacji dla seniorów.

We współpracy z Gminną Biblioteką Publiczną w Będzinie, trenerzy polskiego języka migowego z Edukacyjnego Studia Języka Migowego Migam i Gram przepro-

wadzili szkolenie z zakresu Polskiego Języka Migowego (PJM). Wzięli w nim udział pedagodzy, psycholodzy, nauczyciele, strażacy, jak również głusi użytkownicy języka migowego i ich rodziny. Pomogło ono także poszerzyć wiedzę o kulturze głuchych, ich naturalnym języku, środowisku, umiejętności postrzegania świata w odmienny sposób (na module wizualno-przestrzennym). Prowadzono je w filii w Dobrzycy. Uczestniczyło w nim 15 osób. Każde z 15 spotkań trwało 3 godziny. Zakończone zostało egzaminem.

Na początku 2019 roku, w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Dębnie, odbyła się promocja projektu *Nierówni potrzebują siebie* realizowanego przez Dom Pomocy Społecznej w Kamieniu Wielkim. Polegał on na integracji osób z zaburzeniami psychicznymi z Polami i Niemcami oraz studentów Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu. W trakcie spotkania swoją twórczość zaprezentowała mieszkanka ośrodka pomocy. Promocja przedsięwzięcia odbyła się w ramach współpracy dębnowskiej księżnicy i DPS w Kamieniu Wielkim.

Oddział dla Dzieci i Młodzieży Biblioteki Publicznej w Gryfinie kontynuuje współpracę z Zespołem Szkół Specjalnych w Nowym Czarnowie, przeprowadzając zajęcia bajko- i biblioterapeutyczne z uczniami z niepełnosprawnością intelektualną lekką oraz z klas integracyjnych, w których są uczniowie o specjalnych potrzebach edukacyjnych (z zespołem nadpobudliwości psychoruchowej – ADHD, z zespołem Aspergera, z zespołem Downa, z zaburzeniami zachowania, z niedostosowaniem społecznym). Od 2019 roku oddział prowadzi zajęcia czytelnicze z młodymi podopiecznymi Koła nr 1 w Gryfinie Stowarzyszenia Osób Niepełnosprawnych Most. Dla dzieci z różnymi dysleksjami rozwojowymi oferuje materiały terapeutyczne (poradniki metodyczne, gry i programy komputerowe, audiobooki). Dzieci niedowidzące i niewidome mogą korzystać z księgozbioru z alfabetem Braille'a i z powiększoną czcionką, także z pomocy naukowych (lupy powiększające, linijki itp.) czy audiobooków.

Filia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Choszczynie po raz kolejny wzięła udział w akcji edukacyjnej Fundacji SYNAPSIS i Fundacji Orange *Poznaj Marię – dziewczynkę, która lubi mieć plan*. W kwietniu, który jest Światowym Miesiącem Wiedzy na Temat Autyzmu, w bibliotece odbyło się spotkanie inspirowane książką *Maria i ja* Miguela Gallardo i Marii Gallardo, a jego adresatami byli uczniowie klas czwartych szkół podstawowych. Główną część zajęć poprowadziła psycholog, która wyjaśniła, czym jest autyzm, omówiła trudności z jakimi zmagają się osoby ze spektrum autyzmu, między innymi w budowaniu relacji społecznych, odczytywaniu emocji i zamiarów innych ludzi, komunikacji.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Gościnie, we współpracy ze Stowarzyszeniem Kobiet Aktywnych IMEJDA, realizowany był projekt dla seniorów *Aktywni w Gościnie*. W ramach przedsięwzięcia, w filii w Robuniu, odbyły się zajęcia komputerowe, sportowe, teatralne, spotkania z dietetykiem, psychologiem, prawnikiem, a także warsztaty z filcowania.

Biblioteka Publiczna w Mirosławcu, wspólnie z jedną z matek dziecka niepełnosprawnego, zorganizowała spotkania z Aleksandrą Utracką-Skoczeń, śpiewaczką i blogerką, mieszkającą w Warszawie matką dziecka niepełnosprawnego, która wydała książkę dla rodziców dzieci z dysfunkcjami *Tak cię kocham*. W wydarzeniu wzięło udział ponad 150 osób.

Stałą współpracę z zakładami karnymi utrzymują biblioteki w Dziwnowie, Goleniowie, Nowogardzie i Stargardzie. Koszalińska Biblioteka Publiczna podczas realizacji cyklu Filmowej Akademii Integracji zagościła w koszalińskim Zakładzie Karnym.

Placówki zdrowia, a w szczególności szpitale i uzdrowiska, obsługują biblioteki w Białogardzie, Choszcznie, Dębnie, Kamieniu Pomorskim, Sławnie, Świnoujściu i Tucznie. Filia Białogardzkiej Biblioteki Publicznej znajduje się w Szpitalu Rehabilitacyjnym. Jej pracownik ukończył kurs języka migowego. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Dębnie od 1997 roku obsługuje raz w tygodniu pacjentów szpitala powiatowego. Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Kamieniu Pomorskim prowadzi punkt biblioteczny w uzdrowisku oraz w Państwowym Domu Pomocy Społecznej w Śniatowie. Miejska Biblioteka Publiczna w Sławnie w ramach akcji SBP *Poczekalnia-Poczytalnia. Czekaając, czytajmy!*, założyła punkt czytelniczy w szpitalu powiatowym oraz w Środowiskowym Domu Samopomocy.

Aby ułatwić osobom starszym lub niepełnosprawnym dostęp do zbiorów, pracownicy bibliotek dostarczali książki bezpośrednio do domów. Taką usługę oferowała większość bibliotek.

Często podejmowanym przez biblioteki działaniem na rzecz osób starszych była organizacja kursów komputerowych lub zajęć indywidualnych przy komputerze. Seniorzy bezpłatnie poznawali podstawy obsługi komputera i korzystania z internetu między innymi w bibliotekach w: Biesiekierzu, Chociwlu, Kamieniu Pomorskim, Kołobrzegu, Koszalinie, Polanowie, Policach, Sianowie, Szczecinie (MBP i KP), Wąlczu (MBP), Złocięncu.

Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu stale organizuje *Biblioteczną Akademię Cyfrową* dla osób 50+, obejmującą szkolenia z podstaw obsługi komputera oraz warsztaty i prelekcje tematyczne (na przykład dotyczące urządzeń komputerowych, programów tekstowych, poczty elektronicznej, smartfona, portali i serwisów społecznościowych, edycji i obróbki zdjęć).

Biblioteka Publiczna Gminy Biesiekierz wzięła udział w projekcie *O finansach... w bibliotece*, który jest realizowany przez Narodowy Bank Polski w ramach programu edukacji ekonomicznej wraz z Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego.

W Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Chociwlu odbyło się spotkanie z seniorami *Bezpieczny e-konsument*, zorganizowane w ramach międzynarodowej kampanii *Tydzień z Internetem*. Jego motywem przewodnim było świadome korzystanie z informacji, które pojawiają się między innymi w sieci. Ważnym aspektem jest umiejętność oceniania rzetelności, wiarygodności rozpowszechnianych informacji,

w taki sposób, aby czerpać wiele korzyści z internetu i jednocześnie ustrzec się przed zagrożeniami.

Dużym zainteresowaniem osób starszych cieszyły się aranżowane przez biblioteki spotkania edukacyjne z ekspertami z różnych dziedzin, spotkania integracyjne i okazjonalne. Organizowały je między innymi biblioteki w Chociwlu, Choszczynie, Czaplunku, Dębnie, Gryfinie, Koszalinie, Myśliborzu, Stargardzie, Szczecinie i Wałczu (PBP).

Dwie największe biblioteki publiczne województwa zachodniopomorskiego mogą pochwalić się bogatą działalnością na rzecz osób niepełnosprawnych:

Koszalińska Biblioteka Publiczna. Ofertę dla osób niepełnosprawnych w 2019 roku realizowała głównie Mediateka (w bibliotece głównej) oraz cztery filie. Z zajęć z zakresu biblio-, muzyko- i arteterapii prowadzonych w Mediatece skorzystały dzieci i młodzież ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Koszalinie, grupa młodzieżowa Stowarzyszenia Osób Niepełnosprawnych IKAR, podopieczni Środowiskowego Domu Samopomocy Przyszłość i uczestnicy Warsztatów Terapii Zajęciowej nr 1 w Koszalinie. W wypożyczalni książek mówionych w każdą środę odbywały się spotkania czytelników tej agendy (niewidomych, niedowidzących i z innymi dysfunkcjami). Odbyło się 31 spotkań, w których uczestniczyło 387 osób. Pracownik koszalińskiej księżnicy przeprowadził 4 spotkania muzyczne, które odbywały się w siedzibie Domu Pomocy Społecznej w Koszalinie. Uczestniczyli w nich starsi i niepełnosprawni pensjonariusze. W ramach kontynuacji Filmowej Akademii Integracji miało miejsce 12 spotkań. Oprócz projekcji w Kinie Alternatywa Koszalińskiej Biblioteki Publicznej, akademia zagościła w zakładzie karnym, siedzibie Bobolickiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku, Domu Pomocy Społecznej w Koszalinie oraz w Środkowopomorskim Centrum Zdrowia Psychicznego Medison. W spotkaniach wzięły udział 564 osoby. W filii nr 8 swoją siedzibę mają członkowie Stowarzyszenia Osób Niepełnosprawnych Ikar. Odbyło się w niej 6 spotkań. Filia nr 9 realizowała zajęcia biblioterapeutyczne dla podopiecznych Warsztatów Terapii Zajęciowej nr 2 w Koszalinie (19 razy). W filiach nr 11 i 12 przeprowadzono zajęcia dla dzieci z Przedszkola Integracyjnego. Ogółem w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej zrealizowano 127 spotkań i zajęć dla 2,1 tys. osób niepełnosprawnych. W 2019 roku zakupiono 730 tytułów audiobooków (w tym 361 płyt na sumę 6796 zł z dotacji MKiDN). Filie biblioteczne, z myślą o dorosłych czytelnikach, organizują spotkania z ciekawymi ludźmi oraz osób o podobnych zainteresowaniach. Po raz 7 miał miejsce turniej szachowy, w którym uczestniczyło 45 osób. W filiach spotykają się panie, które lubią szydełkować, filcować i rozmawiać o książkach. W ubiegłym roku odbyło się łącznie 40 spotkań. W jednej z filii zawiązała się grupa pań, które lubią spędzać wolny czas przy grach planszowych. W 2019 roku odbyło się w niej 14 spotkań. Kolejny rok instytucja prowadzi kursy komputerowe dla seniorów. Zajęcia te cieszą się dużym zainteresowaniem. W 2019 roku kursy przeprowadzono w 3 filiach bibliotecznych. Ogółem odbyło się 6 pełnych kursów, które ukończyło 26 seniorów. Koszalińska Biblioteka Publiczna jest corocznie współorganizatorem Europejskiego Festiwalu Filmowego Integracja Ty

i Ja. W dniach 3–7 września już 16 festiwal odbywał się w Koszalinie i 49 miejscach w kraju pod hasłem *Praca. Życie. Scenariusz dla każdego*. W konkursie wystartowało 38 filmów: 16 fabularnych, 16 dokumentalnych, 6 amatorskich. Ocenili je konkursowe jury. Przyznano statuetki Motyl 2019 w kategoriach: *Najlepszy film fabularny, dokumentalny i amatorski, Nagroda publiczności, Nagroda jury młodzieżowego*. Osoby z niepełnosprawnością, aktywne zawodowo, były bohaterami spotkań w szkołach z młodzieżą, z osadzonymi w zakładzie karnym i festiwalową publicznością. Roli pracy w rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnością poświęcona była konferencja naukowa. Jak co roku projekcjom konkursowym towarzyszył szereg warsztatów, koncertów (Czesław Mozil, The Postman) i spotkań z filmowcami. Festiwal poprzedziły czerwcowe fotokonfrontacje – artystyczne spotkania profesjonalnych fotografików z modelami z niepełnosprawnością. Wystawa fotografii zainaugurowała otwarcie festiwalu. Wstęp na wszystkie wydarzenia był bezpłatny.

Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie. Instytucja współpracuje z Zachodniopomorską Jednostką Wojewódzką Towarzystwa Pomocy Głuchoniewidomym. Wspólne działania polegają między innymi na tłumaczeniu spotkań autorskich, organizowanych w filiach, na język migowy, konsultowaniu gramatyki języka migowego na materiałach promocyjnych oraz pomocy w organizacji wydarzeń kulturalnych. W 2019 roku Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie współpracowała z wolontariuszkami ze Szczecińskiego Humanistycznego Uniwersytetu Seniora. Były one zaangażowane między innymi w:

- pomoc w organizowaniu akcji skierowanych do dzieci,
- udział w ulicznej akcji bookcrossingowej,
- pomoc podczas spotkań organizowanych w ProMediach (fotografowanie, opiekowanie się gośćmi i publicznością, składanie krzeseł, rozdawanie materiałów promocyjnych).

Z okazji Światowego Dnia Wolontariatu w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Szczecinie odbyło się spotkanie podsumowujące dotychczasową współpracę. Wolontariuszki, biorąc udział w warsztatach z efektywnej współpracy w zespole, podnosiły jednocześnie swoje kompetencje. W ciągu 2019 roku w wybranych filiach realizowane były dla seniorów kursy komputerowe oraz indywidualne szkolenia *Umów się z bibliotekarzem*. Należał do nich między innymi cykl warsztatów *Internet – źródło informacji i rozrywki*, który dotyczył wyszukiwania informacji w internecie i korzystania z popularnych portali społecznościowych. Jego głównym celem było przedstawienie zasad działania wyszukiwarek internetowych, map, lokalnych portali informacyjnych i stron prezentujących informacje o historii Szczecina. Omawiano także cechy charakterystyczne najpopularniejszych portali społecznościowych, wirtualnych muzeów, bibliotek cyfrowych. Uczestnicy dowiedzieli się także, jak korzystać z aplikacji Legimi, przeszukiwali katalogi biblioteczne i zapoznawali się ze stroną internetową Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie. W jej filiach czytelnicy z dysfunkcjami wzroku i słuchu mogą korzystać ze zbiorów bibliotecznych dla nich przeznaczonych: 299 wol. książek

z powiększoną czcionką, 19 135 jedn. inw. audiobooków, 84 filmów z audiodeskrypcją, 506 filmów w wersji dla niesłyszących. Ponadto instytucja dysponuje różnorodną ofertą e-booków: 2105 pozycji dostępnych w IBUK Libra, 36 310 tytułów w ramach EBSCO eBook Public Library Collection, 58 934 tytuły dostępne poprzez aplikację Legimi, 3 108 999 dokumentów dostępnych w ramach projektu ACADEMICA. Biblioteka zorganizowała również:

- spotkanie czytelnicze dla dzieci z dysfunkcjami zdrowotnymi zatytułowane *Mój przyjaciel Kemushi*, jego uczestnikami były dzieci z Niepublicznej Szkoły Podstawowej Specjalnej Dobry Start;
- zajęcia czytelnicze dla dzieci z Fundacji Aktywnej Rehabilitacji;
- zajęcia biblioteczne dla uczniów klas integracyjnych;
- treningi pamięci dla seniorów (zajęcia cykliczne);
- spotkanie integracyjne *Warto mieć przyjaciela* z młodzieżą ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Niesłyszących im. Hansa Christiana Andersena oraz uczniami ze szkoły podstawowej;
- zajęcia dla dzieci ze Specjalistyczno-Opiekuńczej Placówki Wsparcia Dziennego;
- zajęcia dla osób ze Środowiskowego Domu Pomocy;
- zajęcia dla dzieci z Integracyjnego Artystycznego Przedszkola Dom Chichotka;
- zajęcia dla dzieci z Niepublicznego Dziennego Ośrodka Rewalidacyjno-Edukacyjno-Terapeutycznego Harmonia;
- spotkania dla pensjonariuszy Dziennego Domu Opieki Społecznej.

Książnica Pomorska. W bibliotece wojewódzkiej przeprowadzono 23 spotkania dla 542 osób w środowisku seniorów i niepełnosprawnych w Szczecinie (domy kombatanta, dzienne domy pomocy społecznej, Uniwersytet Trzeciego Wieku, bibliotekarze seniorzy). Miały one formę prelekcji o wybitnych postaciach literatury polskiej. Były też okazją do spisywania wspomnień starszych osób, zbieranych do archiwów rodzinnych gromadzonych w Książnicy Pomorskiej.

W ramach działalności Centrum Aktywności Kulturalnej Osób Nieprawnych Wzrokowo działającego w Książnicy Pomorskiej zorganizowano 15 prelekcji, spotkań tematycznych i imprez, w których uczestniczyło 525 osób. Regularnie przeprowadza się również krótkie szkolenia dla osób niedowidzących i niewidzących pod nazwą *Od katalogu online do zbioru biblioteki – przewodnik dla wszystkich użytkowników Książnicy Pomorskiej*. W 2019 roku przeprowadzono 6 takich szkoleń dla 88 osób.

Od 2014 roku Książnica Pomorska prowadzi kursy komputerowe dla seniorów. W 2019 odbyły się ich dwie edycje, łącznie dla 52 osób. Sześciokrotnie przeprowadzono warsztaty z obsługi platformy Legimi i korzystania z e-booków dla seniorów, asystentów osób niewidomych i niedowidzących.

W 2019 roku Książnica Pomorska kontynuowała współpracę z 12 wolontariuszami seniorami. Oprócz pomocy w przygotowaniu dokumentów bibliotecznych do opracowania i inwentaryzacji, pracowali oni przy organizacji imprez.

Kilkanaście bibliotek nie prowadzi obsługi specjalnych grup użytkowników – nie ma odpowiedniego sprzętu, nie kupuje książek z powiększoną czcionką, nie organizuje imprez skierowanych na przykład do seniorów, nie prowadzi wypożyczeń „na telefon”.

VIII. E-usługi bibliotek

W województwie zachodniopomorskim z roku na rok obserwuje się niewielki wzrost oferty e-usług. Większość bibliotek, w tego rodzaju ofercie, wykazuje możliwość korzystania ze strony swojej internetowej (lub aktywnej podstrony w ramach instytucji kultury, w której funkcjonuje), uzupełniany na bieżąco katalog online oraz profil na Facebooku. Usługi na przestrzeni ostatnich lat nie uległy dużym zmianom, zarówno pod względem ilościowym jak i jakościowym. Wśród małych bibliotek gminnych tylko sporadycznie podejmowane są działania w celu uruchomienia dodatkowej e-oferty. Piszą one w sprawozdaniach o znikomym zainteresowaniu e-usługami.

19 filii zlokalizowanych we wsiach i jedna biblioteka gminna (w Przybiernowie) nie dysponują komputerami (Człopa – 2 placówki, Drawsko Pomorskie – 1, Dobrzany – 1, Dygowo – 1, Dziwnów – 1, Golczewo – 1, Goleniów – 1, Kamień Pomorski – 1, Kozielice – 1, Krzęcin – 1, Maszewo – 1, Mieszkowice – 2, Pyrzyce – 4, Wolin – 1). Nieczynne lub niedawno utworzone są 4 filie. Komputerów nie wykazała też 1 filia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie, również nieczynna.

W województwie zachodniopomorskim sytuacja z dostępem do internetu w porównaniu do 2018 roku nie uległa zmianie, tzn.: jedna biblioteka główna (w Przybiernowie) nie ma dostępu do sieci. Ponadto internetu nie mają 3 placówki wiejskie posiadające komputery (filie bibliotek w Barwicach, Kamieniu Pomorskim i Węgorzynie). Jako przyczynę braku internetu biblioteki podały słaby zasięg operatorów lub brak funduszy. W całym województwie zanotowano 2 498 240 wejść na strony internetowe bibliotek. Jest to o 250 tys. więcej niż w 2018 roku. Biblioteki zanotowały 477 368 (+161 141) unikatowych użytkowników swoich stron internetowych. Chcąc na bieżąco zapoznać się z ofertą biblioteki, czytelnicy chętniej korzystają z Facebooka, na którym biblioteki na bieżąco zamieszczają informacje o planowanych imprezach czy relacje z wydarzeń. Kilka bibliotek, choć posiada własną stronę internetową, nie aktualizuje jej.

Z danych statystycznych wynika, że 97 (+5) bibliotek województwa zachodniopomorskiego udostępnia informacje o swoich zbiorach poprzez katalogi online. Użytkownicy którzy z nich korzystają mają możliwość zdalnego przedłużenia okresu wypożyczenia książek, a także rezerwacji i zamawiania materiałów bibliotecznych. W 2019 roku kolejne 4 biblioteki rozpoczęły katalogowanie książek w systemie bibliotecznym (w Rewalu, Niechorzu, Moryniu, Nowym Warpnie, Dobrzanach). W przypadku bibliotek szkolno-publicznych w Rewalu i Niechorzu, rozpoczęto wprowadzanie księgozbioru do systemu E-biblio, powiązane go ze szkolnym dziennikiem elektronicznym. Pomimo działań podejmowanych przez bibliotekę wojewódzką

i biblioteki powiatowe, jeszcze 17 (15%), spośród 116 bibliotek województwa zachodniopomorskiego, nie posiada katalogów komputerowych. Należą do nich placówki w powiatach:

- goleniowskim (Przybiernów)
- gryfickim (Płoty, Karnice)
- gryfińskim (Cedynia, Mieszkowice)
- kamieńskim (Świerżno)
- kołobrzeskim (Dygowo, Gościno)
- pyrzyckim (Bielice, Kozielice, Warnice)
- stargardzkim (Ińsko, Stara Dąbrowa)
- szczecineckim (gmina Szczecinek)
- świdwińskim (Brzeżno, Rąbino, gmina Świdwin).

W powyższym zestawieniu nie ujęto 2 bibliotek (w Lipianach i Radowie Małym), które użytkują systemy biblioteczne nieudostępniane online.

Wyżej wymienionych 17 bibliotek nie prowadzi żadnych e-usług.

Pojedyncze biblioteki, mimo posiadania własnej strony internetowej, nie umieszczają na niej łącza do katalogu online. Bibliotekarze dobrze poruszający się w zasobach internetu nie mają problemów z odnalezieniem właściwego katalogu (na przykład Mak+, SOWA), niestety dla czytelnika taki katalog online nie istnieje.

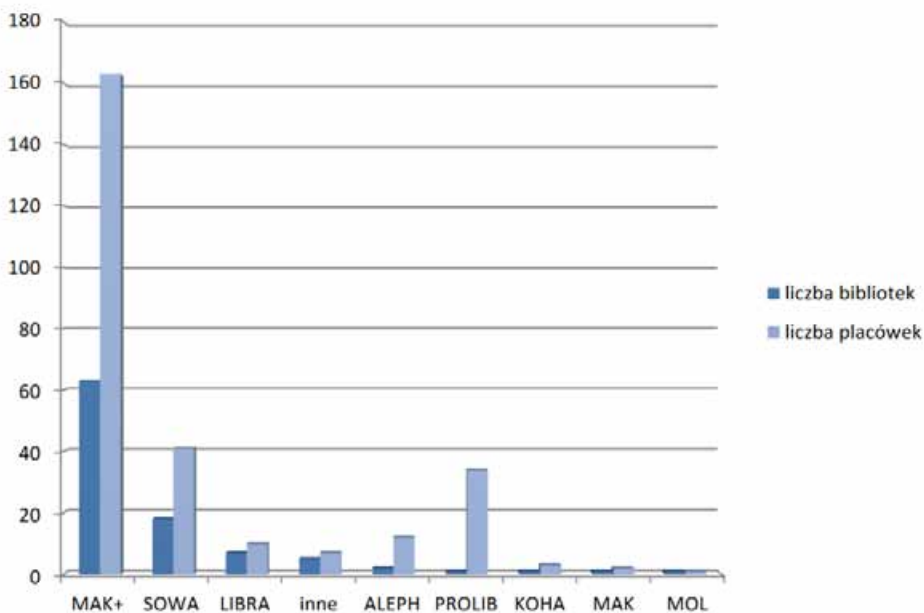
Biblioteki dysponujące wyłącznie tradycyjnymi katalogami kartkowymi, jako powód braku katalogu elektronicznego podały niewystarczające środki na komputeryzację oraz niechęć niektórych pracowników do nauki obsługi nowoczesnych technologii. Oprócz katalogu, prawie połowa bibliotek umożliwia zdalną rezerwację zbiorów oraz prolongatę wypożyczenia. 43 biblioteki stosują moduł wypożyczalni we wszystkich placówkach, są to biblioteki w dużych miastach lub stanowiące jedną placówkę. Zbyt duże koszty uruchomienia modułu wypożyczeń w systemie bibliotecznym (licencja, dobre połączenie z internetem, całość księgozbioru wprowadzona do katalogu) sprawiają, że tylko nie-liczne biblioteki decydują się prowadzić wypożyczenia poprzez system we wszystkich placówkach, zwłaszcza w filiach wiejskich (13 bibliotek).

W połowie powiatów ziemskich (białogardzkim, choszczeńskim, drawskim, koszalińskim, łobeskim, myśliborskim, polickim, sławieńskim i wałeckim) wszystkie biblioteki posiadają katalogi komputerowe.

W 2019 roku biblioteki wykorzystywały następujące programy biblioteczne:

Program	Liczba bibliotek	Liczba placówek
a	b	c
MAK+	63	163
MAK	1	2
PROLIB	1	34
SOWA	18	41
LIBRA	7	10

a	b	c
ALEPH	2	12
KOHA	1	3
MOL	1	1
Inne	5	7
Razem	99	273

Wykorzystanie systemów bibliotecznych

Na 116 bibliotek województwa zachodniopomorskiego, 55 wskazało jako e-usługi: katalog online (nie zawsze na własnej stronie internetowej), profil na Facebooku, prowadzenie strony internetowej. Połowa z 55 bibliotek posiada wszystkie 3 e-usługi, inne biblioteki wskazują 1 bądź 2 z wymienionych. Wśród tych 55 bibliotek znajduje się 8 bibliotek powiatowych, które oprócz katalogu online, strony WWW i czasami profilu na portalu społecznościowym, nie świadczą innych e-usług.

Zainstalowana na stronie głównej Książnicy Pomorskiej wyszukiwarka PRIMO pozwala na jednoczesne przeszukiwanie katalogu Książnicy, Bibliografii Pomorza Zachodniego, zasobów Zachodniopomorskiej Biblioteki Cyfrowej, katalogów platform IBUK i Legimi.

Książnica Pomorska od 15 lat współpracuje z katalogiem NUKAT, współtworząc jego zasób i oferując dostęp do informacji o swoich zbiorach oraz o zbiorach ponad 150 innych bibliotek naukowych w Polsce. Statystyki odwiedzin serwisu internetowego

Książnicy Pomorskiej generuje platforma Google Analytics. W 2018 roku biblioteka wojewódzka podpisała porozumienie z Biblioteką Narodową w sprawie przystąpienia do projektu *e-usługa OMNIS*. W zachodniopomorskich bibliotekach tworzone są bazy danych i biblioteka cyfrowa. Zachodniopomorska Biblioteka Cyfrowa (<https://zbc.książnica.szczecin.pl/dlibra>) tworzona jest przez Książnicę Pomorską. Liczba obiektów udostępnianych przez nią na koniec 2019 roku wyniosła 44 728. W jej ramach współpracują biblioteki naukowe i akademickie Szczecina (w tym Książnica Pomorska) oraz Koszalina, Biblioteki Archiwum Państwowego i Muzeum Narodowego w Szczecinie oraz biblioteki publiczne: Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie, Koszalińska Biblioteka Publiczna, Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu. Ponadto, w 2019 roku, do bibliotek zamieszczających w niej swoje zbiory i opracowujących je w systemie dLibra dołączyły biblioteki z Dębna, Gryfic, Nowogardu, Morynia i Widuchowej.

Statystyki odwiedzin Zachodniopomorskiej Biblioteki Cyfrowej podaje platforma dLibry. Liczba wejść w 2019 roku wyniosła 2 102 869 (do zasobów Książnicy Pomorskiej – 117 847, Koszalińskiej Biblioteki Publicznej – 51 966, Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kołobrzegu – 252, Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Dębnie – 220). Z powyższych danych wynika, że większość użytkowników zainteresowana jest zasobami, które oferują biblioteki akademickie Szczecina i Koszalina.

W Książnicy Pomorskiej od 2000 roku tworzona jest Elektroniczna Baza Bibliografia Pomorza Zachodniego. Rejestrowane są w niej na bieżąco opisy bibliograficzne różnego typu dokumentów: książek, czasopism, artykułów z czasopism oraz gazet ogólnokrajowych i regionalnych, map, utworów (rozpraw z prac zbiorowych) oraz fragmentów (rozdziały i ustępy wydawnictw oraz utworów), materiałów konferencyjnych, recenzji książek i sztuk teatralnych, polemik, dokumentów elektronicznych. Stanowi ona źródło informacji dla osób poszukujących literatury na temat Pomorza Zachodniego. Taką samą bibliografię tworzy Koszalińska Biblioteka Publiczna dla wschodniej części województwa. Obie bibliografie tworzone są w systemie ALEPH.

Książnica Pomorska, we współpracy z portalem sedina.pl i bibliotekami powiatowymi, kontynuowała projekt *Encyklopedia Pomorza Zachodniego pomeranica.pl* polegający na tworzeniu bazy danych o regionie, zawierającej internetowy zbiór haseł opisujących ludzi, miejsca, organizacje, zabytki, dzieła i wydarzenia związane z województwem zachodniopomorskim. W 2019 roku opracowano 139 nowych haseł. Na koniec roku łączna liczba opracowanych haseł wynosiła 7560. Encyklopedia pomeranica.pl jest najczęściej odwiedzaną stroną WWW utworzoną przez biblioteki publiczne województwa zachodniopomorskiego – w 2019 roku odnotowano 1 197 467 unikatowych żądań jej wyświetlenia. Statystyki oglądalności powstają w oparciu o tzw. logi, czyli zapisy wszystkich wydarzeń na serwerze. Nie ma więc możliwości umyślnej zmiany wyliczeń, na przykład przez osoby postronne, dzięki temu odzwierciedlają one stan rzeczywisty popularności serwisu internetowego. Generowane statystyki udostępniane są następnie w panelu klienta udostępnianym przez rejestratora domeny. Zestawienia dotyczą zarówno

no odwołań do stron WWW, jak i pobrań dokumentów z anonimowego serwera FTP. Informacje o oglądalności podawane są z rozbiciem na poszczególne dni oraz miesiące. Aktualizacja i umieszczenie nowych danych (za poprzedni dzień) dokonywane są automatycznie co 24 godziny w porze nocnej.

Nieliczne biblioteki w województwie zachodniopomorskim tworzą kartoteki zagadnieniowe oraz regionalne w formie elektronicznych baz danych udostępnianych czytelnikom na miejscu (w Białogardzie, Choszcznie, Dębnie, Dobrej (w powiecie polickim), Goleniowie, Gryfinie, Kołobrzegu, Koszalinie, Łobzie, Osinie, Policach, Stargardzie, Ustroniu Morskim). Na 13 bibliotek tworzących elektroniczne kartoteki regionalne, 5 nie jest bibliotekami powiatowymi. Spośród 18 bibliotek o zadaniach powiatowych, elektroniczną bibliografię regionu tworzy 8.

Dzięki dofinansowaniu do projektu pod nazwą *Zachodniopomorska Książnica Cyfrowa*, Książnica Pomorska posiada między innymi profesjonalną pracownię digitalizacji, w której skanuje się regionalne dokumenty życia społecznego, niektóre zbiory specjalne oraz kroniki będące w posiadaniu bibliotek z regionu. Mniejsze biblioteki nie mogą pozwolić sobie na zakup odpowiedniej jakości sprzętu, dlatego projekt obejmuje głównie digitalizację unikatowych zbiorów mniejszych bibliotek (z Białogardu, Choszczna, Dębna, Gryfic, Kołobrzegu, Nowogardu, Morynia i Widuchowej). Niektóre placówki samodzielnie digitalizują swoje zbiory (między innymi w Drawsku Pomorskim, Goleniowie, Gryfinie, Koszalinie, Łobzie, Międzyzdrojach) – zwykle od wielu lat.

Koszalińska Biblioteka Publiczna udostępnia na swojej stronie internetowej akty prawne samorządu terytorialnego oraz oferuje dostęp do zdigitalizowanych pełnotekstowych wydawnictw własnych pod nazwą *Wirtualna czytelnia* (liczba odwiedzin w 2019 roku – 915 (791 w 2018 roku).

Miejska Biblioteka Publiczna w Międzyzdrojach podjęła się digitalizacji *Kroniki Międzyzdrojów*. Na koniec 2019 roku miała 49 zdigitalizowanych pozycji.

Biblioteka w Kaliszu Pomorskim posiada zdigitalizowane zbiory graficzne dotyczące swojej miejscowości wydane przed 1945 rokiem (750 obiektów).

Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie prowadzi planową digitalizację księgozbioru. Aktualnie dokumenty te nie są dostępne dla czytelników.

Na koniec 2019 roku 15 bibliotek województwa zachodniopomorskiego dysponowało 73 309 zdigitalizowanymi obiektami, z czego 10 224 utrwalono w formie cyfrowej w 2019 roku.

Ponadto zachodniopomorskie biblioteki oferują swoim użytkownikom e-usługi w formie zdalnego dostępu.

Cyfrowa Wypożyczalnia Międzybiblioteczna Publikacji Naukowych ACADEMICA

Oprócz Książnicy Pomorskiej, coraz częściej inne biblioteki (w Choszcznie, Gryfinie, Osinie, Stargardzie, Szczecinie – MBP) zachęcają swoich użytkowników do korzystania z zasobów oferowanych przez Bibliotekę Narodową.

IBUK

E-booki na platformie IBUK LIBRA. W województwie zachodniopomorskim 9 bibliotek tworzy Zachodniopomorskie Konsorcjum Bibliotek. W ramach jego działalności licencje opłacają biblioteki w Choszcznie, Goleniowie, Kołobrzegu, Koszalinie, Nowogardzie, Sianowie, Stargardzie i Szczecinie. Liczba placówek, które oferują dostęp do e-booków na platformie IBUK jest wyższa, ponieważ biblioteka powiatowa w Choszcznie przekazuje część kodów dla czytelników trzem bibliotekom w swoim powiecie.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku konsorcjum opłaciło dostęp do 656 tytułów e-booków. Zgodnie z umową czytelnicy mogli korzystać z ponad 1,9 tysiąca tytułów. Od 2015 roku dokumenty, do których w ramach konsorcjum Książnica Pomorska wykupiła dostęp, były opracowane i udostępnione w katalogu online. Zainstalowanie wyszukiwarki PRIMO spowodowało, iż opisy bibliograficzne e-booków oferowanych poprzez IBUK Libra i Legimi automatycznie przekazywane są do systemu, co powoduje znaczący wzrost zainteresowania i wykorzystania obu e-usług. Z analizy danych liczbowych za lata 2015–2019 wynika, że spadki tradycyjnego udostępniania w Książnicy Pomorskiej niwelowane są korzystaniem przez czytelników z różnorodnych e-usług biblioteki.

Wykaz bibliotek

Biblioteka	Typ wykupionej licencji	Liczba kodów
Książnica Pomorska	nieograniczona liczba kodów, dostęp do tytułów wykupionych w ramach konsorcjum	bez limitu
Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie	nieograniczona liczba kodów, dostęp do tytułów wykupionych w ramach konsorcjum	nieograniczona
Koszalińska Biblioteka Publiczna	nieograniczona liczba kodów, dostęp do tytułów wykupionych w ramach konsorcjum	nieograniczona
Miejska Biblioteka Publiczna w Choszcznie	dostęp do tytułów wykupionych w ramach konsorcjum	400
Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Goleniowie	dostęp do tytułów wykupionych w ramach konsorcjum	nieograniczona
Miejska Biblioteka Publiczna w Nowogardzie	dostęp do tytułów wykupionych w ramach konsorcjum	100
Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu	dostęp do tytułów wykupionych w ramach konsorcjum	400
Centrum Kultury i Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Sianów	dostęp do tytułów wykupionych w ramach konsorcjum	300
Biblioteka w Policach	dostęp do tytułów wykupionych w ramach konsorcjum	500
Książnica Stargardzka	nieograniczona liczba kodów, dostęp do tytułów wykupionych w ramach konsorcjum	nieograniczona

We wszystkich bibliotekach stosuje się odbiór kodu raz w roku, w siedzibie placówki.

Legimi

E-booki na platformie Legimi. W 2017 roku w województwie zachodniopomorskim 6 bibliotek wykupiło usługę korzystania z e-booków na platformie Legimi. Były to biblioteki w większych miastach, takich jak: Szczecin (KP i MBP), Koszalin, Goleniów, Gryfice, Police. W 2018 roku dołączyły biblioteki w Drawsku Pomorskim i Trzebiatowie.

W 2018 roku Koszalińska Biblioteka Publiczna zawiązała konsorcjum z 8 bibliotekami gminnymi (w Będzinie, Biesiekierzu, Bobolicach, Manowie, Mielnie, Polanowie, Sianowie, Świeszynie) pod nazwą *Powiatowa Czytelnia E-booków Legimi* i zakupiła dostęp do książek dla wszystkich bibliotek publicznych powiatu koszalińskiego. Konsorcjum kontynuowało swoją działalność w 2019 roku.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Drawsku Pomorskim udostępnia bezpłatnie kody do usługi Legimi bibliotekom powiatu drawskiego (w Kaliszu Pomorskim, Czaplunku i Złocienicy).

Biblioteka w Trzebiatowie w 2018 roku podpisała porozumienie o współfinansowaniu i współużytkowaniu usługi dostępu do publikacji elektronicznych na platformie Legimi w ramach pakietu zakupionego przez Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną w Bydgoszczy. W wyniku przedsięwzięcia przydzielono jej 5 sztuk kodów dostępu na miesiąc. Współpraca była kontynuowana w 2019 roku.

Książnica Pomorska, Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Drawsku Pomorskim, Miejska i Powiatowa Biblioteka w Goleniowie oraz Miejska Biblioteka Publiczna w Gryficach wykupiły w 2019 roku dodatkową usługę 885 audiobooków na platformie Legimi.

Wykaz bibliotek (kursywą zaznaczono konsorcjum bibliotek powiatu koszalińskiego zawiązane w celu udostępniania usługi Legimi)

Biblioteka	Typ wykupionej licencji	Liczba kodów/stron
a	b	c
Książnica Pomorska	ograniczona liczba stron, uwzględniająca audiobooki, liczba kodów dostępu bez limitu	bez limitu kodów
Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie	jw.	1225 kodów na miesiąc
Koszalińska Biblioteka Publiczna	jw.	207 kodów na miesiąc
Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Drawsku Pomorskim	jw.	500 tys. stron, kody bez limitów
Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Goleniowie	jw.	300 tys. stron, kody bez limitów
Miejska Biblioteka Publiczna w Gryficach	jw.	240 tys. stron, kody bez limitów
Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Trzebiatowie	ograniczona liczba kodów, bez limitu stron, konsorcjum województwa kujawsko-pomorskiego	5 kodów na miesiąc
Gminna Biblioteka Publiczna w Będzinie	ograniczona liczba kodów, nieograniczona liczba stron, bez audiobooków	10 kodów na miesiąc

a	b	c
Biblioteka Publiczna Gminy Biesiekierz	jw.	10 kodów na miesiąc
Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Bobolicach	jw.	10 kodów na miesiąc
Biblioteka Publiczna Gminy Manowo z siedzibą w Wyszewie	jw.	10 kodów na miesiąc
Biblioteka Publiczna Gminy Mielno	jw.	10 kodów na miesiąc
Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Polanowie	jw.	10 kodów na miesiąc
Centrum Kultury i Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Sianów	jw.	30 kodów na miesiąc
Multimedialne Centrum Kultury eEureka – Biblioteka Publiczna w Świeszynie	jw.	10 kodów na miesiąc
Biblioteka w Policach	jw.	500 tys. stron, kody bez limitów
Dodatkowo – kody otrzymane bezpłatnie z biblioteki powiatowej:		
Biblioteka Publiczna w Kaliszu Pomorskim	nieograniczona liczba stron, uwzględniająca audiobooki	295 kodów na rok

We wszystkich przypadkach kod do usługi wydawany jest na miesiąc i wymagana jest wizyta czytelnika w bibliotece w celu jego uzyskania.

W 2015 roku w Książnicy Pomorskiej wprowadzono nową usługę – nieodpłatne wypożyczanie czytelników e-booków. Początkowo do dyspozycji były 4 sztuki, w kolejnych latach, w związku z dużym zainteresowaniem, dokupiono jeszcze 17.

Z danych statystycznych wynika, że mieszkańcy dużych i średnich miast chętnie korzystali z nowej usługi. W bibliotekach gminnych nie ma zainteresowania książką elektroniczną, zdecydowanie preferowana jest książka tradycyjna.

EBSCO

Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie wykupiła dostęp do ponad 33 tys. tytułów e-booków na portalu eBook Public Library Collection. Liczba kodów i stron jest nieograniczona, czytelnicy mają dostęp do całej kolekcji. Odbiór kodu odbywa się raz w roku w bibliotece.

Statystyki udostępnień:

- 2018: czytelnicy – brak danych, udostępnianie – 809 otwarć;
- 2019: czytelnicy – brak danych, udostępnianie – 154 otwarcia.

Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie oferuje również dostęp do 16 637 tytułów e-booków, 574 audiobooków i 210 kursów video poprzez platformę NASBI. Liczba

kodów jest ograniczona (100 na miesiąc). Odbiór kodu odbywa się raz na miesiąc w bibliotece. Statystyki udostępnień w 2019 roku: czytelnicy – 132, udostępnianie – 728 książek. W obu przypadkach osobiste wizyty czytelników przychodzących po kody rejestrowane są jako odwiedziny w bibliotece. Każda z platform posiada własne liczniki do statystyk.

Podana liczba czytelników korzystających z Legimi, IBUK, NASBI i EBSCO jest liczbą wydanych w ciągu roku kodów.

Od 2011 roku Książnica Pomorska umożliwia dostęp do pełnych tekstów dokumentów normalizacyjnych w wersji elektronicznej (19 278 jedn. norm elektronicznych na koniec 2019 roku).

Biblioteki w Choszczynie i Gryfinie nadal kupują e-wydanie „Dziennika Gazety Prawnej”. Dostęp do Poradnika Instytucji Kultury wykazały dwie biblioteki (w Gryfinie i Polanowie). Książnica Pomorska oraz biblioteki w Stargardzie i Dębnie od kilku lat udostępniają prawniczą bazę danych Lex. Trzy biblioteki udostępniają bazę prawniczą Legalis. Książnica Pomorska w 2018 roku prenumerowała e-wydania 13 czasopism, takich jak: „e-DGP Dziennika Gazeta Prawna”, „Gazeta Wyborcza”, „Kurier Szczeciński”, „Głos Szczeciński”, „Parkiet”, „Puls Biznesu”, „Audio Video”, „Focus”, „Polityka”, „Wprost”, „The Economist”, „Harvard Business Review”, „Scientific American”. Niestety, zainteresowanie wersjami elektronicznymi wymienionych gazet było znikome. Gminna Biblioteka Publiczna w Nowogrodku Pomorskim wykupiła dostęp do dwóch czasopism – „Gazety Wyborczej” i „Super Expressu”.

Kilka bibliotek korzystając z oferty firmy PITax.pl Łatwe Podatki Sp. z o.o., otrzymało roczny darmowy dostęp do „Gazety Wyborczej Premium” (placówki w Choszczynie, Dolicach, Polanowie, i Sianowie). Książnica Stargardzka proponuje swoim użytkownikom korzystanie z biblioteki internetowej Wolne Lektury. Miejska Biblioteka Publiczna w Choszczynie i Biblioteka Publiczna w Gryfinie ułatwiają dostęp do niej przez zintegrowanie jej ze swoimi katalogami online.

Korzystając z systemu bibliotecznego KOHA, Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu, w 2016 roku, uruchomiła dla czytelników usługę korzystania z konta bibliotecznego poprzez aplikację na urządzenia mobilne *Moja biblioteka KOHA* (karta biblioteczna w telefonie, katalog, zamówienia, rezerwacje, przedłużanie okresu wypożyczenia materiałów bibliecznych).

Do 2016 roku biblioteka w Kaliszu Pomorskim kontynuowała prace nad stworzeniem planu miasta dostępnego za pośrednictwem strony WWW i darmowej aplikacji *UnityWebPlayer*. Pierwotny plan powstał w 2014 roku i obejmował pełną infrastrukturę. Dzięki niemu można porównać obecny wygląd kamienic z przedwojennym oraz otrzymać informacje o poszczególnych zabudowaniach, ludziach i wydarzeniach. W 2017 roku, z powodu braku środków finansowych, instytucja zawiesiła prace nad jego modernizacją.

Ponadto biblioteka umożliwia odsłuchanie lokalnych podań i legend poprzez swój serwis internetowy (kilkuminutowe audiobooki).

Poprzez stronę przystosowaną do urządzeń mobilnych Koszalińska Biblioteka Publiczna poleca użytkownikom nowości wydawnicze, opisy, elektroniczne kopie okładek, komentarze dotyczące nowo zakupionych książek, czasopism, płyt i audiobooków.

Od 2017 roku instytucja ta koordynuje *Koszaliński Grafik Kultury* będący miejskim informatorem o wydarzeniach kulturalnych i rozrywkowych. Ma on formę rozbudowanego kalendarium dziennego, tygodniowego, miesięcznego i rocznego. Informacje przygotowują i zamieszczają na stronie WWW miejskie instytucje oraz inni organizatorzy imprez.

W Książnicy Pomorskiej od kilku lat realizowany jest projekt Cyfrowe Archiwum Dźwiękowe, który ma na celu utrwalenie wspomnień osób o nieprzeciętnych życiorysach, których losy związane były z terenem dzisiejszego Pomorza Zachodniego. Zapis wielogodzinnych rozmów w postaci plików dźwiękowych jest udostępniany użytkownikom poprzez zasoby Zachodniopomorskiej Biblioteki Cyfrowej bez żadnych ograniczeń bądź, zgodnie z wolą osoby udzielającej wywiadu, wyłącznie w Książnicy Pomorskiej. Pliki są na bieżąco katalogowane wraz z informacją o dostępie. Na koniec 2019 roku Książnica Pomorska dysponowała 114 plikami dźwiękowymi ze wspomnieniami 57 osób.

Miejska Biblioteka Publiczna w Węgorzynie (jedyna w województwie zachodniopomorskim) w dalszym ciągu realizuje projekt Cyfrowe Archiwum Tradycji Lokalnej. Jego celem projektu jest tworzenie i aktywne prowadzenie społecznego archiwum historii lokalnej poprzez pozyskiwanie materiałów (fotografii), ich opracowanie i digitalizację. Głównymi zainteresowanymi są uczniowie oraz miłośnicy historii regionu. W związku z realizacją projektu pracownicy biblioteki dwukrotnie uczestniczyli w szkoleniach zorganizowanych przez Ośrodek KARTA.

Wykazywane w sprawozdawczości dla Głównego Urzędu Statystycznego zbiory dokumentów elektronicznych zinwentaryzowane przez biblioteki to przede wszystkim gry edukacyjne dla dzieci, encyklopedie multimedialne i inne tego typu kompendia wiedzy.

E-usługi świadczą przede wszystkim biblioteki większe, aktywne, uczestniczące w szkoleniach i one też wykazują największy wzrost zainteresowania nowymi usługami: e-bookami na platformie Legimi, korzystaniem z bibliotek cyfrowych, platformami IBUK i ACADEMICA. Zainteresowanie pozostałymi e-usługami bibliotek zależne jest od lokalnego środowiska.

Niewielkie biblioteki gminne w zdecydowanej większości nie świadczą żadnych e-usług dla mieszkańców przywiązanych do tradycyjnych źródeł informacji. Mieszkańcy małych miejscowości i wsi wybierają tradycyjną książkę, nie są zainteresowani korzystaniem nawet z audiobooków. Czytelnicy prasy i czasopism nie zgłaszają zainteresowania prenumeratą interesujących ich tytułów w wersji elektronicznej, gdyż preferują wersje papierowe. Niejednokrotnie, czytelnicy dysponujący elektroniczną wersją czasopisma, poszukują w bibliotece wersji papierowej.

W odpowiedziach bibliotek na pytanie kto jest (bądź najczęściej jest) odbiorcą e-usług, wyraźnie widać, że należy rozgraniczyć dwie kategorie usług i ich odbiorców:

- Korzystający z możliwości, które daje katalog online (rezerwacja i prolongata), odwiedzający stronę WWW i portal społecznościowy placówki. Biblioteki w różny sposób opisywały zarówno tendencje wzrostowe lub spadkowe dotyczące tych usług, jak i kategorii wiekowych użytkowników. W większej liczbie przypadków widać niedużą tendencję wzrostową, użytkownicy to głównie studenci i osoby 60+.
- Prężnie natomiast rozwija się usługa udostępniania e-booków (głównie Legimi i IBUK), zwłaszcza w dużych miastach (Szczecin, Koszalin). Nie zaobserwowano bardzo dużego wzrostu zainteresowania tą ofertą w mniejszych bibliotekach, proponujących e-booki od 2018 roku. Wśród zainteresowanych tego typu książkami dominują osoby pracujące, do 44 roku życia, i studenci.

W 2019 roku biblioteki województwa zachodniopomorskiego wykazały:

- 121 613 sesji, najwięcej czytelników zanotowały miasta: Szczecin, Koszalin, Police, Stargard;
- 2 626 499 pobranych dokumentów.

Podane powyżej liczby dotyczą niemal wyłącznie wykupionych przez biblioteki usług związanych z e-bookami (IBUK, Legimi, e-czasopisma). Niestety dane statystyczne, które można pobrać z systemu dostawcy, nie odpowiadają w pełni definicji zawartej w formularzu statystycznym K-03. Dlatego istnieje obawa, że biblioteki mogły przyjąć różną metodologię ich liczenia. Trudno w takim przypadku porównywać wyniki bibliotek lub dostawców usług, ponieważ każdy z dostawców w inny sposób generuje te dane. Zauważa się to również w ujęciu czasowym, ponieważ na przestrzeni lat różnice wynoszą nawet kilkaset tysięcy lub kilka milionów, w zależności od sposobu liczenia statystyk.

Na dostęp do licencjonowanych e-usług (bazy danych, czasopisma, książki elektroniczne, kursy języków obcych) biblioteki województwa zachodniopomorskiego wydały 451 799 zł (o ponad 111 tys. złotych więcej, niż w 2018 roku).

IX. Działalność wydawnicza i naukowa

1. Działalność wydawnicza w 2019 roku

Książnica Pomorska

- „Bibliotekarz Zachodniopomorski” – numery 1/2018, 2/2018, 3-4/2018, 1/2019;
- *Szczecińskie czasopisma w przestrzeni społecznej*, red. D. Dąbrowska, P. Olechowska, I. Sokalski;
- *Kossakówny*, red. E. Hurnik, J. Jurgała-Jureczka;
- *Zakotwiczony nad wielką rzeką. Księga pamiątkowa poświęcona profesorowi Bogdanowi Matławskiemu*, red. T. Jasiunas.

Zrealizowano wspólne projekty:

- ze Złocienieckim Ośrodkiem Kultury, polegający na wydaniu czasopisma „Początek. Informacje programu EKDUS”, red. J. Sztandera;
- z autorką Katarzyną Wójcicką wydano książkę dla dzieci *Mysienoski. Czar zimy*.

Koszalińska Biblioteka Publiczna

Wydawnictwa periodyczne:

- *Koszalińska Niezapominajka* – wydawnictwo pokonkursowe zawierające utwory nagrodzone w konkursie poetyckim;
- „Almanach Kultury Koszalińskiej” (za 2018);
- „Rocznik Koszaliński”, 2018, nr 46.

Wydawnictwa zwarte:

- *Koszalin współczesny w pigułce Eugeniusz Żubera. Zbiór informacji o mieście „tu i teraz”*.

Inne biblioteki

W 2019 roku Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Dębnie wydała 11 numerów miesięcznika „Merkuriusz Dębnowski”. Jest to samorządowy biuletyn informacyjny wydawany przez placówkę co miesiąc od 2000 roku. Drukowane są w nim artykuły dotyczące regionu pisane przez mieszkańców i lokalnych regionalistów. W ramach „Dębnowskiej Biblioteczki” wydano broszurę *Kaplica Templariuszy w Chwarszczanach. Badania i prace restauratorskie*, autorstwa dr. Przemysława Kłosowskiego.

Gminna Biblioteka Publiczna w Kobylance jest wydawcą gminnej gazety „Nasza Gminna”.

W 2019 roku Biblioteka Publiczna w Połczynie-Zdroju opracowała jeden numer gazetki Ogólnopolskiego Turnieju Sztuki Recytatorskiej i Poezji Śpiewanej im. Skamandrytów.

Biblioteka Publiczna Gminy Stargard wydała broszurę informacyjną, związaną z obchodami swojego 70-lecia.

Biblioteka Publiczna w Złocieńcu, organizując XXI Regionalny Przegląd Twórczości Literackiej Bajkowe Spotkanie, ogłosiła konkurs na napisanie bajki. Z najlepszych i najpiękniejszych prac powstała książeczka.

Pyrzycka Biblioteka Publiczna wydaje miesięcznik społeczno-kulturalny „Gazeta Ziemi Pyrzyckiej”.

Książnica Stargardzka była wydawcą uzupełnienia pierwszej kulinarnej książki dotyczącej stargardzkich smaków w języku polskim – *Książki kucharskiej Ziemi Stargardzkiej w oprac. Beaty Śpiechowicz*.

Gminna Biblioteka Publiczna w Karsiborze (gmina Wałcz) wydała drugą część książki historycznej Jarosława Leszczelowskiego *Waleckie wędrówki w pięciu wymiarach*.

2. Sesje, konferencje, spotkania naukowe

Książnica Pomorska (ważniejsze konferencje i seminaria):

- *Kultura języka dziś*;
- VII Sympozjum *Ludzie książki Pomorza Zachodniego*;
- *Szkoła w antyku – antyk w szkole*, ogólnopolska konferencja naukowa;
- *Tradycje na Pomorzu w ujęciu transgranicznym*;
- konferencja dyrektorów Zachodniopomorskiego Porozumienia Bibliotek;
- dwie konferencje dyrektorów bibliotek powiatowych województwa zachodniopomorskiego (w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Dębnie i w Książnicy Pomorskiej);

- seminarium podsumowujące wyniki pracy bibliotek publicznych w 2018 roku. Koszalińska Biblioteka Publiczna:
- analiza czytelnictwa bibliotek publicznych powiatu koszalińskiego za 2018 rok (Świeszyno);
- IV Forum Bibliotekarzy Pomorza Zachodniego w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej *Organizacja pozarządowa przy bibliotece* (6 czerwca 2019 roku).

W Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Myśliborzu odbyła się konferencja naukowa *Krzyżacy w Nowej Marchii – mniej znana historia Zakonu Krzyżackiego* organizowana w ramach Jarmarku Klasztornego, wspólnie z Muzeum Pojezierza Myśliborskiego.

28 czerwca 2019 roku Pyrzycka Biblioteka Publiczna, z okazji 39 Pyrzyckich Spotkań z Folklorem, była współorganizatorem Otwartej Konferencji *Przejście Graniczne*. 4 października w kaplicy św. Ducha miało miejsce seminarium *Na podróżniczym szlaku z pyrzyckimi globtroterami* Anną Gliszczyńską i Romanem Hołownią. 5 października, również w kaplicy św. Ducha, odbyło się seminarium na temat rozwoju turystyki w powiecie pyrzyckim *Otwarcie na przybyszów*.

Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie:

- 12 marca 2019 roku w ProMediach odbyła się konferencja *Menedżerki, działaczki, artystki – kobiety w organizacjach i instytucjach kultury*, przygotowana wspólnie z Instytutem Socjologii US i szczecińskim oddziałem Polskiego Towarzystwa Socjologicznego;
- 10 października 2019 roku miał miejsce BiblioLAB – drugi zjazd bibliotekarzy z województwa zachodniopomorskiego, zorganizowany wspólnie ze Stowarzyszeniem LABiB, Zachodniopomorskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli, Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego.

X. Kadra bibliotekarska. Doskonalenie zawodowe

W bibliotekach publicznych województwa zachodniopomorskiego w 2019 roku zatrudnione były na stanowiskach bibliotekarskich 762 (-14) osoby, co stanowiło 79% pracowników działalności podstawowej. Na pełnych etatach pracowało 610 (-19) bibliotekarzy.

Liczba pracowników z wykształceniem bibliotekarskim

Kategoria wykształcenia	Liczba zatrudnionych
Wyższe bibliotekarskie	313 (-8)
Średnie bibliotekarskie	189 (-12)

Na zmniejszenie liczby bibliotekarzy z wykształceniem bibliotekarskim wpływ miał przede wszystkim naturalny ruch kadrowy, tj. przechodzenie na emeryturę pracowników bibliotek, głównie tych, którzy kończyli studium bibliotekarskie, oraz likwidacja filii. Coraz częściej obserwuje się brak zastępowania pracowników odchodzących na emeryturę nowymi bibliotekarzami. Ogranicza się liczbę godzin otwarcia placówki lub

działu w bibliotece, aby jeden pracownik mógł obsłużyć czytelników korzystających z różnych agend.

W 2019 roku sześciu pracowników ukończyło studia podyplomowe związane z pracą w bibliotece lub zarządzaniem instytucją kultury.

Wiele osób korzystało ze szkoleń oferowanych przez bibliotekę wojewódzką i biblioteki powiatowe. Szkolenia zorganizowane przez Książnicę Pomorską w Szczecinie opisano w rozdziale XIII (pkt 4).

Poniżej przytoczono przykłady innych konferencji, szkoleń i warsztatów, w których uczestniczyli pracownicy bibliotek:

- Nadal dużym powodzeniem cieszyły się szkolenia z zakresu danych osobowych (w związku z wejściem w życie nowych zasad). W 2019 roku już mniej bibliotek powiatowych organizowało szkolenia o tej tematyce dla pracowników swoich i bibliotek z terenu powiatu. Bibliotekarze częściej korzystali z kursów przeprowadzanych przez urzędy gminy i organizacje pozarządowe oraz realizowanych w formie e-learningu.
- W 2019 roku odbyło się dużo szkoleń związanych z katalogowaniem i obsługą systemów bibliotecznych (w Książnicy Pomorskiej, Koszalińskiej Bibliotece Publicznej, Miejskiej Bibliotece Publicznej w Sławnie, Miejskiej Bibliotece Publicznej w Wałczu, Miejskiej Bibliotece Publicznej w Choszcznie). Ponadto bibliotekarze korzystali ze szkoleń prowadzonych w Warszawie i Poznaniu.
- Sporym zainteresowaniem cieszyły się szkolenia, które dotyczyły pozyskiwania środków zewnętrznych (*Aplikowanie do programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Przygotowanie wniosku do FIO, Zasady realizacji i rozliczania projektów FMP Interreg V A, Pozyskiwanie środków finansowych na różnego rodzaju imprezy okolicznościowe, Zasady ubiegania się o przyznanie pomocy w ramach poddziałania 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność PROW 2014–2020”, Jak przygotować dobry wniosek do programu „Niepodległa”?, Społecznik 2019–2022, Mikrogranty, Od pomysłu do projektu, czyli jak przygotować projekt krok po kroku*), odbywające się na poziomie centralnym, wojewódzkim powiatowym i gminnym.
- Drugi Biblio LAB – zjazd bibliotekarzy z Pomorza Zachodniego zorganizowany przez LABiB i Miejską Bibliotekę Publiczną w Szczecinie.
- Konferencja *Analiza czytelnictwa bibliotek publicznych powiatu koszalińskiego za 2018 rok*, Świeszyno.
- *Współczesna poezja nie taka straszna, jak ją malują*, Koszalin.
- *Biblioteka w chmurze*, Koszalin.
- *Animacja teatralna w pracy bibliotekarza*, Koszalin.
- *Pedagogika zabawy – zarys metod aktywizujących (KLANZA)*, Koszalin.
- VII Sympozjum *Ludzie książki Pomorza Zachodniego*, Szczecin.
- *Biblioteka z poezją*, Głogów.

- *Biblioteka z poezją*, Sopot.
- IV Forum Bibliotekarzy Pomorza Zachodniego, Szczecin, Koszalin.
- XII Forum Młodych Bibliotekarzy *Bibliotekarz do Poznania*, Poznań.
- *Sensoplastyka*, Szczecin.
- *Biblio Lab po stargardzku*, Stargard.
- *Przeciwdziałanie mobbingowi i dyskryminacji w miejscu pracy*, Łobez.
- *Współpraca w zespole i komunikacja międzyludzka*, Łobez.
- *Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu i ograniczeniu stresu w pracy*, Łobez.
- *Dress Code w instytucji publicznej*, Łobez.
- *Gry miejskie*, Szczecin.
- *Męskie czytanie – jakie książki polecać, gdy mężczyzna wraca do biblioteki? Literatura dla chłopców. Jakie książki podsuwać chłopcom, aby zaszczyć w nich czytelniczą pasję?*, Szczecin.
- *Praca z różnymi grupami użytkowników biblioteki, w tym z użytkownikiem trudnym*, Szczecin.
- *Ukraińcy w bibliotece – jak zrozumieć ich potrzeby i budować ofertę usług*, Szczecin.
- *Biblioteka jest dla hipsterów. Jak zbudować ofertę, co kupować, kogo zapraszać (architektura, dizajn, sztuka)*, Szczecin.
- *Szkolenie grupowe dla bibliotekarzy systemowych*, Sygnity Business Solutions, Warszawa.
- *Innowacyjna obsługa klienta*, Szczecin.
- *Millenials i pokolenie „Z” w bibliotece. Techniki pracy, organizacja przestrzeni, budowanie oferty dla nowych pokoleń*, Szczecin.
- *Ja w Internecie. Kultura w sieci*, Łobez.
- *Komunikacja interpersonalna*, Wałcz.
- *Biblioterapia*, Wałcz.
- *Bajkoterapia*, Wałcz.
- *Współczesna literatura kobieca*, Sławno.
- II Forum Żywych Bibliotek, Wrocław.
- *Autyzm a zespół Aspergera*, Szczecin.
- *Program Dotacyjny „Niepodległa”*, Szczecin.
- *Każdy inny, wszyscy równi – program biblioterapeutyczny dla uczniów*, Gorzów Wielkopolski
- *Młody dorosły w bibliotece – wyzwania, szanse, inspiracje*, Warszawa.
- *Aparat bezpieczeństwa na Pomorzu Zachodnim w latach 1945–1956*, Szczecin.
- *Bezpieczeństwo w sieci*, Szczecin.
- *Biblioterapia – obszary spotkań i dialogu z literaturą*, Opole.
- *Zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami – dostępne możliwości i korzyści dla przedsiębiorców*, Szczecin.

- *Film jako narzędzie rozwoju kreatywności i innowacyjności*, Szczecin.
- *Jak pracować z teatrykiem kamishibai*, Szczecin.
- *Cyberbezpieczeństwo*, Goleniów.
- *Nowe technologie w promocji czytelnictwa*, Gryfice.
- Warsztaty animacji poklatkowej *Filmowy Plac Zabaw*, Szczecin.
- XIII Bałtycka Konferencja Zarządzanie i Organizacja Bibliotek, Gdańsk.
- *Marketing w kulturze 2019*, Gdańsk.
- *Jak czytają Polacy, motywacje, nawyki, wybory*, Gorzów Wielkopolski.
- *O finansach... w bibliotece*, Toruń.
- *Unplugged – profilaktyka uzależnień*, Borne Sulinowo.
- *Miliony publikacji dla każdej szkoły*, Szczecin.
- *Działam w sieciach społecznościowych*, Kołobrzeg.
- *Grafika wektorowa dla początkujących – kurs CorelDRAW*, Szczecin.

W ramach programu Instytutu Książki *Biblioteka Nowa w drodze* kilku bibliotekarzy województwa zachodniopomorskiego miało możliwość zapoznania się z pracą bibliotek w Niemczech i Austrii oraz poznać nowe siedziby bibliotek województwa pomorskiego. Pracownik Koszalińskiej Biblioteki Publicznej skorzystał z programu *Praktyka dla praktyka* realizowanego przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Gdyni i odbył tygodniową praktykę w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Gdańsku. Trzy osoby, wraz z Polskim Związkiem Bibliotek, uczestniczyły w konferencji we Lwowie.

Pracownicy bibliotek korzystają też z nowoczesnych narzędzi internetowych pozwalających na podnoszenie kwalifikacji i doskonalenie. Kursy e-learningowe i webinaria nie wymagają dużych wydatków, a dają możliwość uczestniczenia w szerokiej ofercie szkoleń realizowanych na platformach sieciowych. Poniżej podano przykłady szkoleń e-learningowych, w których brali udział zachodniopomorscy bibliotekarze:

- Monitorowanie bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych, MBM Format Gliwice;
- Szkolenie dla instruktorów i instruktorek w programie *JA w Internecie – program cyfrowy w zakresie rozwoju kompetencji cyfrowych*, Legalna Kultura;
- *Dokumentacja pracownicza – najnowsze zmiany*, Infor. PI S.A.;
- *Szkolenie e-learningowe w zakresie obsługi oprogramowania Libra Net*, Mol Sp. z o.o.;
- *Bibliotekarstwo w praktyce*, Studium Prawa Europejskiego w Warszawie;
- *Polityka bezpieczeństwa – sprawozdanie roczne*, Grupa Format;
- *Programy dotacyjne NCK 2019 – jak wypełnić wniosek?*, Narodowe Centrum Kultury;
- *Kierownik/opiekun wycieczek szkolnych*, SPE.

Webinaria dedykowane bibliotekarzom są bezpłatne. Pracownicy bibliotek uczestniczyli między innymi w:

- *Uczenie się online*, FRSI;

- *Rozmowy przy wspólnym stole*, FRSI;
- *finansach w bibliotece*, FRSI;
- *Akcja Żonkil*, Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN;
- *My '89*, FRSI;
- *Rada społeczna – tak to działa*, FRSI;
- *Dajemy dzieciom siłę*, Fundacja Orange;
- *Noc Bibliotek*, CEO;
- *osobach z niepełnosprawnością*, FRSI;
- *Książka łączy pokolenia. Wykorzystanie literatury w międzypokoleniowej transmisji wartości*, Centrum Literatury Dziecięcej Miejskiej Biblioteki Publicznej w Oświęcimiu.

Nie zmniejsza się grupa bibliotek, które w planach budżetowych wykazują brak środków na szkolenia dla pracowników. W 2020 roku żadnych środków finansowych nie zaplanowały na nie biblioteki w: Golczewie, Brzeźnie, Mieszkowicach, Międzydrojach, Połczynie-Zdroju, Rąbinie, Starej Dąbrowie, Szczecinku, Tychowie, Rewalu, gminie Świdwin.

XI. Inwestycje, modernizacje, zmiany w infrastrukturze bibliotek publicznych

W 2017 roku Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Lipianach pozyskała dofinansowanie zadania pod nazwą *Remont z elementami przebudowy* w kwocie 712,5 tys. zł, w ramach trzeciego naboru *Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa Priorytet 2 Infrastruktura Bibliotek 2016–2020*. Wsparcie zostało rozłożone na trzy lata. W 2019 roku placówka otrzymała dofinansowanie w kwocie 309 250 zł na kolejny etap modernizacji.

Ponadto:

W czerwcu 2019 roku Gminna Biblioteka Publiczna w Baniach wygrała konkurs *WzMOcNij swoje otoczenie* zorganizowany przez Polskie Sieci Elektroenergetyczne, w ramach którego otrzymała grant w wysokości 20 tys. zł na modernizację przestrzeni bibliotecznej. Wymieniono między innymi witrynę okienną i drzwi wejściowe. Zainstalowano również podświetlany sztyl z logo placówki. Partnerem biblioteki w tym projekcie był Urząd Gminy Banie, który pokrył wkład własny instytucji w kwocie 5 tys. zł. Za pozyskane środki kupiono również nowe wyposażenie, tj. biurko, fotelo-regały, skrzynię z siedziskiem, projektor z ekranem i laminarkę.

W ramach środków pozyskanych z projektów oraz z wkładów własnych baza kulturalna Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bornem Sulinowie została poszerzona o dodatkową przestrzeń, poprzez wykonanie zadania *Łoża prasowa przy Miejskiej Bibliotece Publicznej w Bornem Sulinowie* polegającego na wykonaniu tarasu, tj. utwardzenia powierzchni gruntu kostką betonową Polbruk w miejscu niezagospodarowanego trawnika przylegającego do ściany biblioteki od strony wypożyczalni dla dorosłych, i podjazdu dla niepełnosprawnych. Tym samym powstała nowa infrastruktura kulturalna – łoża prasowa – która, dzięki likwidacji barier architektonicznych, łączy ścieżki spacerowe

wokół biblioteki z wypożyczalnią. Korzystanie z tej infrastruktury przyniesie korzyści głównie w okresie wiosenno-letnim. Zadanie zrealizowano w ramach udzielonego grantu w ramach Poddziałania 19.2 *Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność* objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

Filię w Trzebinie Biblioteki Miejskiej w Człopie przeniesiono do nowo wybudowanej świetlicy wiejskiej. W siedzibie głównej placówki ze środków własnych odmalowano pomieszczenia, zamontowano grzejniki, wymieniono drzwi wejściowe i magazynowe, zakupiono meble.

W dwóch placówkach biblioteki w Dobrej (powiat policki) dokonano termomodernizacji budynku wraz z wymianą pokrycia dachowego, położeniem nowych obwodów elektrycznych, zasilania gniazd. Na remont otrzymano dotację celową z urzędu gminy.

Od 1 stycznia 2019 roku Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Drawsku Pomorskim prowadzi nową (szóstą) filię zlokalizowaną w Ostrowicach. W pierwszym kwartale 2019 roku rozbudowano ją oraz wyremontowano jej pomieszczenia. Zbudowano i włączono do biblioteki część korytarza, dzięki czemu powstał przeszkolony przedsiönek z szatnią. Wykonano ściankę działową ze szkła i aluminium, pomalowano powstałe pomieszczenie, na podłodze położono gres. Wstawiono nowe drzwi wejściowe do biblioteki. Wewnątrz pomieszczeń położono drewniane panele (na całej podłodze), wymieniono lampy oświetleniowe sufitowe na nowe, pomalowano ściany oraz przygotowano kącik dla dzieci ze ścianą pomalowaną farbą tablicową. Wyremontowano także drugie pomieszczenie, w którym przygotowano czytelnię internetową. Ustawiono w nim meble i zainstalowano komputery ze zlikwidowanej w 2018 roku filii w Nowym Worowie. Wymieniono też meble w pomieszczeniu biurowym na nowsze, przekazane przez likwidowany Urząd Gminy w Ostrowicach. W szkole w Ostrowicach pozyskano lokal na punkt biblioteczny. Został on wyremontowany, wymieniono w nim wykładzinę i oświetlenie. Ponadto wstawiono dodatkowe meble. Wszystkie prace wykonano i sfinansowano środkami własnymi Ośrodka Kultury w Drawsku Pomorskim.

Koszalińska Biblioteka Publiczna, wychodząc naprzeciw potrzebom użytkowników, cały czas zmienia się i rozwija. Mediateka jest tego najlepszym przykładem. W dawnym Informatorium, w budynku przy placu Polonii 1, przeprowadzono remont oraz zakupiono wyposażenie w postaci mebli oraz sprzętu RTV. Oficjalne otwarcie agendy nastąpiło w kwietniu 2019 roku. Koszt przeprowadzonej w ramach środków własnych inwestycji wyniósł 51 977,91 zł brutto. W lipcu 2019 roku zakończono termomodernizację sali kinowej wraz z pracami budowlanymi, polegającymi na wykonaniu izolacji przeciwwilgociowej i termicznej fundamentów, ociepleniu ścian zewnętrznych sali kinowej, dociepleniu dachu, wymianie instalacji odgromowej oraz drzwi ewakuacyjnych, poszerzeniu zejścia przy wejściu ewakuacyjnym zgodnie z przepisami przeciwpożarowymi. Wewnątrz skuto zawilgocony tynk, jego warstwę uzupełniono nowym. Całe pomieszczenie pomalowano. Przeprowadzono też renowację podłóketników foteli kinowych. Koszt wszystkich prac

wyniósł 292 tys. zł brutto. Środki pozyskano z dotacji celowej gminy miejskiej Koszalin. W ramach modernizacji pomieszczeń w prawym skrzydle głównej siedziby instytucji, w grudniu 2019 roku, w pomieszczeniach Książki Mówionej, biurze EFF Integracja Ty i Ja oraz holu, wykonano prace demontażowe i rozbiórkowe, izolację przeciwwilgociową oraz izolację termiczną posadzek, zmodernizowano instalację elektryczną, a także zakupiono wyposażenie w postaci mebli i sprzętu RTV. Koszt wszystkich prac wyniósł 94 tys. zł brutto. Środki pozyskano z dotacji celowej gminy miejskiej Koszalin.

W 2019 roku rozpoczęto budowę Domu Wiejskiego w Ostrowcu, będącego własnością Gminnej Biblioteki Publicznej w Malechowie. Inwestycja dofinansowana jest ze środków na operacje w zakresie działania *Realizacja lokalnych strategii rozwoju kierowanych przez społeczność*, w ramach Priorytetu 4 *Zwiększenie zatrudnienia i spójności terytorialnej*, objętego Programem Operacyjnym *Rybnictwo i Morze*, oraz dotacji celowej z budżetu gminy Malechowo.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Międzyzdrojach wymieniono grzejniki. Koszt remontu wynoszący ponad 34 tys. zł, pokryto z dotacji celowej z budżetu gminy Międzyzdroje.

Biblioteka Publiczna w Marianowie poprawiła standard i estetykę biblioteki. Na cel ten wydano 11 738,23 zł. Finanse otrzymano z gminy Marianowo.

Ze środków Gminnej Biblioteki Publicznej w Nowym Warpnie zakupiono fotele do czytelnicy i worki sako. Rozpoczęto prace nad utworzeniem kącika czytelniczego dla dzieci. W tym celu przetworzono stare regały. Farby i akcesoria malarskie zakupiono ze środków biblioteki oraz otrzymano w darze od szczepu harcerskiego. Harcerze i ich rodzice zaangażowali się także w pracę nad kącikiem.

Gminna Biblioteka Publiczna w Siemysłu, w 2019 roku, za środki otrzymane od organizatora, wyremontowała:

- Filię w Trzyniku – salę, w której znajduje się księgozbiór oraz pomieszczenie do zajęć z dziećmi. Wymieniono oświetlenie w obu salach, dokonano napraw ubytków ścian oraz odmalowano je. Zmodernizowano również pomieszczenie gospodarcze – wymieniono szafki oraz sprzęt kuchenny, który pozyskano w poprzednim roku. Zakupiono nową ladę biblioteczną oraz rolety okienne. Dostawiono dodatkowe regały (przeniesione z innych filii), na których umieszczono księgozbiór niemieszczący się na półkach. Na terenie należącym do biblioteki, na wniosek sołectwa, umieszczono, kupiony za środki przez nie pozyskane, blaszany garaż, który służy do przechowywania sprzętu używanego podczas wydarzeń organizowanych dla lokalnej społeczności w okresie letnim.
- Filię w Byszewie – dokonano po raz kolejny dwóch remontów dachu oraz niezbędnych napraw wewnątrz budynku, między innymi odnowiono sufity, które w wyniku przecieków ucierpiały najbardziej. W tzw. „nowej części” (dobudowanej) naprawiono elementy, przez które dochodziło do przecieków. Pozostałą część dachu kompletnie wymieniono. Na 2020 rok zaplanowano wymianę pokrycia

dachu także w „nowej części”, nieprzeprowadzoną w 2019 roku ze względu na brakujące środki finansowe.

- Filię w Charzynie – pod koniec roku odbył się gruntowny remont pomieszczenia, w którym przechowywany jest księgozbiór. Wymieniono oświetlenie, dokonano napraw ubytków w ścianach oraz odmalowano w całości pomieszczenie. Zakupiono nową ladę biblioteczną oraz 15 regałów, które odciążą obecnie zapełnione półki. Zaplanowano przeprowadzenie drugiej części remontu w ferie zimowe w 2020 roku, którym objęta ma być czytelnia. Przewidziano odmalowanie jej i zainstalowanie siedmiu nowych laptopów, pozyskanych dzięki udziałowi w projekcie szkoleniowym (jego partnerem była gmina).
- W bibliotece głównej w Siemysłu – odmalowano w całości pomieszczenie, w którym przechowywany jest księgozbiór. Stworzono kolorowy kącik z księgozbiorem dla najmłodszych czytelników. Zakupiono dodatkowe regały na powiększający się księgozbiór. Na parterze budynku, we wszystkich oknach, zamontowano rolety. Dokonano remontu pomieszczenia gospodarczego i zakupiono do niego niezbędne wyposażenie. We wrześniu, ze względu na bardzo zły stan techniczny, wymieniono dach pomieszczenia gospodarczego / magazynu zewnętrznego należącego do biblioteki. Dzięki środkom pozyskanym z Programu Społecznik, na terenie należącym do biblioteki, zorganizowano obserwatorium edukacyjne dla dzieci *Ptasi Azył*. Zainstalowano budki lęgowe oraz posadzono rośliny przyjazne ptakom. Zakupiono również hotele dla owadów. Ponadto rozstawiono tablice i plansze informacyjno-edukacyjne. Na terenie należącym do biblioteki znajduje się 14 ławek parkowych, które również odnowiono. Renowacji wymagały przede wszystkim elementy drewniane. Założono ogród, w którym posadzono dynie, wykorzystane później podczas zajęć z dziećmi.

Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie w 2019 roku przeprowadziła remont filii nr 1 i 20. Wykonano między innymi następujące prace:

- W filii nr 1 – wyrównanie podłóg, wymiana nawierzchni podłogowych (wykładzina PCV) wraz z listwami przypodłogowymi, restauracja kafli podłogowych, wymiana oświetlenia na ledowe, wymiana osprzętu elektrycznego, odrestaurowanie ram i krat okiennych, wymiana pękniętych szyb okiennych, odgrzybianie i naprawa tynków, malowanie ścian i sufitów, wykonanie okładziny z glazury, wymiana drzwi wewnętrznych, malowanie grzejników, malowanie drewnianych schodów i progów oraz uzupełnienie poręczy przy schodach, wymiana umywalki wraz z baterią łazienkową, kompleksowa wymiana wszystkich mebli, wymiana sprzętu alarmowego.
- W filii nr 20 – wymiana stolarki okiennej, montaż nawiewników w oknach PCV, montaż systemu wentylacyjnego dla wszystkich pomieszczeń bibliotecznych, wykonanie nowego wejścia do placówki (bezpośrednio z ulicy) i zabudowanie starego, wyrównanie podłóg, wymiana nawierzchni podłogowych wraz z listwa-

mi przypadłogowymi (wykładzina PCV, płytki typu gres), wymiana oświetlenia na ledowe, wymiana osprzętu elektrycznego, odgrzybianie i naprawa tynków, malowanie ścian i sufitów, ułożenie płytek ceramicznych na ścianach, montaż sufitów podwieszanych, wymiana drzwi wewnętrznych, wymiana balustrad, przebudowa układu pomieszczeń w łazience, wymiana urządzeń sanitarnych w toalecie, odrestaurowanie i przeniesienie schodów antresoli, wymiana grzejników akumulacyjnych i łazienkowych, podłączenie kurtyny powietrznej, wymiana systemu alarmowego, wymiana wszystkich mebli.

W 2019 roku kontynuowane były prace remontowe w budynku przy placu Matki Teresy z Kalkuty związane z: robotami rozbiórkowymi, szybem windy, montażem dźwigu, dociepleniem i izolacją ścian, dachem, posadzkami, wymianą stropów, instalacjami centralnego ogrzewania, ciepła technologicznego, wodociągową, wentylacji mechanicznej, klimatyzacji, elektryczną, przyłączem elektrycznym. Większość z nich zrealizowano za środki z dotacji podmiotowej urzędu miasta, niektóre – z dotacji inwestycyjnej magistratu. Biblioteka nie pozyskała nowych obiektów i lokali, wynajęła natomiast pomieszczenia magazynowe na zbiory biblioteczne.

W roku sprawozdawczym dokonano wymiany pokrycia dachu Filii nr 1 w Świerczynie Biblioteki Publicznej w Wierchowiu. Całość remontu sfinansowano w ramach dotacji celowej przyznanej przez radę gminy.

XII. Pozabudżetowe źródła pozyskiwania środków na działalność bieżącą i inwestycyjną. Udział w programach, konkursach, grantach, sponsoring

W 2019 roku z programu MKiDN *Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek* 105 bibliotek województwa zachodniopomorskiego otrzymało 1 072 025,50 zł. Niestety, nie skorzystały z niego dwie biblioteki (instytucje kultury w Boleszkowicach i Bierzwnicy) – z powodu braku wkładu własnego (wydatковано 1 070 925,50 zł).

W czerwcu 2019 roku Gminna Biblioteka Publiczna w Baniach wygrała konkurs *WzMOcNij swoje otoczenie* zorganizowany przez Polskie Sieci Elektroenergetyczne, w ramach którego otrzymała grant w wysokości 20 tys. zł na modernizację swojej przestrzeni. Partnerem był Urząd Gminy Banie, który przekazał wkład własny w wysokości 5 tys. zł.

Białogardzka Biblioteka Publiczna od sponsorów pozyskała:

- 5 tys. zł na zakup 14 sztuk regałów do Wypożyczalni i Czytelni dla Dzieci od firmy GEN GAZ ENERGIA z Poznania,
- 600 zł na regał „język” do wypożyczalni dla dzieci od firmy DREW MAT Rogowo,
- 500 zł na regał „język” do wypożyczalni dla dzieci od osoby prywatnej.

Biblioteka Publiczna Gminy Biesiekierz brała udział w szóstej edycji projektu *Ofiarskich... w bibliotece* Narodowego Banku Polskiego i Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Na szkolenia z zakresu edukacji ekonomicznej pozyskała 1950 zł.

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Bobolicach – pracownicy biblioteki, jako grupa nieformalna, złożyli wniosek do Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na

zadanie *Oko w oko z kulturą i literaturą*. Projekt otrzymał dofinansowanie w wysokości 5 tys. zł. Wkład własny niefinansowy wyniósł 3120 zł. W ramach projektu odbyły się między innymi spotkania autorskie dla dzieci, młodzieży i dorosłych oraz konkurs czytelniczy *70 przeczytanych książek na 70-lecie Biblioteki*. Grupa nieformalna działająca przy placówce złożyła wniosek do programu Działaj Lokalnie na projekt *Książki w dłoń i na leżak!*. Otrzymano dofinansowanie w wysokości 4,4 tys. zł. Wkład własny niefinansowy wyniósł 4020 zł, finansowy – 300 zł. Dzięki pozyskanym środkom zorganizowano między innymi akcje czytelnicze i spotkania z książką w plenerze. Ponadto zakupiono leżaki z logo, regały i stoliki turystyczne. Biblioteka po raz kolejny otrzymała od Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 3 tys. zł na działania profilaktyczne, tj.: *Ferie w bibliotece, Kolorowe lato z biblioteką, Książka – moja Arkadia, Tydzień Biblioterapii 2019*.

Miejska Biblioteka Publiczna w Bornem Suliniu w 2019 roku realizowała cztery projekty, na które pozyskała dofinansowanie:

- *Wiemy, co jemy i innych edukujemy* – 448 zł z Funduszu Małych Grantów EKO-UNII.
- *Muzyka łagodzi obyczaje* – 8 tys. zł z Polskiej Fundacji Dzieci i Młodzieży *Równać szanse*. Dzięki projektowi w placówce zawiązało się pięć grup młodzieżowych – wokalna, aktorska, choreograficzna, kostiumowa i instrumentalna.
- *Na straży słowa* – 20 300 zł z Instytutu Książki, w ramach programu *Partnerstwo dla książki 2019*.
- Na wykonanie *Łoży prasowej* – 14 999 zł jako grant w ramach Poddziałania 19.2 *Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność* objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

Gminna Biblioteka Publiczna w Brojcach, z Programu *Kraszewski. Komputery dla bibliotek 2019*, otrzymała dofinansowanie w wysokości 11 560 zł na zakup sprzętu komputerowego do. Wykorzystano 10 732 zł z dotacji.

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Chociwlu otrzymała 1,5 tys. zł od Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na organizację Narodowego Czytania i dwóch spotkań okolicznościowych.

Po raz kolejny gmina Choszczno przekazała Miejskiej Bibliotece Publicznej w Choszczynie dotację celową na realizację zadania *Przeciwdziałanie alkoholizmowi oraz Zwalczanie narkomanii i przemocy domowej* w kwocie 10 tys. zł.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Dębno otrzymała:

- 1 tys. zł na zakup nagród dla uczestników zajęć z edukacji ekologicznej, które odbywały się w ramach programu wsparcia *RE.akcja*. Darczyńcą był Celowy Związek Gmin w Długoszyńce CZG-12. W ramach projektu *Eko w działaniu – teren* odbyło się siedem spotkań ekologiczno-literacko-edukacyjnych dla dzieci i młodzieży wczesnoszkolnej na temat prawidłowego gospodarowania odpadami, ze szczególnym uwzględnieniem zasad prawidłowej segregacji oraz postępowania

z odpadami problemowymi, takimi jak przeterminowane leki, zużyte baterie itp. W związku z ogromnym zainteresowaniem poprzednią edycją, projekt realizowano na terenie gminy. Zajęcia odbyły się w pięciu filiach biblioteki oraz w dwóch świetlicach środowiskowych. Celem zajęć było kształtowanie postaw i kultury ekologicznej oraz promocja działań proekologicznych. Dzieci poznały niektóre z ekologicznych grzechów tytułowego bohatera książki *Draka Ekonieboraka*. Układano puzzle, tworzone inscenizację do tekstu książki, segregowano śmieci do odpowiednich koszy. W ramach projektu filie otrzymały kosze na zużyte baterie oraz zgniatarkę do butelek. Przedsięwzięcie promowano na stronie biblioteka.debno.com.pl oraz w lokalnym wydawnictwie „Merkuriusz Dębnowski”. CZG-12 sfinansował kosze na zużyte baterie, zgniataarki do plastikowych butelek oraz nagrody dla dzieci. Biblioteka opłaciła koszty delegacji pracowników do poszczególnych filii i świetlic środowiskowych, zakup poczęstunku oraz wydruk plakatów informacyjnych.

- Grant w formie darowizny od Fundacji Banku Gospodarstwa Krajowego im. Jana Kantego Steczkowskiego w wysokości 15 tys. zł w ramach konkursu *Na dobry początek*.
- Grant w 2018 roku w formie darowizny od Fundacji Santander w wysokości 7 tys. zł w ramach konkursu *Tu mieszkam, tu zmieniam* na realizację projektu *Dwa światy? – Od juniora do seniora*. Projekt zrealizowano w 2019 roku. Jego głównym celem była integracja międzypokoleniowa i stworzenie przytulnego miejsca przyjaznego rodzinie. Beneficjentami były dzieci w wieku wczesnoszkolnym oraz ich rodzice i dziadkowie. Zaangażowani byli słuchacze Uniwersytetu Trzeciego Wieku Piękne Życie działającego w Dębnie. Zorganizowano sześć spotkań tematycznych – *Literatura, Gry/zabawy i czas wolny, Technologia, Kącik kulinarny, Ubiór/wygląd, Tu mieszkam tu odkrywam*.
- W ramach projektu kącik czytelniczy, do którego kupiono fotel, pufę i stolik. Dział dla Dzieci i Młodzieży wzbogacił się również o tablicę multimedialną, rzutnik, nowe pluszaki, drewniane zabawki, gry planszowe, teatrzyk kamishibai (typ A z pięcioma opowieściami i akcesoriami), chusty KLANZA z akcesoriami.

Gminna Biblioteka Publiczna w Domasławicach – w 2018 roku podpisano umowę z marszałkiem województwa zachodniopomorskiego na dofinansowanie inwestycji *Utworzenie sali tradycji regionalnej w miejscowości Wiekowo*. Kwota dofinansowania wyniosła 290 tys. zł, a wkład własny biblioteki – 229 818,10 zł. Projekt zrealizowano w 2019 roku. Na *Promocję rybackiego dziedzictwa kulturowego na obszarze DLGR⁵ – Święto Ryby Dąbki* biblioteka otrzymała dofinansowanie z budżetu gminy w wysokości 9996 zł. Wkład własny wyniósł 2659 zł.

5 Darłowska Lokalna Grupa Rybacka.

Biblioteka Publiczna w Drawnie otrzymała 685,37 zł, na zakup książek z zakresu profilaktyki uzależnień i działania przeciw przemocy, z Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespołu Interdyscyplinarnego działających przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Drawnie.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Drawsku Pomorskim – z Programu *Partnerstwo dla książki* ze środków finansowych ministra kultury i dziedzictwa narodowego, pochodzących z Funduszu Promocji Kultury, biblioteka otrzymała dofinansowanie w wysokości 33,6 tys. zł do zadania *Biblioteka – tu można więcej!*. Wkład własny wyniósł 27 tys. zł. W ramach przedsięwzięcia zorganizowano wydarzenia artystyczne, edukacyjne i kulturalne oraz promocję instytucji i jej działań. Zrealizowano je w okresie od 18 marca do 31 października 2019 roku. Zadanie było adresowane do trzech głównych grup czytelników i użytkowników biblioteki: dzieci do lat 12, młodzieży od 12 do 18 lat, dorosłych i seniorów 60+. Większość działań miała charakter warsztatów (komiks dla dzieci, komiks i karykatura dla młodzieży, literackie dla dzieci, dziennikarskie, teatralno-literackie, dziennikarsko-reporterskie, aktorsko-teatralne, plastyczne, ceramiczne, ilustratorskie, filmowo-telewizyjne), spotkań autorskich (z podróżnikiem, z pisarzem dla dzieci, dla młodzieży, dla dorosłych), a także innych bezpośrednich działań z uczestnikami projektu (happening, festiwal). W większości były to aktywności, których biblioteka dotąd nie oferowała, na przykład: realizacja warsztatów dziennikarskich, nagranie filmu promocyjnego, wydanie gazety, organizacja festiwalu. Przedsięwzięcia prowadzone były w głównej siedzibie biblioteki, jej filiach wiejskich, s także placówkach oświatowych. Rezultatami realizacji zadania są: gazeta „Kontrast”, fragmenty komiksów przygotowanych przez młodzież, reportaże, wywiady, zdjęcia, spot promocyjny, artykuły w gazetach, plenerowy spektakl uliczny *Noc Kupały*, scenki kabaretowe, fragment spektaklu teatru stolikowego. Ważnym elementem było zorganizowanie przez wspólnie z Ośrodkiem Kultury dwudniowego Letniego Festiwalu Teatrów Ulicznych, na który zaproszono sześć teatrów z całej Polski.

Miejska Biblioteka Publiczna w Gościnnie pozyskała od Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych środki finansowe w wysokości 1,5 tys. zł na zakup książek dla dzieci.

Biblioteka Publiczna w Gryfnie zorganizowała cztery imprezy: Gryfińskie Koncerty Organowe, Dyktando Gryfińskie, Noc Świętojańską, Narodowe Czytanie. Zostały one dofinansowane przez PGE Górnictwo i Energetykę Konwencjonalną S.A. Placówka wzięła też udział w programie *Patriotyzm Jutra 2019* ogłoszonym przez Muzeum Historii Polski w Warszawie. W wyniku otrzymanej dotacji powstała wystawa plenerowa *Gryfino powojenne*. Wkład własny w formie dotacji celowej z urzędu miasta i gminy wyniósł 27 tys. zł, w ramach którego zakupiono system wystawienniczy do ekspozycji plenerowych. Otrzymane dofinansowanie wyniosło 12 097,10 zł (projekt graficzny, druk plansz na materiale odpornym na zjawiska atmosferyczne, tłumaczenie na języki niemiecki, ukraiński i gruziński). Ponadto filia w Pniewie brała udział w konkursie ogłoszonym przez Polskie Sieci Energetyczne pod nazwą *WzMOcNij swoje otoczenie*.

Otrzymała grant w wysokości 14 256 zł na projekt *Biblioterapia dla innych*. Wkład własny wyniósł 1584 zł. Dzięki dofinansowaniu placówka zakupiła sprzęt elektroniczny i zorganizowała cykl zajęć biblioterapeutycznych. Przeprowadzono też cykl udoskonalonych zajęć biblioterapeutycznych w Dziennym Domu Senior+ oraz w Środowiskowym Domu Samopomocy w Gryfnie. Zakupiono między innymi tablety, gogle VR, rzutnik multimedialny, ekran projekcyjny oraz artykuły biurowe. Nowa forma prowadzenia zajęć spowodowała, iż zainteresowanie biblioterapią zgłosił Dom Pomocy Społecznej w Nowym Czarnowie.

Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Kamieniu Pomorskim zasponsorowało Powiatowej i Miejskiej Bibliotece Publicznej zakup, za 1,2 tys. zł, Parasola Licencyjnego MPLC, umożliwiającego organizację pokazów filmowych, oraz rolet zaciemniających w Czytelni dla Dzieci (wraz z montażem). Dzięki wsparciu finansowemu Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych placówka mogła zorganizować spektakl Teatru Rozmaitości Gwitajcie, kupić nagrody rzeczowe dla zwycięzców Wielkiego Kamińskiego Dyktanda oraz przygotować spotkanie autorskie dla dzieci.

Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu na projekt *Biblioteka bezpieczna i przyjazna dziecku 2019* ze środków Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych gminy miejskiej Kołobrzeg otrzymała 23 tys. zł. W ramach jego realizacji zorganizowano ferie zimowe i wakacje dla kołobrzeskich dzieci. Przygotowano wydarzenie *Czytamy Olgę Tokarczuk*, podczas którego jego uczestnicy wysłuchali aktorskiego czytania tekstów pisarki – *Gry na wielu bębenkach* oraz opowiadania Żurek. Imprezę dofinansowano ze środków województwa zachodniopomorskiego w wysokości 3 tys. zł. Wkład własny wniósł 2 tys. zł. Ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej sfinansowano ogólnopolski projekt *Wakacje z klimatem*, w którym biblioteka wzięła udział. Został on zorganizowany przez Fundację Zatrzymać Czas i Polskie Stowarzyszenie Energetyki Wiatrowej.

Koszalińska Biblioteka Publiczna, w 2019 roku, z Narodowego Centrum Kultury, *Programu Kultura – Interwencje 2019*, na projekt *#mobydickchallenge czyli koszaliński sztorm ekologiczny* otrzymała 7 tys. zł. W ramach realizacji zadania zorganizowano: 2 projekcje filmowe, 6 spotkań z ekoaktywistą w filiach, 8 spotkań z bibliotekarzem poświęconych literaturze marynistycznej i jej ekologicznemu kontekstowi, konkurs fotograficzny, wspólne malowanie muralu, spotkanie z ekoaktywistą połączone z wręceniem nagród w konkursie. Wydarzenia inspirowane były powieścią *Moby Dick* i nawiązywały do 200 rocznicy urodzin Hermana Melville'a. Projekt realizowano od 1 maja do 12 sierpnia 2019 roku.

W 2017 roku Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Lipianach pozyskała dofinansowanie zadania *Remont z elementami przebudowy* w wysokości 712,5 tys. zł, w ramach trzeciego naboru Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa, Priorytet 2 *Infrastruktura Bibliotek 2016–2020*. Finansowanie zostało rozłożone na trzy lata. W 2019 roku placówka otrzymała dofinansowanie w wysokości 309 250 zł na kolejny etap modernizacji.

Biblioteka Publiczna w Marianowie, w ramach Programu Instytutu Książki *Kraszewski. Komputery dla bibliotek 2019*, otrzymała dofinansowanie w wysokości 10 002 zł na zakup komputerów wraz z oprogramowaniem dla filii w Dzwonowie. Całkowita kwota zadania wyniosła 11 770 zł, wkład własny – 1770 zł.

W 2019 roku rozpoczęto budowę Domu Wiejskiego w Ostrowcu będącego własnością Gminnej Biblioteki Publicznej w Malechowie. Placówka otrzymała na ten cel dofinansowanie ze środków na operacje w zakresie działania *Realizacja lokalnych strategii rozwoju kierowanych przez społeczność*, w ramach Priorytetu 4 *Zwiększenie zatrudnienia i spójności terytorialnej*, objętego Programem Operacyjnym *Rybacktwo i Morze*, w wysokości 1 028 000 zł, oraz dotacją celową z budżetu gminy Malechowo.

Miejska Biblioteka Publiczna w Nowogardzie w 2019 roku ponownie wzięła udział w konkursie grantowym Fundacji Dobra Sieć na rozwój i promocję wolontariatu w Pracowniach Orange. Otrzymano grant pieniężny w wysokości 2 tys. zł na zakup urządzenia wielofunkcyjnego, ekranu projekcyjnego, flipcharta oraz kilku zewnętrznych nośników danych. Ponadto:

Placówka brała udział w szóstej edycji projektu *O finansach... w bibliotece* Narodowego Banku Polskiego i Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Na szkolenia z zakresu edukacji ekonomicznej pozyskała 1950 zł.

Ponadto biblioteka pozyskała, z Krajowego Funduszu Szkoleniowego, 10 080 zł na udział w szkoleniu *Szkolenie pracodawców i pracowników z krajowego funduszu szkoleniowego. Warsztaty rozwijające kompetencje i umiejętności zawodowe pracowników instytucji kultury. Budowanie wizerunku instytucji – bibliotek publicznych*. Zajęcia odbyły się w Niechorzu. Wkład własny placówki wyniósł 2520 zł.

Biblioteka – Gminne Centrum Kultury w Przelewicach Ogród Kultury, w ramach projektu *Zaczytani w ogrodzie*, realizowanego w ramach programu *Partnerstwo dla książki* Instytutu Książki, przygotowała cykl spotkań na terenie Ogrodu Dendrologicznego, podczas których czytano wspólnie fragmenty książek, oraz przeprowadzała grę terenową we wspomnianym ogrodzie, wykorzystując publikację *Przelewickie opowieści*. Spotkania były przeznaczone dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Kwota dofinansowania wyniosła 12,6 tys. zł. Z kolei z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na projekt *Naturalnie w glinie – cykl warsztatów przyrodniczo-ceramicznych* placówka uzyskała dofinansowanie w kwocie 11,6 tys. zł.

Biblioteka Publiczna Gminy Sławno otrzymała 299 982 zł na *Budowę boiska wielofunkcyjnego w miejscowości Bobrowice na terenie Gminy Sławno – obszarze o znaczącym potencjale zasobów wodnych, historycznie i kulturowo związanym z rybołówstwem*. Zadanie współfinansowano ze środków Unii Europejskiej w ramach działania *Realizacja lokalnych strategii rozwoju kierowanych przez społeczność* Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego. Wartość całości przedsięwzięcia wyniosła 419 475,99 zł. W 2018 roku biblioteka realizowała projekt *Place zabaw*. Środki finansowe w kwocie 246 156,93 zł wpłynęły na konto biblioteki w 2019 roku. W szóstej edycji programu

Fundacji Tesco *Decydujesz, pomagamy*, Książnica Stargardzka otrzymała grant w wysokości 5 tys. zł. Placówka realizowała projekt: *#Książka dla Seniora – widzę, słyszę i wiem!!!*. Obejmował on zakup książek z powiększoną czcionką dla najstarszych czytelników. Nabyto 137 książek. Organizatorem przedsięwzięcia było Tesco, partnerem strategicznym – Fundacja Tesco, partnerem merytorycznym – Fundacja Pracownia Badań i Innowacji Społecznych Stocznia.

W 2019 roku Książnica Pomorska zrealizowała 5 projektów:

- *Gra o bibliotekę*. Wniosek złożono w programie Instytutu Książki *Partnerstwo dla książki*. Przewidywał on 9 szkoleń dla 180 bibliotekarzy województwa zachodniopomorskiego. Tematyka dotyczyła gier jako dodatkowej oferty biblioteki. Dofinansowanie wyniosło 21 tys. zł.
- *Teatralne podróże po literaturze*. Dofinansowanie w wysokości 10,8 tys. zł pozyskano ze środków MKiDN, z programu *Promocja czytelnictwa*. Zadanie obejmowało zorganizowanie szeregu spotkań literackich, prelekcji, warsztatów twórczych i innych wydarzeń przeznaczonych dla dzieci, młodzieży i seniorów. Tematyką wszystkich działań był teatr.
- *Dyskusyjne Kluby Książki*. Dofinansowano ze środków Instytutu Książki kwotą 108 650 zł. Dzięki realizacji tego zadania w województwie zachodniopomorskim działa niemal 100 Dyskusyjnych Klubów Książki, w których spotyka się około 830 stałych członków. Pozyskane środki finansowe umożliwiają organizowanie spotkań autorskich z pisarzami oraz szkoleń dla moderatorów.
- *Festiwal Czytania Odkrywczy Wyobraźni Szczecin 2019*. Coroczny projekt dofinansowano ze środków urzędu marszałkowskiego w wysokości 120 tys. zł. Na program odbywającego się po raz siódmy wydarzenia, w dniach 15–17 listopada 2019 roku, złożyły się aktorskie interpretacje utworów literackich, spotkania autorskie, spektakle, czytania i warsztaty dla dzieci. Uczestniczyły w nim też inne biblioteki z terenu województwa.
- W 2019 roku Książnica Pomorska zrealizowała projekt modernizacyjny – pierwszy etap remontu dachu w jednym z trzech, a jednocześnie najstarszym, budynku biblioteki. Zadanie zostało dofinansowane przez urząd marszałkowski kwotą 748,3 tys. zł.

Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie uzyskała dofinansowanie projektu *Przyciąganie nowych użytkowników do biblioteki: trudne grupy odbiorców. Szkolenia dla bibliotekarzy*, w ramach programu *Partnerstwo dla książki*, ze środków finansowych ministra kultury i dziedzictwa narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury. Kwota wyniosła 12,6 tys. zł (wkład własny 6,4 tys. zł).

W 2019 roku Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Trzciesku-Zdroju była już po raz szósty realizatorem *Programu Przeciwdziałania Przemocy*, którego inicjatorem jest Ośrodek Pomocy Społecznej. W związku z realizacją przedsięwzięcia placówka zyskała 2,5 tys. zł na działalność profilaktyczną (rajdy rowerowe, prelekcje, spotkania

integracyjne). Ponadto w akcję włączyło się Starostwo Powiatowe w Gryfinie, wspierając ją upominkami o wartości 400 zł, a także rada sołecka i koło łowieckie, które również ufundowały upominki oraz poczęstunek. Od sponsorów otrzymano 300 zł.

Gminna Biblioteka Publiczna w Karsiborze (gmina Wałcz) była organizatorem festynu gminnego w miejscowości Prusinowo, na który pozyskała 3 tys. zł od sponsora – grupy Enea. Z Powiatowego Biura Pracy w Wałczu biblioteka otrzymała dotację celową w kwocie 3,7 tys. zł jako dofinansowanie szkoleń.

Niektóre z bibliotek, zamiast środków finansowych z projektów, pozyskały od różnych podmiotów sprzęt, elementy wyposażenia, nagrody konkursowe, książki itp.:

- Biblioteki biorące udział w akcji *Mała książka – wielki człowiek* otrzymały darmowe wyprawki czytelnicze dla najmłodszych.
- Dzięki akcji *Przerwa na wspólne czytanie Kinder* biblioteki otrzymywały książki o wartości około 300 złotych oraz duże pufy do kącików dziecięcych.
- Poprzez firmę Cosinus biblioteki w Baniach, Nowym Warpnie i Tychowie nawiązały współpracę z lokalnymi przedsiębiorcami i otrzymały pomoce dydaktyczne, książki dla dzieci i gry planszowe.
- Dzięki uczestnictwu w programie organizowanym przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Białogardzie *Żyję zdrowo – nalogom mówię nie* każda placówka Gminnej Biblioteki Publicznej w Stanominie zdobyła artykuły papiernicze niezbędne do pracy z dziećmi.
- Gminna Biblioteka Publiczna w Czaplunku otrzymała w darze od Wydawnictwa W.A.B. I MUZA 10 nowości książkowych.
- Biblioteka Publiczna w Kaliszu Pomorskim, w ramach projektu *Kodowanie w bibliotece*, otrzymała gry/matę o wartości 2831,81 zł.
- Wsparcie finansowe Mariny Kamień Pomorski pomogło Powiatowej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kamieniu Pomorskim w organizacji spotkania autorskiego z Magdaleną Majcher. Dzięki zgłoszeniu biblioteki przez czytelniczkę do konkursu wydawnictwa Muza SA, placówka otrzymała jego publikację.
- Pracownik Koszalińskiej Biblioteki Publicznej uczestniczył w ogólnopolskiej wymianie dla bibliotekarzy i bibliotekarek *Praktyka dla praktyka*, w ramach projektu realizowanego przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Gdyni. Przedsięwzięcie polegało na wysłaniu pracownika na pięć dni do pracy w bibliotece partnerskiej i przyjęciu na jego miejsce osoby o podobnych kwalifikacjach. Placówką partnerską koszalińskiej księżnicy była Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Gdańsku.
- Miejska Biblioteka Publiczna w Międzyzdrojach, w ramach projektów *Gry i zabawy bez prądu* (realizowanego przez Międzyzdrojskie Stowarzyszenie Rodzina) oraz *Społecznik na lata 2019–2021* (Zachodniopomorskiego Urzędu Marszałkowskiego), otrzymała 19 gier planszowych, dzięki którym uruchomiono *Wypożyczalnię gier planszowych*, zorganizowano warsztaty plastyczne,

turnieje gier planszowych i rodzinne rozgrywki sportowe. W 2019 roku dyrektor biblioteki złożyła trzy projekty w ramach Międzyzdrojskiego Budżetu Obywatelskiego: *Ebooki i audiobooki w bibliotece*, *Wypożyczalnia gier planszowych*, *Święto pieczonego ziemniaka*. Wszystkie trzy projekty uzyskały dofinansowanie (5 tys. zł każdy) i będą realizowane w 2020 roku. Zaplanowano, że placówka nie otrzyma bezpośrednio środków finansowych – zostaną one przekazane w formie darowizny rzeczowej.

- Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Polanowie w dalszym ciągu realizowała projekt współpracy *Strefa Aktywności Społecznej* w ramach poddziałania *Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania* objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020. W listopadzie 2017 roku zawarto pięcioletnią umowę współpracy ze Stowarzyszeniem Środkowopomorska Grupa Działania w Koszalinie na realizację tego przedsięwzięcia. W związku z tym biblioteka otrzymała dodatkowy sprzęt: tablet, aparat fotograficzny, nagłośnienie, namiot ekspresowy, profesjonalną chustę animacyjną, grę integracyjną. Ponadto pracownik placówki wziął udział w bezpłatnym dwudniowym szkoleniu *Animator czasu wolnego*. W kwietniu 2019 roku biblioteka wraz z filiami uzyskała dostęp do darmowej cyfrowej prenumeraty „Gazety Wyborczej Premium” w ramach projektu organizowanego przez Instytut Wsparcia Organizacji Pozarządowych (zasponsorowanego przez firmę PITax.pl Łatwe Podatki Sp. z o.o.
- Biblioteka Publiczna w Połczynie Zdroju otrzymała 100 malowanek dla dzieci, o tematyce związanej z bezpieczeństwem podczas spędzania wolnego czasu i zabaw na powietrzu, na akcję społeczną *Malowane wakacje*. Ofiarodawcą było Centrum Rozwoju Lokalnego we współpracy z Ewerro Sp. z o.o.
- Biblioteka Publiczna w Postominie wzięła udział w konkursie internetowym organizowanym przez portal novaedita.com, w którym wygrała 10 książek.
- Gminna Biblioteka Publiczna w Siemysłu była partnerem nieformalnej grupy, która wraz z opiekunem pozyskała 4 tys. zł na założenie *Obserwatorium edukacyjnego Ptasi Azyli*. Dzięki środkom pozyskanym z programu Zachodniopomorskiego Urzędu Marszałkowskiego *Społecznik* zainstalowano budki lęgowe dla ptaków oraz posadzono rośliny przyjazne ptakom. Zakupiono również hotele dla owadów. Na całym terenie rozstawiono tablice oraz plansze informacyjno-edukacyjne.
- Gminna Biblioteka Publiczna w Kłępinie (gmina Stargard) w 2019 roku, podczas wakacji, zorganizowała zajęcia, podczas których uczestniczące w nich dzieci nagrały niemy film przygodowy. Duże wrażenie wywarło na publiczności sprawiło, że placówka pozyskała sponsora w postaci rady sołectkiej, która zakupiła bibliotece kamerę o wartości ponad 2 tys. zł.

Koło nr 3 w Szczecinie Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich zajęło pierwsze miejsce w pierwszej edycji konkursu *Pozarządowy Szczecin 2019*, w kategorii *Projekt*

społeczny, za przedsięwzięcie *Kryminalny Szczecin*, które zrealizowało wraz z Miejską Biblioteką Publiczną w Szczecinie.

Od kilku lat biblioteki, szczególnie w gminach wiejskich, wykazują zaangażowanie w projekty, w formie partnerstwa z innymi organizacjami, instytucjami czy stowarzyszeniami, które otrzymały dofinansowania na zadania lokalne. Biblioteki, dysponujące wykształconą kadrą i lokalem otwartym w dogodnych godzinach, są dla nich atrakcyjnym partnerem.

Tylko projekty Miejskiej Biblioteki Publicznej w Międzyzdrojach otrzymały akceptację w ramach budżetu obywatelskiego w 2019 roku (patrz wyżej).

Poniżej opisane biblioteki otrzymują stale lub jednorazowo wsparcie rad sołeckich.

Biblioteka Publiczna w Barwicach – z funduszy sołeckich poszczególnych miejscowości sfinansowano: remont toalety w filii w Nowym Chwalimiu, pomalowanie pomieszczeń w filii w Polnem, zakup drukarki do filii w Starym Chwalimiu.

Gminna Biblioteka Publiczna w Będzinie – filia w Tymieniu otrzymała od rady sołeckiej 2 tys. zł, za które kupiono projektor; filia w Dobrzycy otrzymała od rady sołeckiej 1 tys. zł, za które kupiono maszynę do wycinania i wytłaczania oraz materiały plastyczne.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Dębno – od 2005 roku rady sołeckie przydzielają filiom działającym na ich terenie środki z funduszy sołeckich. Kwoty te zależą od lokalnych możliwości finansowych i w każdej miejscowości kształtują się różnie – od 700 zł do 2 tys. zł. Środki przeznaczone są na zakup nowości książkowych, opłatę łączą internetowego, zakup materiałów biurowych, tonerów do wykonywania wydruków i kserokopii dla mieszkańców wsi. O podziale środków, ich wysokości i przeznaczeniu samodzielnie decydują rady sołeckie poszczególnych miejscowości.

XIII. Stan organizacyjny i działalność bibliotek powiatowych na rzecz bibliotek gminnych. Zadania wojewódzkie realizowane przez Książnicę Pomorską

1. Liczba bibliotek powiatowych

W województwie zachodniopomorskim funkcjonuje:

- 1 biblioteka powiatowa (organizatorem jest starostwo powiatowe);
- 6 bibliotek, których funkcje powiatowe są zapisane w statucie (oraz w nazwie biblioteki), ale zadania powiatowe realizują na podstawie porozumień;
- 10 bibliotek pełniących funkcje powiatowe na mocy porozumień (organizatorem jest samorząd gminny);
- 3 biblioteki w miastach grodzkich (w tym Koszalińska Biblioteka Publiczna, która pełni funkcję biblioteki powiatowej dla powiatu grodzkiego i ziemskiego).

W powiecie gryfińskim funkcje powiatowe pełnią dwie biblioteki – w Gryfinie i w Chojnie.

W województwie zachodniopomorskim powiat kołobrzeski, jako jedyny, nie posiada biblioteki powiatowej.

2. Stan organizacyjny bibliotek powiatowych

W 2019 roku biblioteki powiatowe otrzymały od 10 tys. do 105 tys. zł na działalność na rzecz bibliotek w powiecie (średnio 35 tys. zł). Zgłaszały one, że fundusze te w zdecydowanej większości nie były wystarczające. W wyjątkowej sytuacji jest Powiatowa Biblioteka Publiczna w Wałczu, której całość działalności finansowana jest ze środków starostwa powiatowego. W 2019 roku dotacja dla niej wzrosła o 25 tys. zł i wyniosła 165 tys. zł. Łącznie samorządy powiatowe przekazały bibliotekom na działalność powiatową 814,4 tys. zł, tj. o ponad 18 tys. zł więcej niż w 2018 roku. Na zwiększenie ogólnej sumy miały wpływ podwyżki dotacji w powiatach białogardzkim, polickim i wałeckim oraz drobne, po kilkaset złotych, podwyżki dla kilku innych bibliotek. Niestety, w powiecie myśliborskim, po jednorazowym zwiększeniu dotacji w 2018 roku do 25 tys. zł, w 2019 starostwo ponownie przekazało 10 tys. zł. dotacji na zadania powiatowe. Spośród 18 bibliotek powiatowych, funkcjonujących w województwie zachodniopomorskim, 6 dysponowało budżetem powiatowym powyżej 50 tys. zł.

Wśród 18 bibliotek sprawujących funkcje powiatowe, w dalszym ciągu 4 nie są samodzielnymi instytucjami kultury (działają w strukturach ośrodków kultury). Należą do nich:

- Ośrodek Kultury. Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Drawsku Pomorskim,
- Centrum Kultury. Miejska Biblioteka Publiczna w Chojnie (jest biblioteką powiatową dla połowy powiatu gryfińskiego),
- Samorządowa Agencja Promocji i Kultury. Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinku,
- Świdwiński Ośrodek Kultury. Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Świdwinie.

Brak samodzielności organizacyjnej utrudnia wyżej wymienionym bibliotekom pełnienie nadzoru merytorycznego nad placówkami w powiecie, zwłaszcza że teren działania ośrodków kultury obejmuje jedynie własną gminę. Brak biblioteki powiatowej bądź brak samodzielności organizacyjnej spowodował, że w województwie zachodniopomorskim szczególnie dużo bibliotek, niebędących instytucjami kultury, znajduje się właśnie w takich powiatach. W powiecie świdwińskim i kołobrzeskim (nieprowadzącym biblioteki powiatowej) funkcjonuje 7 bibliotek niemających statusu instytucji kultury. W powiecie kołobrzeskim aż w 4 gminach biblioteki nie są instytucjami kultury, a w powiecie świdwińskim brakuje instytucji kultury w 3 gminach. Zmiany mają nastąpić w 2020 roku – jednak nie w wyniku nacisków biblioteki wojewódzkiej czy sprawujących nadzór bibliotek powiatowych, a – szczegółowych kontroli przeprowadzonych przez organy wojewódzkie i państwowe.

W całym województwie zatrudnionych jest 16 instruktorów (14 etatów), z tego 7 instruktorów to pracownicy Książnicy Pomorskiej, Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie i Koszalińskiej Biblioteki Publicznej. W 2019 roku zmniejszyła się liczba instruktorów w Książnicy Pomorskiej z 6 osób do 4. Pomocą w działalności na rzecz

bibliotek służą dyrektorzy lub pracownicy bibliotek powiatowych pobierający dodatki powiatowe.

3. Zadania realizowane przez biblioteki powiatowe

Ze sprawozdań nadsyłanych do Książnicy Pomorskiej wynika, że najczęstszą pomocą dla bibliotek gminnych jest instruktaż i doradztwo, zarówno na miejscu w bibliotekach gminnych, jak i podczas spotkań w bibliotece powiatowej. Niestety, nie wszystkie biblioteki powiatowe znalazły czas i fundusze na wizytę w choćby jednej bibliotece gminnej. Prawie 45% bibliotek powiatowych (8) nie wyjeżdżała w teren w ogóle. Połowa z nich całość dotacji powiatowej wykorzystała jedynie na własne cele (zakup księgozbioru, dodatki instruktorskie).

W 2019 roku nie zmieniła się liczba szkoleń zorganizowanych przez biblioteki powiatowe. Na 18 tego typu placówek niespełna połowa przeprowadziła szkolenia i warsztaty dla bibliotekarzy z bibliotek gminnych:

- Miejska Biblioteka Publiczna w Choszcznie – szkolenie *Deskryptory i inne zmiany w opisie bibliograficznym MARC 21 na przykładzie Systemu Bibliotecznego Sowa*, prowadzenie – bibliotekarz Miejskiej Biblioteki Publicznej w Choszcznie; szkolenie *Aplikowanie do programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego*, trener – Marcin Kotyła (Good Books).
- Miejska Biblioteka Publiczna w Chojnie – *Dokumentacja, organizacji pracy w bibliotece. Wybrane zagadnienia*, część pierwsza teoretyczna, dla bibliotekarzy powiatu gryfińskiego, prowadzące – Bożena Winiarska, Monika Kwaśniak (Książnica Pomorska).
- Biblioteka Publiczna w Gryfinie – *Dokumentacja organizacji pracy w bibliotece. Wybrane zagadnienia*, część druga warsztatowa, dla bibliotekarzy powiatu gryfińskiego, prowadzące – Bożena Winiarska, Monika Kwaśniak (Książnica Pomorska).
- Koszalińska Biblioteka Publiczna – konferencja *Analiza czytelnictwa bibliotek publicznych powiatu koszalińskiego za 2018 r.* odbywająca się w bibliotece w Świeszynie; szkolenie *System biblioteczny MAK+*, prowadzący – Jakub Salamon (Instytut Książki); wykład z okazji Dnia Bibliotekarza dr. Karola Maliszewskiego *Współczesna poezja – nie taka straszna, jak ją malują...*, szkolenie dla bibliotekarek *Animacja teatralna w pracy bibliotekarza*, warsztaty *KLANZY Pedagogika zabawy – zarys metod aktywizujących*, prowadząca – Małgorzata Miechowska; szkolenie *Biblioteka w chmurze*, prowadzący – Jacek Prądziński.
- Miejska Biblioteka Publiczna w Łobzie – szkolenie *Przeciwdziałanie mobbingowi i dyskryminacji w miejscu pracy*; szkolenie *Współpraca w zespole i komunikacja międzyludzka*; szkolenie *Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu i ograniczeniu stresu w pracy*; szkolenie *Dress Code w instytucji publicznej*.
- Miejska Biblioteka Publiczna w Sławnie – szkolenie *Czy bibliotekarz może być genealogiem*, prowadzący – dr Łukasz Trzeciak, uczestnikami byli pracownicy bibliotek publicznych powiatu sławieńskiego; szkolenie z zakresu Mak+, prowa-

dzący – Jakub Salamon (Instytut Książki); uczestnikami byli pracownicy bibliotek publicznych powiatu sławieńskiego oraz powiatów ościennych (słupskiego i koszalińskiego), *Współczesna literatura kobieca. Kobiece sacrum? Na przykładzie Prawieku i innych czasów Olgi Tokarczuk*, prowadząca – dr hab. Bernadetta Żynis (Akademia Pomorska w Słupsku); *Opracowanie statystyki GUS za 2019 rok*, prowadząca – Monika Kwaśniak (Książnica Pomorska), uczestnikami byli pracownicy bibliotek publicznych powiatu sławieńskiego oraz zaproszeni goście.

- Książnica Stargardzka – *Wymiana dobrych praktyk bibliotekarskich. Spotkanie integracyjne bibliotekarzy powiatu stargardzkiego; Biblio Lab po stargardzku. Spotkanie prezentujące ciekawe doświadczenia bibliotek w zakresie pracy z dziećmi, młodzieżą i czytelnikami dorosłymi; Biblioteka publiczna w praktyce. Szkolenie dla nowo zatrudnionych bibliotekarzy.*
- Powiatowa Biblioteka Publiczna w Wałczu – *Szkolenia w zakresie systemu bibliotecznego MAK+ dla bibliotekarzy powiatu waleckiego.*

Pozostałe biblioteki powiatowe nie przeprowadziły ani jednego spotkania dla wszystkich bibliotekarzy z terenu powiatu.

Od kilku lat biblioteki powiatowe w swoich sprawozdaniach naprzemiennie wykazują – bądź większą liczbę wyjazdów w teren, bądź zwiększoną liczbę szkoleń zrealizowanych w bibliotece powiatowej. Niestety, o ile w 2019 roku utrzymano liczbę szkoleń na tym samym poziomie, o tyle drastycznie spadła liczba wyjazdów w teren (ze 116 w 2018 roku, do 87 w 2019). Na 18 bibliotek sprawujących funkcje powiatowe w województwie zachodniopomorskim, 10 wykazało wyjazdy instrukcyjne do bibliotek gminnych (Chojna – 8, Choszczno – 5, Goleniów – 9, Koszalin – 29, Myślibórz – 3, Police – 4, Pyrzyce – 10, Sławno – 5, Stargard – 6, Szczecinek – 8). Wyjazdy w teren mają za zadanie głównie przeprowadzenie instruktażu na miejscu w bibliotece gminnej. Dotyczą najczęściej szkolenia nowych pracowników, pomocy w selekcji księgozbioru, doraźnego wsparcia w sprawach bieżących. Ponadto są one czasami związane ze spotkaniami autorskimi.

Od wielu lat niezmiennie najbogatszą działalność na rzecz bibliotek gminnych prowadzi biblioteki powiatowe w Choszcznie, Koszalinie i Stargardzie. Pośród różnorodnych form wsparcia, na uwagę zasługują liczne wyjazdy instruktorów i pracowników tych placówek, których celem jest pomoc merytoryczna, długofalowe szkolenie młodych bibliotekarzy, kontrola pracy, organizacja spotkań autorskich i cyklicznych imprez o zasięgu powiatowym oraz bieżący kontakt z organizatorami bibliotek. Wszystkie trzy zatrudniają instruktorów znających bardzo dobrze warsztat bibliotekarski i mogących w każdej chwili służyć fachową pomocą.

Biblioteka w Choszcznie, w ramach przyznanej kwoty, nadal finansuje wdrażanie w powiecie jednolitego komputerowego systemu bibliotecznego SOWA oraz prowadzi systematyczne szkolenia z jego obsługi.

Biblioteki w Chojnie, Choszcznie, Drawsku Pomorskim, Goleniowie, Koszalinie i Świdwinie z dotacji starostwa opłacały niektóre imprezy kulturalno-oświatowe od-

bywające się w bibliotekach gminnych bądź finansowały zakup nagród w konkursach mających miejsce na terenie powiatu.

Ponad 51% (o 1% więcej niż w 2018) środków otrzymywanych przez biblioteki powiatowe ze starostw jest wykorzystywane na wynagrodzenia dla bibliotekarzy instruktorów lub dyrektorów w bibliotekach powiatowych. Na zakup materiałów bibliotecznych dla bibliotek powiatowych wydano około 24% (o 1% więcej niż w 2018) ogólnej dotacji ze starostw. Niestety, nie przekłada się to na aktywność instruktorów powiatowych, ponieważ najmniej działań wykazują te biblioteki, które wydają najwięcej środków powiatowych na wynagrodzenia i uzupełnianie własnych księgozbiorów. Ze środków powiatowych opłacany jest przez niektóre biblioteki dostęp do e-booków (w Choszczynie i Drawsku Pomorskim). Udostępniają one kody do książek elektronicznych bibliotekom z powiatu.

Na szkolenia organizowane w bibliotekach powiatowych w 2019 roku wydatkowano zaledwie 1,6% wszystkich środków powiatowych (o 0,1% mniej niż w 2018).

7 bibliotek wydaje prawie cały swój budżet przeznaczony na zadania powiatowe na dodatki dla swoich pracowników lub na zakup księgozbioru do bibliotek powiatowych. 3 biblioteki dotację powiatową nadal przeznaczały wyłącznie na potrzeby własne i nie prowadziły działalności na rzecz bibliotek w powiecie. Powiatowa Biblioteka Publiczna w Wałczu jest jedyną biblioteką powiatową w województwie zachodniopomorskim w całości finansowaną ze starostwa – wysokość tych środków wystarcza jedynie na utrzymanie biblioteki.

Większość bibliotek powiatowych tworzy bibliografię regionalną w formie tradycyjnej lub elektronicznej (5 bibliotek w wyłącznie w formie tradycyjnej, 7 bibliotek w formie elektronicznej). 6 bibliotek nie posiada i nie tworzy bibliografii regionalnej, placówki te nie gromadzą też dokumentów życia społecznego związanych z regionem.

4. Zadania wojewódzkie zrealizowane przez Książnicę Pomorską

Realizując zadania ustawowe, biblioteka wojewódzka prowadzi korespondencję z burmistrzami i wójtami gmin oraz podejmuje działania mające na celu utworzenie bibliotek zorganizowanych zgodnie z obowiązującym prawem. Prowadzona była korespondencja z organizatorami bibliotek w gminach, w których nie utworzono instytucji kultury (Rewał, Dygowo, Gościno, Rymań, Siemyśl, Brzeźno, Rąbino, Sławoborze, Bielice, Nowe Warpno). Sporządzono pisemne opinie związane z likwidacją filii biblioteki w Białogardzie oraz przeprowadzono konsultacje w sprawie likwidacji filii bibliotek w Wolinie, Krzęcinie i Rymaniu. Nadzorowano działania i dokumentację biblioteki w Ostrowicach (obecnie filii Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Drawsku Pomorskim).

Prowadzono instruktaż metodyczny dla bibliotek. W ostatnim roku udzielono pomocy między innymi z zakresu procedury postępowania przy zarządzaniu zbiorami, ewidencji materiałów bibliotecznych, dokumentacji instytucji kultury, metodologii prowadzenia statystyk bibliotecznych, procedur związanych z likwidacją filii bibliotecznych (Białogard, Choszczno, Drawsko Pomorskie, Przelewice, Sławoborze, Trzebiatów, Trzcińsko-Zdrój).

Dzięki otrzymanemu z Instytutu Książki dofinansowaniu z programu *Partnerstwo dla książki*, na projekt *Gra o bibliotekę*, zrealizowano 9 szkoleń dla 180 bibliotekarzy, między innymi: *Jak stworzyć i przeprowadzić angażującą grę miejską w tradycyjnej formie*, *Internetowe gry edukacyjne*, *Gry komputerowe w bibliotece*, *Gry planszowe w bibliotece: jakie, jak przeprowadzić, jak tworzyć*, *Kodowanie „bez prądu”*.

W 2019 roku kontynuowano kurs wprowadzający *Podstawy bibliotekarstwa* (edycja druga i trzecia, 20 zjazdów) przeznaczony dla bibliotekarzy bibliotek publicznych województwa zachodniopomorskiego. Uczestniczyło w nim w sumie 32 słuchaczy. Wykładowcami byli pracownicy Książnicy Pomorskiej. Kurs obejmował tematy: *Zarządzanie materiałami bibliotecznymi*, *Udostępnianie zbiorów bibliecznych*, *Organizacja pracy biblioteki*, *Wprowadzenie do UKD*, *Technologie informatyczne w bibliotece*, *Opracowanie rzeczowe zbiorów – JHP BN, deskryptory BN*, *Opracowanie formalne zbiorów*, *Działalność informacyjna biblioteki*, *Technologie informatyczne w bibliotece*.

W 2019 roku pracownicy Książnicy Pomorskiej przeprowadzili szkolenia i warsztaty dla pracowników bibliotek publicznych w województwie zachodniopomorskim:

- *Analiza Funkcjonowania Bibliotek – metodologia wypełniania formularzy*;
- *Wirtualna i rozszerzona rzeczywistość w bibliotece* (dwa razy);
- dla bibliotekarzy podsumowujące działalność bibliotek w 2018 roku;
- w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Chojnie dla bibliotekarzy powiatu gryfińskiego *Dokumentacja organizacji pracy w bibliotece. Wybrane zagadnienia* (dotyczyło kontroli zarządczej i konstruowania strategii biblioteki);
- w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Świnoujściu szczegółowe omówienie arkusza K-03, statystyki ilościowej i wartościowej oraz definicji i haseł znajdujących się w objaśnieniach formularza statystycznego.
- *Nie tylko tekst – alternatywne formy czytelnicze wspierające rozwój wyobraźni i narracyjność u dzieci. Lekcje biblieczne – nudny obowiązek czy brama do czytelniczego świata? Sprawdzone pomysły i niestandardowe scenariusze lekcji bibliecznych*;
- w Bibliotece Publicznej w Gryfinie dla bibliotekarzy powiatu gryfińskiego *Dokumentacja organizacji pracy w bibliotece. Wybrane zagadnienia*, część druga, dotyczyło dokumentacji kontroli zarządczej i konstruowania strategii biblioteki
- *System SOWA. Nowości i nie tylko...*;
- *Kodowanie oraz programowanie robotów edukacyjnych Photon* (dwa razy).

Dzięki współpracy z kilkoma instytucjami w Książnicy Pomorskiej zrealizowano bezpłatne warsztaty i szkolenia:

- w ramach Dyskusyjnych Klubów Książki odbyły się trzy szkolenia dla moderatorów z terenu województwa – *Modelowe spotkanie klubu książki – praktyczny warsztat moderatora*, *Dlaczego Kuba nie chodzi do biblioteki? Budowanie relacji bibliotekarz – nastoletni czytelnik*, *Trzy dekady polskiej literatury, czyli podsumowania i prognozy*;

- pracownik Instytutu Książki przeprowadził dwa szkolenia dla bibliotekarzy pracujących w systemie MAK+ (poziom podstawowy i poziom zaawansowany);
- pracownik Instytutu Książki zapoznał słuchaczy pierwszej edycji kursu *Podstawy bibliotekarstwa* z systemem MAK+.

Podsumowując, w 2019 roku biblioteka wojewódzka zorganizowała 38 szkoleń dla 759 bibliotekarzy z województwa.

Podobnie jak w latach ubiegłych, Książnica Pomorska współorganizowała konferencję dla dyrektorów bibliotek powiatowych oraz pełniących funkcje powiatowe, która odbyła się w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Dębnie. Omówiono na niej wyniki czytelnictwa w województwie zachodniopomorskim w 2018 roku oraz tematy związane z zachowaniem lokalnego dziedzictwa poprzez digitalizację dokumentów życia społecznego i innych materiałów dotyczących regionu.

Drużga konferencja dla dyrektorów bibliotek powiatowych oraz pełniących funkcje powiatowe miała miejsce w Książnicy Pomorskiej. Omówiono na niej tematykę taką jak: usługi Legimi, program *Zakup nowości wydawniczych do bibliotek* (2019 i 2020), *OMNIS dla bibliotek – stan obecny i perspektywy dla bibliotek*, Aleph, ALMA, Primo – *podobieństwa, różnice i możliwości*, *Morze Kultury dla bibliotek*.

Ponadto w bibliotekach województwa zachodniopomorskiego odbywały się prelekcje i prezentacje dotyczące życia i twórczości polskich pisarzy. Pracownicy Książnicy Pomorskiej wygłaszali je przed młodzieżą gimnazjalną i ponadgimnazjalną. W 2019 roku odbyły się 23 tego typu spotkania dla 910 uczestników (w Będzinie, Chociwlu, Chojnie, Choszcznie, Drawnie, Goleniowie, Kamieniu Pomorskim, Koszalinie, Nowogardzie, Polanowie, Postominie, Przeclawiu, Swobnicy, Wolinie). Część z nich zorganizowano w ramach Objazdowej Akademii Literatury i Wiedzy Wszelakiej, będącej jednym z elementów projektu Zachodniopomorskiej Książnicy Cyfrowej. W 2019 roku Książnica Pomorska koordynowała projekt Książnica FiKa mający na celu rozwijanie zamięłowania do literatury pięknej wśród dzieci. W ramach jego realizacji przeprowadzono warsztaty literackie *I ty możesz zmienić świat* w bibliotece w Policach, spotkanie autorskie z Pawłem Beręsewiczem w bibliotece w Choszcznie oraz warsztaty czytelnicze w bibliotekach w Kozielicach i Przelewicach. Całość kosztów związanych z realizacją zadania pokryła Książnica Pomorska ze środków finansowych marszałka województwa zachodniopomorskiego.

W ramach projektu *Teatralne podróże po literaturze*, dofinansowanego przez MKiDN, Książnica Pomorska zrealizowała 14 imprez na terenie województwa zachodniopomorskiego: 3 prelekcje o Konstantym Ildefonsie Gałczyńskim (w Baniach, Wolinie i Chociwlu), 3 spektakle Teatru przy Stoliku (w Kołobrzegu, Mirosławcu i Świnoujściu), 8 warsztatów teatralnych (w Kaliszu Pomorskim, Polanowie, Myśliborzu, Dębnie i Stargardzie)

W ramach projektu *Morze Kultury*, finansowanego z budżetu województwa zachodniopomorskiego, Książnica Pomorska zorganizowała spotkania autorskie z Magdaleną

Witkiewicz (w Darłowie, Kołobrzegu, Płotach i Mirosławcu) i Łukaszem Orbitowskim (w Stargardzie, Dołujach, Karsku, Choszczynie, Sianowie, Białogardzie, Nowogardzie i Wałczu) oraz spektakl Teatru przy Stoliku (w Kamieniu Pomorskim).

W 2019 roku powstały nowe Dyskusyjne Kluby Książki w Wołczkowie, Kaliszu Pomorskim, Ińsku, Trzebiatowie i Koszalinie (3). Na koniec roku w województwie zachodniopomorskim działało 97 klubów (59 dla dorosłych, 38 dla dzieci i młodzieży), które odbyły łącznie 427 spotkań (254 dla dorosłych, 173 dla dzieci i młodzieży). Liczba ich stałych członków, biorących udział w spotkaniach, wyniosła 829 osób (dorośli – 522, dzieci i młodzież – 307). Liczba uczestników regularnych spotkań Dyskusyjnych Klubów Książki, bez stałych członków, wyniosła 508 osób (dorośli – 220, dzieci i młodzież – 288).

W 2019 roku w województwie zachodniopomorskim odbyło się 36 spotkań autorskich w ramach programu dotacyjnego, czyli finansowanych (34) lub współfinansowanych (2) przez Instytut Książki. W bibliotekach z czytelnikami spotkali się: Sylwia Chutnik (w Choszczynie), Jakub Żulczyk (w Koszalinie, Dębnie, Mierzynie, Choszczynie, Sianowie i Wałczu), Marzena Filipczak (w Bobolicach i Dębnie), Krzysztof Varga (w Szczecinie, Koszalinie i Białogardzie), Tanya Valko (w Szczecinku, Czaplunku, Złocięcu, Stanominie, Płotach, Wołczkowie, Dziwnowie, Stepnicy, Nowogardzie i Goleniowie), Magdalena Majcher (w Złocięcu, Nowogardzie, Dębnie i Tychowie), Iwona Kienzler (w Kołobrzegu), Zofia Stanecka (w Dębnie i Trzebiatowie), Robert Makłowicz (w Kołobrzegu), Izabela Klebańska (w Dębnie, Gryfinie i Sianowie), Inga Iwasiów i Alex Freiheit (w Szczecinie). Odbyły się również zaplanowane trzy szkolenia dla moderatorów klubów: 15 maja – *Dlaczego Kuba nie chodzi do biblioteki – budowanie relacji bibliotekarz – nastoletni czytelnik* (16 osób); 19 września – *Wzorcowe spotkanie klubu książki* (15 uczestników); 30 października – *Trzy dekady polskiej literatury* (20 osób). Księgozbiór Dyskusyjnych Klubów Książki przeniesiono do osobnego pomieszczenia. Koordynator przekazał zestawy publikacji 96 klubom. Wyselekcjonowano pierwszą partię tytułów do likwidacji – przekazania bibliotekom, w których działają kluby. Zakupiono 1775 wol. / 179 tytuły. Książki wysłano do klubów.

Pracownicy Książnicy Pomorskiej opracowali roczną statystykę usług bibliotecznych w województwie zachodniopomorskim dla Głównego Urzędu Statystycznego za 2018 rok. Na potrzeby MKiDN zestawiono dane statystyczne, w dużej mierze nieobjęte sprawozdawczością Głównego Urzędu Statystycznego, dotyczące źródeł finansowania zakupów, całości budżetu bibliotek, zatrudnienia oraz dostępności bibliotek dla osób niepełnosprawnych. Na podstawie zebranych danych oraz sprawozdań opisowych nadesłanych przez biblioteki opracowano i wydano *Sprawozdanie z działalności bibliotek publicznych województwa zachodniopomorskiego w 2018 r.*, które przekazano władzom samorządowym, bibliotekom województwa zachodniopomorskiego oraz Bibliotece Narodowej. Zbierając dane statystyczne, instruktorzy z Książnicy Pomorskiej korygowali nieprawidłowo wypełnione elektroniczne formularze. Niestety, nie wszystkie biblioteki

poprawiły błędy. Mogą więc wystąpić różnice pomiędzy danymi, którymi dysponuje biblioteka wojewódzka, a danymi Głównego Urzędu Statystycznego.

Realizując projekt *Analiza Funkcjonowania Bibliotek*, współpracowano ze Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich. Działania obejmowały analizę danych i korygowanie błędów w formularzach wypełnianych przez biblioteki. W 2019 roku w badaniach wzięło udział 117 bibliotek (wszystkie biblioteki publiczne województwa zachodniopomorskiego zarejestrowały się na portalu Analiza Funkcjonowania Bibliotek).

W związku z podziałem środków MKiDN na zakup nowości w 2019 roku, w ramach Programu Biblioteki Narodowej *Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek*, przeanalizowano stan organizacyjno-prawny bibliotek publicznych w województwie oraz dokonano podziału środków.

Na stronie internetowej Książnicy Pomorskiej, na bieżąco, zamieszczane są informacje dla bibliotek, akty prawne, materiały metodyczne oraz aktualizowane są dane teadresowe.

Książnica Pomorska rozprowadzała nieodpłatnie wydawane przez siebie czasopismo „Bibliotekarz Zachodniopomorski”, służące bibliotekom w województwie między innymi jako materiał metodyczny.

Justyna Grzegorzczak, Marta Tomaszewska
Koszalińska Biblioteka Publiczna

FERIE Z KSIĄŻKĄ

Przerwa międzysemestralna w szkole jest okresem, podczas którego różne instytucje organizują wypoczynek dla dzieci. Również biblioteki w Koszalinie posiadają bogatą ofertę dla młodych czytelników. W ramach czterogodzinnych zamkniętych zajęć realizowany jest program, na który składają się zajęcia czytelnicze, plastyczne, muzyczne oraz ruchowe, czyli gry i zabawy, prowadzone w oparciu o wcześniej przygotowany scenariusz.

Co roku z oferty koszalińskich bibliotek korzysta spora grupa dzieci w wieku szkolnym. Cała inicjatywa ma za zadanie zaspokoić potrzeby mieszkańców Koszalina. By móc uczestniczyć w takich zajęciach należy spełnić dwa warunki – trzeba być mieszkańcem Koszalina w wieku szkolnym, a także mieć podpisaną zgodę rodzica na uczestnictwo. Ważną informacją jest fakt, że obowiązują zapisy, a liczba miejsc jest ograniczona. Zajęcia organizowane są w ośmiu filiach bibliotecznych. Trwają przez tydzień – cztery agendy organizują zajęcia w pierwszym tygodniu ferii, kolejne cztery w drugim tygodniu wypoczynku. Odbywają się przy wsparciu finansowym Urzędu Miejskiego w Koszalinie. Głównym celem jest „rozczytywanie” młodego pokolenia.

W naszej filii co roku przygotowujemy scenariusz zajęć na konkretny temat. Motywem przewodnim tegorocznych zabaw były powieści detektywistyczne. Prowadzone były przez pracowników biblioteki. Uczestniczyło w nich 24 dzieci. Każdego dnia działo się wiele. Program był bogaty i różnorodny. Nie ograniczyliśmy się tylko do zabaw w bibliotece – odbyły się dwie wycieczki.

Początek każdego dnia był podobny – zaczynaliśmy od zabaw integrujących grupę. Najpierw wszyscy po kolei musieli się przedstawić. Miało to na celu stworzenie pozytywnych relacji. Po upewnieniu się, że dzieci pamiętają już imiona wszystkich koleżanek i kolegów, rozpoczęliśmy zabawy w grupach. Dostały one zadanie polegające na stworzenie kontraktu, czyli zasad, które powinny panować podczas zajęć. Podsumowaniem pracy było odczytanie utworzonych reguł i dyskusja o tym, czy zaproponowane zalecenia są możliwe do przestrzegania. W ramach utrwalenia wybranych, najważniejszych, przeprowadziliśmy zabawę, która polegała na wykonaniu ustalonego gestu na znak, że wypowiedziana czynność jest dozwolona bądź też niedozwolona.

Kolejnym punktem było wprowadzenie uczestników w temat zajęć, czyli powieści detektywistycznych. Pogadankę rozpoczęliśmy od rozmowy o tym, kim jest detektyw,

Uczestnicy zajęć

jakie powinien mieć cechy charakteru, które przyrządy są niezbędne w pracy śledczego. Przedstawiłyśmy też najsłynniejszych detektywów.

Po dyskusji dzieci ponownie utworzyły grupy, których zadanie polegało na:

- opisaniu wylosowanych rekwizytów,
- uporządkowaniu rozsypanych cech charakteru w kolejności od najważniejszej do najmniej istotnej,
- wypisanie znanych literackich detektywów.

Po odczytaniu odpowiedzi, rozpoczęły się zabawy plastyczne, których celem było stworzenie postaci detektywa. Rozlosowano do wykonania atrybuty detektywistyczne, które posłużyły do stworzenia dużej przestrzennej postaci detektywa.

W drugim dniu zajęć zaproponowałyśmy zabawę *Portret pamięciowy*. Dzieci otrzymały złożone na trzy części kartki w formacie A3. Bibliotekarka czytała rysopis postaci. Po naszkicowaniu górnej partii ciała, rysownicy zaginali kartki i, nie pokazując szkicu, podawali osobie siedzącej obok. Dzieci dorysowywały kolejną część ciała na kartce swojego poprzednika. W ten sposób powstawały całe postacie.

Realizując edukację czytelniczną, zaprezentowałyśmy książki o detektywach. Usiadłyśmy wspólnie z dziećmi i rozpoczęłyśmy dyskusję między sobą o przeczytanych książkach związanych z tematyką zajęć, dostępnych w dziale dziecięcym. Dialog stanowił pozorowaną sprzeczkę o to, która powieść jest najciekawsza. Na początku dzieci

wystąpiły w roli obserwatorów, a następnie, zachęcane przez bibliotekarki, włączyły się do dyskusji. Na koniec, głosując (jednocześnie rozsądając spór), wskazały, po którą książkę najchętniej by sięgnęły.

W dalszej kolejności przeprowadziłyśmy zabawę, która polegała na stworzeniu wspólnego opowiadania, nagranego na dyktafon. Rozpoczęła się ona od opuszczenia sali przez trzech ochotników. Zadaniem grupy było stworzenie wspólnej historii, rozpoczynającej się od zdania *W pewnym miasteczku, w wąskiej uliczce*. Następnie jedna z osób, czekających w sąsiedniej sali, wróciła do grupy i wysłuchała powstałą opowieść. Jej zadaniem było przekazanie kolejnemu dziecku, czekającemu w znajdującym się obok pomieszczeniu, usłyszanego opowiadania. Na koniec odtworzyłyśmy wszystkim nagranie, które unaocznilo uczestnikom zabawy, jak stworzona historia została zmieniona podczas słownych przekazów.

Arcypalce to tytuł książki, zawierającej mnóstwo pomysłów na wykorzystanie odcisków palców do tworzenia prac plastycznych. Wykorzystałyśmy ją podczas kolejnej zabawy. Dzieci otrzymały kolorowe kartki, na których wyszczególniono postacie zwierząt i roślin, a także emocje oraz figury geometryczne. Zadanie polegało na ich narysowaniu za pomocą swoich opuszków palców. W ten sposób powstały prace plastyczne, które dzieci dodatkowo wzbogaciły wizualizacjami swoich kreatywnych myśli. Dzięki niepowtarzalności linii papilarnych udało nam się stworzyć grę pamięciową. Dzieci odciskały swoje opuszki palców – każdy na dwóch kartonikach, które odwracały, a następnie szukały par.

Trzeci dzień rozpoczął się ćwiczącą spostrzegawczość zabawą *Naoczny świadek*. Jej uczestnicy otrzymali kartki oraz ołówki. Następnie do sali weszła bibliotekarka przebrana za detektywa i wykonała szereg różnych czynności. Dzieci obserwowały scenkę. Ich zadanie polegało na opisanu całego zdarzenia, z zachowaniem możliwie jak największej liczby szczegółów. Celem zabawy było zwrócenie uwagi na fakt, że często w pracy detektywów to dostrzeganie drobnych szczegółów przesądza o pomyślnym rozwikłaniu zagadki.

Następną zabawę nazwałyśmy *W poszukiwaniu zaginionej manuskrypty*. Dzieci otrzymały list, z którego dowiedziały się, że ich zadaniem będzie pomoc pewnemu znanemu detektywowi w odnalezieniu zaginionego rękopisu. W bibliotece zostały ukryte koperty, które trzeba było odnaleźć, wykonując określone polecenia, na przykład należało dopasować do sylwetki detektywa odpowiednie nazwisko czy rozwiązać krzyżówkę, której hasła związane były z książkami detektywistycznymi. Za prawidłowe wykonanie zadania uczestnik otrzymywał wskazówki, w której książce ukryta jest kolejna koperta. Za pomyślne ukończenie wszystkich misji czekała nagroda.

Po wspólnej zabawie nadszedł czas na zapowiadany wcześniej konkurs talentów. Każdy mógł zaprezentować wszystkim swoje umiejętności. Występy zostały poddane surowym ocenom jury. Okazało się, że wielu uczestników ma wyjątkowe zdolności, którymi odważyli się pochwalić przed publicznością. Wszyscy śmiałkowie otrzymali gromkie brawa i nagrody.

Dyskusja o książkach detektywistycznych

Ostatni dzień zajęć

Na czwartkowe zajęcia feryjne zaplanowana została wycieczka do głównej siedziby Koszalińskiej Biblioteki Publicznej. Przed wyruszeniem zaproponowałyśmy zabawę w szyfrowanie wiadomości. Dzieci podzieliły się na kilkusobowe grupy. Każda otrzymała książkę wraz z kodem oraz instrukcją opisującą, w jaki sposób może odnaleźć ukryte w tekstach zdania. Kluczem do odczytania szyfru były wersy, kolumny i strony książki. Wszystkim udało się bezbłędnie odnaleźć hasła. Następnie nadszedł czas na samodzielne kodowanie wiadomości. Uczestnicy zabawy przekazywali sobie informacje zapisane przy pomocy szyfru Cezara, które należało odczytać.

Ostatni dzień zajęć rozpoczął się zabawą plastyczną, podczas której dzieci wykonały pacyнки detektywów, które następnie posłużyły do stworzenia małych etiud teatralnych. W dalszej kolejności zaproponowałyśmy zabawę *Ulica detektywów*. Dzieci w rytm muzyki przechadzały się wzdłuż sali, między wizerunkami detektywów znanych z książek oraz filmów. Kiedy muzyka była przerywana, ustawiały się przy dowolnej postaci. Następnie bibliotekarka losowała nazwę jednej z nich i osoba, która stała przy wybranym detektywie, odpadała z gry.

Zajęcia które prowadzimy w naszej placówce mają konkretne cele. Przede wszystkim chcemy zintegrować grupę i oswoić uczestników z książką, która nie musi być nudna, może być pretekstem do kreatywnej, świetnej zabawy. Chcemy pokazać dzieciom, że

biblioteka to przede wszystkim miejsce, gdzie można się czuć jak w domu. Bawimy się i miło spędzamy czas. W naszym poczuciu zajęcia spełniają swoje zadania.

Artykuł powstał po to, by ukazać, jak dużo pracy wkłada się współcześnie w proces rozczytywania. W czasach internetu, komputerów, smartfonów coraz trudniej zachęcić dziecko do czytania. Współcześni bibliotekarze, pracujący z dziećmi, muszą posiadać różnorodne i interdyscyplinarne umiejętności. Oprócz wiedzy strictly bibliotekarskiej, muszą charakteryzować się cechami dobrego pedagoga i animatora kultury. Wykorzystywana literatura powinna być dobierana świadomie i twórczo. Ważne, by książka była pretekstem do rozwijania dzieci poprzez zabawę. Dzięki temu *możemy upiec dwie pieczenie na jednym ogniu*, zyskujemy miłośnika książek i szczęśliwe, uśmiechnięte dziecko.

Podczas pracy wykorzystaliśmy następującą literaturę:

- Jürgen Banscherus, *Szalona historia błękitnej karuzeli*, Łódź 2005;
- Simon Cheshire, *Piracka krew i inne ciekawe śledztwa*, Warszawa 2013;
- Marion Deuchars, *Arcypalce*, Warszawa 2015;
- Colin King, *Podręcznik detektywa*, Kraków 2013;
- Brian Lane, *Przestępcy i detektywi*, Warszawa 2000;
- Marian Orłóń, *Jak detektyw Nosek zadziwił Lipki Nowe*, Warszawa 2013;
- Mario Pasqualotto, *Zagadka faraona*, Warszawa 2013;
- Dariusz Rekosz, *Czarny Maciek i wenecki starodruk*, Warszawa 2010;
- Małgorzata Strękowska-Zaremba, *Detektyw Kefirek na tropie kościotrupa*, Warszawa 2010;
- Martin Widmark, *Nelly Rap i czarownicy z Wittenbergi*, Warszawa 2016;
- Martin Widmark, *Tajemnica biblioteki*, Poznań 2011.

Katarzyna Jezierska

Miejska Biblioteka Publiczna w Choszcznie

LEKCJA CZŁOWIECZEŃSTWA I WALKI O SIEBIE

24 kwietnia 2019 roku czytelnicy Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Marii Dąbrowskiej w Choszcznie spotkali się z Sylwią Chutnik – pisarką, felietonistką, dziennikarką, kulturoznawczynią i absolwentką Gender Studies. Popularyzatorka czytelnictwa opowiedziała nie tylko o swojej twórczości, czy działalności społecznej. Mówiła także o Polkach – matkach, żonach, pracownicach... i ich bolączkach dnia codziennego. Wysłuchaliśmy także opowieści o niełatwym dorastaniu kobiety – buntowniczką, która mimo przykrych doświadczeń i narastającego hejtu, uparcie dąży do celu, ucząc innych szacunku do samego siebie.

Sylwia Chutnik była trzykrotnie nominowana do Nagrody Nike. Jest laureatką Paszportu „Polityki” w kategorii *Literatura*, a jej powieści (*Kieszonkowy Atlas Kobiet*, *Dzidzia*, *Cwaniary*, *Jolanta*, *Smutek cinkciarza*, *Warszawa Kobiet*), a także zbiory felietonów (*Mama ma zawsze rację*, *Proszę wejść. Więzienie*, *historie nieprawdziwe*) oraz opowiadań (*W krainie czarów*), były wielokrotnie doceniane w różnorodnych konkursach i na międzynarodowych festiwalach. Ponadto zostały przetłumaczone i wydane w Niemczech, Węgrzech, Chorwacji, Czechach, Słowacji, Ameryce Północnej, Serbii, Rosji oraz na Litwie. Rodowita warszawianka urodzona w 1979 roku, którą okrzyknięto rewolucjonistką polskiego feminizmu, szefuje również Fundacji MaMa, zajmującej się prawami matek. Jest także członkinią Porozumienia Kobiet oraz przewodniczką miejską po stolicy. To jednak nie wszystko, bowiem za wkład w budowę społeczeństwa obywatelskiego otrzymała Społecznego Nobla Ashoki, nagrodę przyznawaną osobom, które wprowadzają systemowe zmiany społeczne. Jednym słowem Sywia Chutnik to „kobieta instytucja”.

O to, skąd czerpie siłę i co jest motorem napędowym jej działalności, zapytaliśmy pisarkę podczas spotkania w Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Marii Dąbrowskiej w Choszcznie, które odbyło się 24 kwietnia w ramach Dyskusyjnego Klubu Książki.

Hartowanie stali

– Moja młodość przypadła na początek lat 90. I od razu zaznaczę, że nie była łatwa. Od początku byłam inna. Nosiłam kolorowe włosy i miałam swoje zdanie, znacznie inne od pozostałych. Spowodowało to, że nauczyciele nie bardzo wiedzieli, co zrobić z takim kolorowym ptakiem. Kompletnie nie potrafili dobrać do mnie klucza, więc najłatwiej było im, i z resztą całemu społeczeństwu, taką osobę wstawić to klatki i oglądać, najlepiej

z oddali. Choć pisałam dobre teksty, to nie wróżyło mi świetlanej przyszłości. Według mojej nauczycielki, miałam wręcz sprzedawać bieliznę na bazarze. Było to dla mnie bardzo bolesne. Miałam jednak w sobie pewną hardość, a moją sytuację z tamtych lat najdobitniej określa powiedzenie z czasów socrealizmu: *Jak hartowała się stal* – wspominała Sylwia Chutnik. Ponadto dodała, że wydarzenia z młodości sprawiły, iż dziś jest odporna na wszechobecny hejt i mowę nienawiści, oczywiście w stosunku do niej samej. – Życie nauczyło mnie, że wszyscy Ci, którzy myślą wbrew i wyglądają inaczej niż cała reszta, zawsze będą mieli pod górę. Z tym jednak wyjątkiem, że ja miałam wybór. Mogłam dopasować się do innych lub pozostać sobą. Są jednak wśród nas fantastyczne osoby, które albo nie miały siły unieść ciężaru odmienności i zostały stłamszone tak przez system edukacji, jak i przez swoje rodziny, rówieśników, czy społeczeństwo, albo po prostu nie mają na to wpływu, bowiem mają inny kolor skóry, czy są niepełnosprawne. I ja właśnie o takich ludzi chcę walczyć – spuentowała.

Triumf zwyczajności

Aktywistka na co dzień zajmuje się antropologią codzienności. Tłumaczy, że tropi nasze zwyczaje, a więc to, co i jak jemy, w co się ubieramy, czego słuchamy. W szczególności interesuje ją zwyczajność. – Zbyt często widywałam osoby, które na forum mówiły wielkie i piękne słowa, a w domu stawały się zupełnie inne. Spotykałam też takich ludzi, którzy robili zupełnie coś innego, niż to, do czego namawiali społeczeństwo. Wszystkie te doświadczenia sprawiły, że szybko zrozumiałam, iż codzienność zwykłych ludzi ukazuje prawdziwe człowieczeństwo. I to w niej upatruję czegoś, co jest dla nas uniwersalne – wyjaśniła Sylwia Chutnik. Dodała, iż wypracowała w sobie poczucie, że im bardziej się różnimy, tym powinniśmy być dla siebie ciekawsi. – Natychmiast chcę poznać i zrozumieć taką osobę i jej sytuację. Choć czasem bywa to niezwykle trudne – mówiła. Otwarcie też przyznała, że właśnie ci zwyczajni ludzie i ich historie tworzą jej bohaterów literackich. – Często jestem pytana dlaczego piszę takie smutne książki. Odpowiedź jest prosta, bo życie bywa smutne. Oczywiście zawsze staram się dorzucić trochę humorystycznych wątków. Jednak ja jestem raczej od smutnej i okrutnej literatury. Poza tym lubię gdy płacemy, to takie oczyszczające – skonstatowała. Według niej żyjemy w świecie, w którym powinniśmy być ogarnięci, wysportowani i zdrowi. Łzy zaś absolutnie nie są w cenie, pokazują bowiem naszą słabość, którą tak bardzo pragniemy ukryć przed światem. Według pisarki jest jeszcze druga strona medalu tego zjawiska. Otóż kompletnie nie wiemy jak się zachować w sytuacji, gdy ktoś w naszym towarzystwie płacze, na przykład w tramwaju czy autobusie. – A wystarczyłoby czasem tylko podać chusteczkę. To wszystko – podsumowała.

Kobiety do boju

Sylwia Chutnik walczy o prawa matek. Toczy również bój o współczesną kobietę oraz jej prawo do wypowiedzi i samostanowienia. Według niej, choć czasy patriarchy

Sylwia Chutnik (w środku) z członkiniami DKK w Choszczynie

już dawno minęły, to w naszym kraju wciąż on istnieje, tyle tylko, że jest dwupłaszczyznowy. – Zastanawiali się kiedyś państwo dlaczego media są genderowo nierówne albo jaka jest przyczyna tego, że kobiety bardzo często odmawiają wypowiedzi w środkach masowego przekazu? Nie wspomnę, że prawie wcale nie zabierają głosu w ważnych dla nich sprawach. Otóż z jednej strony nie są pewne siebie. Myślą że aby się wypowiadać to trzeba mieć profesurę, być ekspertem w jakiejś dziedzinie. Z drugiej zaś nie mają doświadczenia w wystąpieniach publicznych. I tu koło się zamyka – tłumaczyła. Dodała też, że w warsztatach które prowadzi, stosuje tzw. „zimny chów”, czyli rzuca słuchaczki na głęboką wodę. – Metoda ta sprawdza się, bo bardzo szybko okazuje się, że kobiety świetnie sobie radzą. Ba, natychmiast zauważają, że skoro mają coś do powiedzenia i nie jest to marnej jakości, to nie ma jakiegokolwiek powodu, by miały milczeć – podkreśliła. W swojej działalności namawia jednocześnie kobiety do edukacji i rozwoju osobistego. Zwraca uwagę, że każda z nich powinna walczyć o siebie przez całe życie. – Bądźcie odważne, kierujcie się intuicją, miejcie do siebie zaufanie i starajcie się być samodzielne. Bądźcie też przygotowane na różne sytuacje i niczego nie odkładajcie na potem. A wtedy, bardzo szybko przekonacie się, że wiara w siebie, niezależność i poczucie własnej wartości dają siłę, ogromne możliwości oraz poczucie sprawczości – radziła słuchaczkom.

Moc literatury

Bohaterka naszego spotkania wielokrotnie podkreślała, że to jakim jest teraz człowiekiem, to efekt trudnych przeżyć, wspomnianej hardości ducha, odwagi i ciężkiej pracy

nad sobą, a także... literatury, która kształtowała ją jako artystkę i działaczkę. – Bardzo szybko odkryłam przyjemność czytania. Pierwszą samodzielnie przeczytaną książką był *Kubuś Puchatek*. Wkrótce zaczęłam pisać pamiętnik i robię to do dziś, dla przyjemności bawienia się słowem – wspominała. Nadmieniła także, że jej ulubionym pisarzem i arcy-mistrzem jest Miron Białoszewski. Jego brawura językowa i zanurzenie w codzienności są jej bardzo bliskie. To właśnie jego postać dała jej odwagę do tego, by bawić się językiem. Wielkim autorytetem jest także Virginia Woolf. – Jej teksty są uniwersalne, niezwykle inspirujące, i choć napisane 90 lat temu nadal aktualne. Nieustannie prowokują do myślenia, a przecież na tym literatura ma polegać – skwitowała. Zapytana o współczesnych pisarzy, natychmiast odpowiedziała, że zawsze z dużym zainteresowaniem czeka na najnowsze teksty Olgi Tokarczuk, Michała Witkowskiego, czy Doroty Masłowskiej. Według niej to oryginalni i niepatrzący na mody twórcy, którzy albo angażują się społecznie, albo zabierają głos w bardzo ważnych sprawach. – Szczególnie myślę tu o Oldze Tokarczuk. Wierzę głęboko w to, że kiedyś będziemy płakać ze wzruszenia, gdy Olga będzie odbierać Nobla – zaznaczyła.

Marta Sztark-Żurek

Biblioteka Główna Uniwersytetu Szczecińskiego

LETNIA DZIECIĘCA BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA

W dniach 22–26 lipca 2019 roku w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Szczecińskiego realizowano projekt pod nazwą *Letnia Dziecięca Biblioteka Uniwersytecka*. Uczestniczyły w nim między innymi dzieci pracowników BG US. Każdego dnia na „kolonistki”

W trakcie zajęć

„Kolonistki” z rektorem US prof. Edwardem Włodarczykiem

czekały różne rodzaje aktywności – zajęcia ruchowe przeplatano ze stacjonarnymi. Było: malowanie twarzy, warsztaty plastyczne, „podwórzowe” malowanie kredą. Zorganizowano też cykl zabaw i gier na powietrzu (w gumę, sznura oraz klasy) zatytułowany *Mamo, powiedz jak to było?*.

W bibliotecznej przestrzeni przygotowano natomiast grę terenową, warsztaty decoupage, dziecięcą jogę (w tym pranajamę i medytację z mantrą), głośne czytanie dziecięcej i młodzieżowej literatury, pokaz filmu, gry planszowe. Jeden dzień poświęcony był patronowi 2019 roku – Stanisławowi Moniuszce. W tym celu doskonałą pomocą dydaktyczną okazała się być wydana nakładem wydawnictwa PWM w 2019 roku publikacja autorstwa Katarzyny Huzar-Czub, o wdzięcznym tytule *Tatulczyk Moniuszko*. Dzięki tej rymowanej biografii, napisanej w sposób przystępny dla współczesnego dziecka, „kolonistki” z łatwością przyswoiły wszelkie dane z życia ojca polskiej opery. Poszerzeniem i ugruntowaniem wiedzy na temat kompozytora, była wydana specjalnie z okazji Roku Moniuszki gra planszowa *Śpiewnik domowy* z dołączoną do niej aplikacją mobilną. Gra posłużyła do przeprowadzenia turnieju *Jaka to pieśń*. Zwieńczeniem warsztatów była wizyta dzieci w Rektoracie US, symboliczne wręczenie dyplomów ukończenia tygodniowych literackich i nie tylko zmagania oraz uścisk dłoni samego JM Rektora!

Janusz Żywicki
Książnica Pomorska

III MISTRZOSTWA POLSKI BIBLIOTEKARZY W PÓLMARATONIE

W pogodną jesienną niedzielę 22 września 2019 roku Zbąszyń, miasto nad jeziorem Błędno, było gospodarzem 32 Biegu Zbąskich – 13 Półmaratonu, w ramach którego rozegrano III Mistrzostwa Polski Bibliotekarzy i Pracowników Bibliotek. Jak zwykle impreza cieszyła się dużym zainteresowaniem. Na starcie stanęło blisko tysiąc zawodników reprezentujących zarówno powiat nowotomyski i województwo wielkopolskie, jak również odległe strony Polski. Kolejny raz Zbąszyń pokazał się z bardzo dobrej strony. Jest w nim klimat do biegania, a niezawodni kibice jak co roku dopisali i trzymali kciuki za biegaczy niemal na całej trasie. 19 dystansów dziecięcych i młodzieżowych oraz ten najważniejszy, czyli bieg główny wokół jeziora Błędno, złożyły się na program całego dnia zawodów. Pozytywne opinie uczestników potwierdzają, że warto przyjeżdżać do Zbąszynia mimo bogatej oferty wypełniającej kalendarz biegowy w ciągu roku. Atrakcją imprezy był występ znanego muzyka i świetnego biegacza Jacka MEZO Mejera, który z powodu kontuzji nie mógł wystartować w biegu i walczyć o czołowe lokaty. Jednak jego obecność pozytywnie nastroiła kibiców, jak i biegaczy, mobilizując do wysiłku na starcie i ostatnich metrach trasy. Po biegu na uczestników i kibiców czekały poczęstunek i nagrody przygotowane przez organizatorów.

Start biegu głównego nastąpił przy hali Zbąszynianka należącej do Zbąszynskiego Centrum Turystyki i Rekreacji. Po przebiegnięciu przez miasto biegacze skierowali się szosą poprzez miejscowości położone naokoło jeziora Błędno: Przypro-

Autor artykułu na trasie biegu

Autor artykułu na mecie

stynię, Perzyny, Nową Wieś, Nądnę. Tam również mogli liczyć na doping okolicznych mieszkańców i punkty żywnościowe, zwłaszcza wodę, która tak bardzo była potrzebna zawodnikom. Tę zapewniała miejscowa straż pożarna obficie polewając biegaczy na trasie. Niedziela, w którą odbyły się zawody, była bowiem bardzo upalna, jak na drugą połowę września – termometr wskazywał ponad 20°C. Większość zawodników poradziła sobie jednak w tych trudnych warunkach, choć ciężko było liczyć na rekordy życiowe. Trasa, choć malownicza, do łatwych nie należała. Szczególnie jej druga część to podbiegi, na których trzeba było sobie poradzić. Należało więc ostrożnie gospodarować siłami, zwłaszcza na pierwszych kilometrach, by nie stracić sił w końcówce. Pierwszy na mecie w Zbąszyniu zameldował się Adam Marysiak z Książa Śląskiego, który dystans 21,097 km pokonał w czasie 1:13:48. Wyprzedził on drugiego Filipa Jańczaka ze Środy Wielkopolskiej, z czasem 1:16:24, oraz trzeciego Krzysztofa Szymanowskiego z Kościana, który uzyskał czas 1:16:53. Wśród kobiet triumfowała Wioletta Padaszyńska z Gorzowa Wielkopolskiego z czasem 1:22:07. Drugie miejsce zajęła Sandra Nowak z Zielonej Góry, jej wynik to 1:25:48, a trzecie szczecinianka Paulina Grzegórzek, uzyskując czas 1:27:53. O trudności warunków w tym dniu świadczy między innymi czas trzeciej na mecie Pauliny, która rok wcześniej uzyskała tu wynik o ponad 7 min lepszy.

Bibliotekarze też nie mieli łatwo. Pod nieobecność ubiegłorocznego zwycięzcy, który wygrał również pierwsze Mistrzostwa Polski Bibliotekarzy, Dawida Kotlarka, reprezentanta Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Zielonej Górze, o mistrzostwo Polski, jak się okazało, walczyło dwóch kandydatów. Byli to debiutujący w imprezie

Autor artykułu na podium (pierwszy od lewej)

zawodnicy z przeciwnych krańców Polski – Paweł Piwowarczyk z Biblioteki Publicznej w Dobczycach pod Krakowem oraz Janusz Żywicki z Książnicy Pomorskiej w Szczecinie. Obaj mają bardzo podobne rekordy życiowe zarówno w półmaratonie jak i na innych dystansach. Paweł Piwowarczyk w tym roku uzyskał swoją „życiówkę” podczas 6. Cracovia PZU Półmaratonu Królewskiego – 1:23:24, natomiast rekord Janusza Żywickiego to 1:23:32 w 9. PKO Poznań Półmaraton w 2016 roku. Fakt, że Paweł Piwowarczyk notuje obecnie bardzo dobry sezon, a zawodnik ze Szczecina w tym roku „obniżył nieco loty”, dawał przewagę zawodnikowi z Dobczyc. Tak też w istocie się stało. Jako pierwszy linię mety minął Paweł Piwowarczyk, uzyskując czas 1:28:03, natomiast Janusz Żywicki, mimo początkowego prowadzenia, był drugi z czasem 1:29:31, na pocieszenie wygrywając klasyfikację wiekową M-50. Czasy poniżej 1,5 h można uznać za zadowalające, biorąc pod uwagę zbliżającą się końcówkę sezonu oraz wysoką temperaturę i niełatwy profil trasy. Zresztą po raz pierwszy w historii zbaszyńskiego półmaratonu bibliotekarze złamali tę barierę czasową, którą w zawodach pokonuje statystycznie niespełna 10% zawodników. Trzecie miejsce na podium zajął Wojciech Święs reprezentujący Książnicę Cieszyńską, również ubiegłoroczny brązowy medalista. Osiągnął on wynik 1:46:51. W zmaganiach kobiet mistrzostwo przypadło Agnieszce Kijak z Robakowa z czasem 1:44:22, natomiast wicemistrzynią została Katarzyna Pawlak z Lubonia, która biegnąc spokojnym tempem minęła metę, uzyskując czas 2:50:31. Niestety, trzecie miejsce nie zostało obsadzone, gdyż do mistrzostw zgłosiły się tylko dwie uczestniczki. Szkoda, bo podium było na wyciągnięcie ręki. W tym miejscu należy więc zachęcić koleżanki reprezentujące środowisko bibliotekarskie do bardziej licznego udziału w zawodach w przyszłym roku.

Impreza nie mogłaby się odbyć, gdyby nie praca licznego grona osób. Podziękowania i wyrazy uznania należą się wszystkim, którzy przyczynili się do organizacji 32. Biegu

Zbąskich: samorządowym władzom miejskim, gminnym i powiatowym, Bibliotece Publicznej w Zbąszyniu, wszelkim organizacjom i klubom sportowym biorącym udział w przedsięwzięciu. Uczestnicy wdzięczni są szczególnie służbom mundurowym i medycznym zabezpieczającym zawody oraz licznej rzeszy wolontariuszy. To zaangażowanie organizatorów i niepowtarzalna atmosfera sprawiają, że chce się do Zbąszynia powracać i jeszcze raz przeżywać biegową przygodę.

Anna Sztumer

Koszalińska Biblioteka Publiczna

URODZINY PLUSZOWEGO MISIA

W tym roku Święto Pluszowego Misia, ulubionej przytulanki większości dzieci, obchodziliśmy bardzo hucznie. Było dużo zabawy, balonowa piniata, tort oraz słodki poczęstunek. Każde dziecko mogło przyjść przebrane za mMisia lub inną postać bajkową oraz przynieść własną przytulankę. Imprezę rozpoczęliśmy zabawą integracyjną z pluszakami, dzięki czemu lepiej się poznaliśmy. Każdy z uczestników został odznaczony emblematem Pluszowego Misia.

Następnie wysłuchaliśmy kilku bajek, których głównym bohaterem jest Miś, a solenizant przygotował dla nas zagadki ukryte wśród bibliotecznych regałów. Podążając śladami niedźwiedzich łap, odkrywaliśmy ukryte w plastrach miodu zadania, takie jak na przykład *Pogubiły nam się Misie – odnajdźcie wszystkie i ułóżcie je od największego do najmniejszego* czy *Misiokształty – ułóżcie moje buzie*. Uczestnikom taka forma zabawy bardzo się spodobała, z zaangażowaniem szukali śladów niedźwiedzia i z perfekcją wykonywały wskazane zadania.

Poszukiwacze niedźwiedzich zagadek

Balonowa piniata z konfetti i cukierkami

Słodki poczęstunek

Balonowa piniata wzbudziła wiele radości, każdy miał możliwość przebić balon wypełniony konfetti i cukierkami. Zarówno dzieci jak i rodzice dość żywiołowo reagowali na pękające balony, a bibliotekę wypełniały oklaski i salwy śmiechu.

Z plastikowych nakrętek oraz papieru zrobiliśmy „bujającą” zabawkę-misia, która przypominać nam będzie urodzinową zabawę w bibliotece. Powstały kolorowe i niepowtarzalne prace.

Na zakończenie czekał na nas słodki poczęstunek oraz tort przygotowany z inicjatywy rodziców. Przy pięknie przystrojonym stole odśpiewaliśmy *Sto lat* naszemu Pluszakowi, dzięki czemu słodkości smakowały nam jeszcze bardziej.

Dodatkową atrakcją dla naszych najmłodszych czytelników była sesja fotograficzna z Misiem oraz możliwość skorzystania z misiowej fotobudki. Wszystkie dzieci chciały mieć pamiątkowe zdjęcia z bibliotecznymi Misiami z niezapomnianej imprezy urodzinowej.

Po zabawie zostałam zaskoczona pytaniem jednego z dzieci: *Czy ja też mogę mieć takie urodziny w bibliotece?*. Cóż... jest to do przemyślenia. Być może jest to jakiś pomysł na kolejną akcję promocyjną naszej filii, wszystko przed nami.

Anna Kwiatkowska

Koszalińska Biblioteka Publiczna

ALEKSANDER MAJOREK

Aleksander Majorek urodził się w 1912 roku w Gnieźnie. W 1932 roku, jako starszy strzelec podchorąży, rozpoczął zajęcia w Szkole Podchorążych Piechoty. W 1939 roku, już jako porucznik, brał udział w wojnie obronnej, pełniąc obowiązki oficera łącznikowego. W okresie okupacji trafił do niemieckiej niewoli. Czas ten wykorzystał na naukę języków obcych, studiowanie filozofii, historii, pedagogiki i socjologii. Aby mieć łatwiejszy dostęp do księgozbioru naukowego zgromadzonego w bibliotece w oflagu, zaczął pełnić funkcję wypożyczającego literaturę w języku francuskim. Później wspominał: *tak rozpocząłem w 1943 roku pracę jako bibliotekarz-aktywista społeczny, a raczej ochotnik*¹.

Aleksander Majorek

Początki jego drogi zawodowej sugerują, że na stałe próbował związać się z armią, ale jak sam podkreślał, ukończenie przez niego szkół wojskowych było dla niego jedynie *warunkiem startu życiowego, niejako punktem wyjścia*².

Znaczny wpływ na jego postrzeganie świata miała przeczytana przez niego książka *Historia filozofii* Władysława Tatarkiewicza, która skłoniła go do głębszych przemyśleń nad sensem życia i odsłoniła bogactwo myśli ludzkiej.

Po zakończeniu działań wojennych w kwietniu 1945 roku przyjechał do Białogardu. Na początku pracował w Państwowym Urzędzie Repatriacyjnym, gdzie do jego zadań

1 A. Majorek, *Książka – biblioteka – życie (fragment życiorysu)*, „Bibliotekarz Zachodniopomorski” 1985, nr 2, s. 78.

2 A. Zalewska, *Życie wśród książek*, „Głos Pomorza” 1975, nr 207, s. 9.

Gmach KBP w latach 70. XX wieku

należało osiedlanie przybyłych ludzi na konkretnych obszarach. Pod koniec lat 40. zapoczątkował, zakończone sukcesem, starania o utworzenie biblioteki w Białogardzie, której został kierownikiem.

Wytrwałość i zaangażowanie Aleksandra Majorka zostały docenione przez Wojewódzką Radę Narodową. Po utworzeniu województwa koszalińskiego powierzono mu zorganizowanie biblioteki wojewódzkiej z tymczasową siedzibą w Białogardzie. Jako kierownik tejże instytucji jednocześnie sprawował już pieczę nad organizacją kilkunastu gminnych księżnic. Dbał o jakość i poziom bibliotecznych usług – etaty, lokale, księgozbiór oraz pozyskiwanie nowych czytelników.

Na kolejne lata Aleksander Majorek postawił sobie dwa główne cele – zdobycie wykształcenia bibliotecznego oraz wybudowanie gmachu biblioteki w Koszalinie. Zdecydowanie szybciej poszło mu uzyskanie kwalifikacji zawodowych, które potrzebne były przy pełnieniu funkcji dyrektora. Już w lutym 1963 roku uzyskał tytuł magistra bibliotekoznawstwa. Znacznie dłużej zeszło mu z realizacją budowy budynku bibliotecznego. Związane to było między innymi z kilkukrotnymi poprawkami w projekcie budowlanym, zmianą lokalizacji i kłopotami finansowymi. To jednak nie zniechęciło go do dalszych działań i we wrześniu 1973 roku oddano do użytku czytelników nową siedzibę biblioteki. Wracając pamięcią do tego okresu, konstatawał:

pochlebiam sobie, że te 20 lat starań nie speliło na niczym. [...] Dodam, że w powojennej historii Polski koszalińska biblioteka jest pierwszą w kraju, wybudowaną od podstaw³.

3 Ibid.

Aleksander Majorek w towarzystwie bibliotekarek –Teresy Wojtych i Marii Urbańskiej – prezentuje Nagrodę Kowalskich (1974)

Gdyby zliczyć wszystkie funkcje społeczne pełnione przez Aleksandra Majorka, uzbierałyby się spora liczba. Był znanym działaczem Polskiego Stronnictwa Demokratycznego, długoletnim radnym Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koszalinie, współorganizatorem Towarzystwa Przyjaciół Pamiętnikarstwa, a także aktywnym członkiem Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. W 1960 roku przyłączył się do organizowania oddziałów pomorzoznawczych w Koszalinie i w Szczecinie. W wyniku tej aktywności powstała „Bibliografia Pomorza Zachodniego” obejmująca wówczas tereny województw koszalińskiego i szczecińskiego oraz piśmiennictwo zagraniczne. Warto zaznaczyć, że prace nad nią są kontynuowane po dzień dzisiejszy. Od 1952 roku aktywnie włączył się w działalność kulturalno-oświatową, angażując się w nią najpierw jako prelegent Towarzystwa Wiedzy Powszechnej, a później konsultant i członek Prezydium Wojewódzkiego Zarządu TWP. Przez 15 lat wykładał w Studium Kulturalno-Oświatowym przy TWP.

W 1958 roku włączył biblioteki w działalność Towarzystwa Rozwoju Ziem Zachodnich – ze względu na wartość gromadzenia i udostępniania zbiorów regionalnych, a szczególnie związanej z tym informacji regionalnej. Kiedy jego ścieżki zawodowe nierozzerwalnie związały się z rozwojem bibliotekarstwa publicznego, głównie rozwinięciem jego funkcji i sieci, skupił się również na bibliotekach wiejskich i trudnościach z jakimi

Aleksander Majorek z pracownikami (1974)

się borykały. Aby podkreślić ich edukacyjną rolę utworzono czytelnie, poszerzono wolny dostęp do książek i zorganizowano oddziały dziecięce. Aleksander Majorek skupił się na kształtowaniu właściwej struktury księgozbioru, starał się również zwiększyć ofertę o szersze zastosowanie zbiorów audiowizualnych.

Bardzo zabiegał o podnoszenie poziomu czytelnictwa i zaspokajania potrzeb czytelników. Dbał również o poziom wykształcenia kadry bibliotecznej, między innymi dzięki punktowi konsultacyjnemu Państwowego Ośrodka Kształcenia Korespondencyjnego Bibliotekarzy istniejącemu od 1960 roku. Był autorem wielu opracowań naukowych i popularnonaukowych, a także artykułów, których celem w większości było zsyntezowanie rozwoju bibliotek i czytelnictwa, szczególnie w środowisku wiejskim, oraz określenie koncepcji biblioteki regionalnej i potrzeby gromadzenia oraz udostępniania informacji regionalnych.

Za długoletnią działalność, zarówno zawodową jak i społeczną, został wyróżniony wieloma odznaczeniami państwowymi, resortowymi i regionalnymi, między innymi Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Swoje działania reasumował:

przeżywałem w moim życiu krzyżowanie się dróg, często sprzecznych – [...] człowieka ciekawego świata, kontemplującego, a jednocześnie uznającego, że najtrudniej jest poznać samego siebie, z drogą działalności społeczno-zawodowej, zwłaszcza zawodów, które polubiłem, żołnierza w la-

tach 1927–1945 i bibliotekarza w latach pozostałych. Na drogach zawsze obecne były książki biblioteczne i własne⁴.

A książki towarzyszyły mu w każdym etapie życia. Zgromadził w domowej bibliotece około 2 tys. tomów. Co roku systematycznie przybywało mu około 100 nowych tytułów. Znajdowały się wśród nich między innymi książki historyczne, o tematyce wojskowej, biografie, pamiętniki, a także literatura piękna polska i klasyka literatury obcej. Później mówił, że domowa biblioteka to *wyraz pracy nad sobą i dla społeczeństwa*⁵.

Aleksander Majorek zmarł 9 lipca 1991 roku w Koszalinie. Zapamiętany został przede wszystkim jako budowniczy gmachu i pierwszy dyrektor Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Koszalinie.

4 A. Majorek, op. cit., s. 96.

5 Ibid.

Andrzej Awtuszewski

WYBRANE PRZYKŁADY OPISÓW BATALISTYCZNYCH W KRONIKACH STRYJKOWSKIEGO, BIELSKIEGO I GWAGNINA NA PRZYKŁADZIE BITWY POD GRUNWALDEM

Piętnastego lipca 1410 roku, w dniu Rozesłania Apostołów, stanęły wojska polsko-litewskie, pod wodzą króla polskiego Władysława Jagiełły, na polach wsi Tannenbergu i Grunwaldu (Ruda i Grunwald). Ściągnęły tu również wojska krzyżackie i rycerstwa przybyłego z Rzeszy niemieckiej, których wiódł mistrz zakonu Ulryk von Jungingen. Bitwa ta zakończyła się klęską Krzyżaków.

Zbliża się 510 rocznica tego wydarzenia, ale nie to było główną przyczyną, wyciągnięcia przeze mnie z szafy dwóch kronik XVI-wiecznych i jednej z przełomu stuleci. Powodem było to, że wszystkie one tę bitwę szczególnie eksponują.

Najstarszą spośród tych kronik jest dzieło Marcina Bielskiego z 1564 roku, pod zgodnie z modą epoki rozbudowanym znacznie tytułem, który przytaczam w formie skróconej, próbując zachować oryginalną pisownię: *Kronika tho iesth Historia swiata na sześć wiekow / a cztery Monarchie rozdzielona [...]*. Tłoczona w oficynie *Mattheusza Siebeneychera. Roku od Narodzenia Pańskiego 1564*.

Fragment jak następuje, możliwie starannie z oryginału przepisany:

Lata 1410. Władzislaw Krol Polski¹
ruszył sye z woyski swoimi do Prus /

Fragment tekstu opisujący bitwę pod Grunwaldem w kronice Marcina Bielskiego

1 Władysław Jagiełło (1348–1434) – król Polski od 1386 roku. Co do podstawowych faktów, autorzy kronik czerpali z dzieła Jana Długosza (1415–1480) *Dziejów polskich ksiąg XII*.

u Czerwieńska przez Wisłę most na łodziach uczyniono / przez który wszytek lud y s statki przeiechał:

drudzy piszą iż to przeprowanie u Koszyniec było / nazaiutr po s. Pietrze y Pawle. Thegoż dnia k'niemu Witułt przyjechał s swoimi ludzmi Litwą a Tatory / także Mazowieckie ksiązęta / Semowit y Janusz: ciągneli do Prus pospołu. Litwa s Tatory na kościół sie rzucili y wytulili / gdy Bogarodzice naszy śpiewali. Skoro sie Witułt dowiedział / które winnieysze nalezyono być / tym sie samym obiesić kazał / y musieli to uczynić / potym sie żadny nie śmiał na kościoły miotać. Gdy przyciągli nad rzeke Drwiącą / osadzili swoy brzeg Prusowie strzelbą y kopaniem / mostby pokaziwszy : tam nie mogli naszy przebyć / aż sie na gorę udali / a na dzyeń s. Małgorzety położyli sie u wsi rzeczoney Wysoka blisko Dzyałdowa / tam świętości Pańskie przyjęli na dzyeń s. Rozesłańców [...]. A thak naszy ruszyli sie precz / a położyli sie dwie mili od Dąbrowna między chrosty w ciszy / u wsi Tanembryku a Grymoaldy / a tham namioty na pewnych mieyscach rozbiwszy / Krol słuchał dwu mszy [...].

Skoro po Mszy Krol Władzisław poruczył sie Panu Bogu / wsiadł na koń cisawy / pisarzom a księżey kazał do obozu / upominał swe Rycerstwo / przywodząc im ku pamięci krzywdy / szkody / y rozlewanie ustawicznie krwi niewinnych Ludzi / aby każdy śmieie o to czynił: nie tylko s tymi / ale s każdym nieprzyjacielem takowym. A wten czas Pruski Mistrz posłał Krolowi dwu posłu z tarczami / s których jeden Krola Rzymyskiego był / Orła czarnego w złotym polu mając / drugi Szczecińskiego Ksiązęcia² z Gryfem czerwonym w białym polu / Miecze dwa gołe w ręku mając / s tym poselsthwem po Niemiecku mowiąc : sławny Krolu / Ulryk Mistrz Pruski posłał ci dwa miecza / tobie jeden a bratu³ drugi / na pomoc / aby sobą nie trwożył / a śmieie sie z nim potykał. A jeśli ciasne pole masz / ustąpić swojego / gdzye będzie y tobie y iemu przestrono: Krol przyjąwszy miecze [...] rzekł : aczci ich mam dosyć / wszakże y ty wezmę dla przygody [...]. Wyrzekszy to / kazał w bębny ku potykaniu uderzyć / pospolity człowiek Bogarodzicę śpiewał.

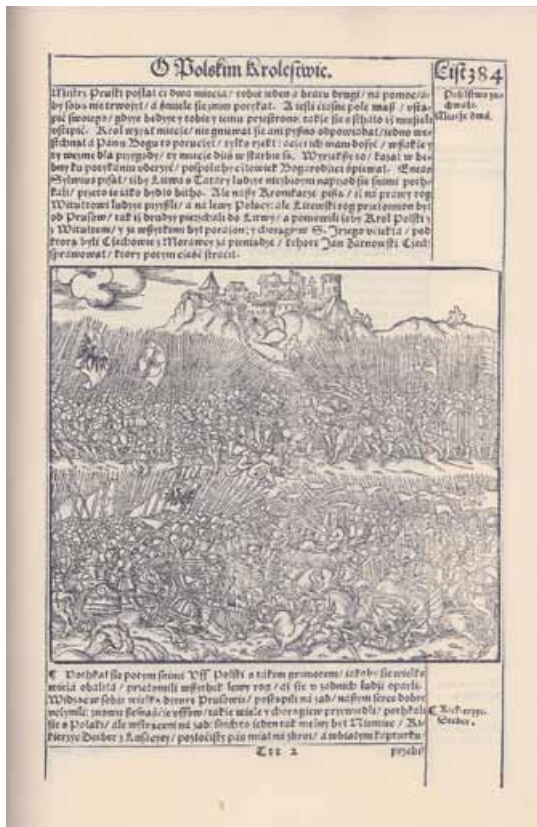
Opis bitwy zamieszcza także Aleksander Gwagnin w swojej *Kronice sarmacyey europejskiej w której się zamyka królestwo Polskie, ze wszystkimi Państwami...* wydanej w Krakowie u Mikołaja Loba w 1611 roku. Przechodzę do opisu przebiegu bitwy⁴:

2 Ksiązę szczeciński Kazimierz V, wzięty do niewoli, po roku uwolniony. Po nim panował Bogusław VIII.

3 Witold (1350–1430) – wielki ksiązę litewski, brat stryjeczny Władysława Jagiełły.

4 Ilustracje drzeworytnicze ubarwiały opis, nie oddawały rzeczywistości. Odnosiło się to zarówno do przedstawień batalistycznych, jak również do innych treści, postaci czy widoków miast. Uniwersalność klocków drzeworytniczych powodowała szerokie ich zastosowanie. Wędrowały więc często po różnych oficynach, sprzedawano je, wypożyczano, dziedziczono. Autor tekstu mógł decydować o doborze, chociaż robił to często drukarz, wyszukując właściwy w swoim mniemaniu drzeworyt, znajdujący się w zasobach drukarni.

Litwa z Tatarami z łukow geste strzalały jako grad puszczając / obłoki zasłaniali / ale iednak iż był lud goły ⁵ musieli Niemcom ustąpić / bo się ci byli naprzód potkali: Przeto Litewski róg przelomion był od Prusow / tak iż drudzy pierzchali do Litwy z niepewnemi nowinami / powiadaiąc / iż krol Polski z Witoldem y ze wszystkim woyskiem na głowę porażon. W ten czas też chorągiew ś. Jerzego / pod którą byli Czechowie z Morawianie za pieniądze / uciekła: te chorągiew Jan Tarnowski Czech sprawował / który potym czci był odsądzon. Co widząc rotę Polskie / mężnemi siłami / z takim grzmotem / y zbroj ladowanych trzaskiem / tak na Prusaki uderzyli / iakoby sie iaka wielka wieża obaliła / przelomili wszytek lewy rog / aż sie w zadnich ludzi oparli. Widząc w sobie wielką dziurę Prusowie / postąpili nazad / naszym dobre serce uczynili: znowu szesnaście uffow / także wiele chorągwi potkało sie z Polaki / ale y ci nazad wstrąceni. [...] Te szesnaście chorągwi sprawował jeden Komendator⁶ na białym koniu będąc / wołał głosem aby sie ku prawey stronie obrocili / gdzie była chorągiew krolewska naywietrza / także uczynili. Potkali sie znowu z Polaki dobrze / długo z sobą czynili: aż naostatek wkoło od Polakow ogarnieni / y na głowę porażeni.

Drzeworyt przedstawiający bitwę pod Grunwaldem w kronice Aleksandra Gwagnina

Zupełnie inną formę literacką przyjął w swojej kronice Maciej Osostewicz Strykowski, opisując bitwę grunwaldzką wierszem. Owe dzieło nosi tytuł *Która przed tym nigdy światła nie widziała. Kronika Polska Litewska / Żmudzka / y wszystkiey Rusi Kijowskiej / Moskiewskiej / Siewierskiej [...] przez wszystkie starożytne wieki, aż do dzisiejszego Roku 1582 [...]. Drukowano w Królewcu u Jerzego Osterbergera M.D.LXXXII.* Znajdujemy w nim opis na 521 stronie w księgach piętnastych, rozdziale

5 Rycerze litewscy nie nosili zbroi, stąd określenie *lud goły*.

6 Komendator – odpowiednik polskiego wojewody.

pierwszym, zatytułowanym *O sławney wojnie / y szczęśliwey bitwie Jagielowej y Witoldowej z Krziżaki Pruskimi / y Xiążęty Niemieckiey Rzesze / Roku 1410.*

A naszymy biją / sieką co się im nawinie /
Własnie jak kiedy w powodź z gory rzeka płynie /
Nie oprze się iey ogrod / ni zbuczniła kłoda /
Ni młyn / ni Dom: Bo wszystko rwie szalona woda.
A Niemcy iak gdy w puszczy Jelenie y łanie
Huczney trąby głos słyszą / y łowcow wołanie /
Chwytaiąc on dźwięk w uszy / brnie gdzie może który /
Ten w las / ten w błotne łoży / byle umknął skory /
Mistrza Ulryka prosty Drab oszczepem przeszył /
Który ono Mieczami bardzie Kroła cieszył /
Skrynninski iego łańcuch z Krzyżem przyniosł złoty
Do Kroła odiawszy go u Draba z Kleinoty.
Mistrz się wala złupiony trup oziębły leży /
A krew wrząca strumieniem z ciepłą duszą bieży /
Z Duszą która wiele dusz na on Świat posłała /
Hardością swą sama też ich śladem leciała.
Werner Tetinger Contor w las pierzchnął zufały /
Drudzy w obronę wzięli obozowe wały /
Które były różnami wkoło otykane /
Y łańcuchami wozy z wozami związane.
To naszymy rozerwawszy siekli ich iak bydło /
Tak w swoje ktore pletli wpadli Niemcy sidło /
Z obozow ich krew ciekła: ciekła harda ona /
Iż wszystka Grunwalska włość krwią była skropiona.
[...]
A tak Kontorow pierwszych trzy sta z Mistrzem legło /
Pięćdziesiąt tysięcy zbitych / aż zrzodło krwią biegło /
Stetinskie / Olesnickie / y Kierczdorf Xiążęta
Poimane przy nich Rzeskie / Krzyżackie Panięta.
Saskich / Renskich / Liflantkich / Pruskich y Lusackich /
Friskich / Swabskich / Morawskich / Czeskich y Holsackich /
Dunskich / Śląskich / Morawskich / Swedskich Niemcow zbili /
A z ich hardych obozow skarbow nalupili.
Więźniow czternaście tysięcy iako bydła gnali /
A chorągwi pięćdziesiąt y jedney dostali /
Ty dziś w Krakowie wiszą na Zamku w Kościele /
Coż rozmiesz iak pod każdą ludzi było wiele :

Bo sto czterdzieści tysięcy nieprzyjaciół
 było /
 Których się hardzie serce tak było spik-
 nęło /
 Wybić / wysiecz / wyniszczyć / y imię wy-
 gładzić /
 Polskie / Ruskie / Litewskie / a Niemcy
 osadzić.
 [...]

Posiadam w rękopisie znacznie
 późniejszą, bo z marca 1945 roku,
 relację z walk o Kołobrzeg, związałą,
 krótką, pisaną „na gorąco”. Wyjąłem
 ten fragment z frontowych i po-
 frontowych zapisków porucznika
 I Armii Wojska Polskiego Wojciecha
 Czyżowskiego, dla porównania, jako
 przykład opisu zmagania wojennych
 w zupełnie innej epoce:

13.03.[1945]

Po południu zabrano nas na samochody
 i zawieziono pod Kołobrzeg. Noc prze-
 spaliliśmy obstawieni w rozwalonym domu.
 Wrażenie bardzo ciężkie – całe miasto
 w ogniu. Mamy je zdobywać, ale na-
 dzieja słaba.

14.03

Rano posunęliśmy się do koszar, żołnierze się okopali na polu. Nasze sztaby w garażu. Piję, jak
 wszyscy, spirytus kubkami, jem mało co. Jest zimno, czasem i śnieżek. Z miasta sypie się popiół,
 na wieczór zajęta gazownia. Nocujemy w garażu, w samochodach.

15.03

Idziemy na warsztaty kolejowe. Niemcy ostrzeliwiają je z artylerii. Posunęliśmy się pod pociąg.
 Kpt. Jakszyn ranny w rękę. Kompanie wysuwają się dalej. Poszedłem do 9-tej, po drodze zabiło
 ppor. Gierczakównę. Cały dzień trwamy na tym miejscu. Nocowałem z Zylbeszerem pod wagonem
 w szmatach. Niemcy mało co nas nie obeszl. Nad ranem sztab przeniósł się do bunkra.

16.03

Zdobywamy duży dom i fabrykę spirytusu. Morska artyleria ostrzeliwuje bardzo tęgo. Ściągałem
 działka od pociągu, ppor. Karol ranny. Zajęliśmy tory, sad, dom mieszkalny. Po południu dostałem

Bitwa pod Grunwaldem na ilustracji w kronice Aleksandra
 Gwagnina

list od Zosi z fotografią. Miło mi i lekko się zrobiło. Wieczór dostaliśmy trochę oficerów i żołnierza. Na noc zaczęliśmy oczyszczać sąsiednie domy, potem ulice. Podeszły haubice, ale już szliśmy prawie spokojnie. „Katusze” ostrzeliwały port. Niemcy uciekali, zostawiając miasto.

17.03.45

Raniutko biegiem dotarliśmy nad morze. Kołobrzeg był wolny. W dali uciekały ostatnie okręty z Niemcami. Po odpoczynku poszliśmy do miasta, z jednej, drugiej strony do portu. Pożyliśmy się i popili dobrze, odpoczęli. Zdobyłem parabellum i zamieniłem go na ładnego Waltera. Straty nasze spore. Zostałem sam ze Smagurem, bez dowódcy. Po południu poszliśmy na zachód, w jednej wiosce zanocowaliśmy. Olejnik po drodze dał mi piękne żółte świńskie rękawiczki.

Dzieje tak się potoczyły, że dzisiaj i pole grunwaldzkie na Warmii, w dawnych Prusach Wschodnich, i Kołobrzeg na Zachodnim Pomorzu do Polski przynależą.

Anna Kotowska, Małgorzata Maciejewska, Przemysław Nowaczek
Książnica Pomorska

Małgorzata Zychowicz
Koszalińska Biblioteka Publiczna

KRONIKA
(1 STYCZNIA – 31 MARCA 2020)

2 stycznia

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Świnoujściu Piotr Derlatka opowiadał o swojej książce *Jego portret. Opowieść o Jonaszu Kofcie*.

6 stycznia

Miejska Biblioteka Publiczna w Sławnie uczestniczyła w organizacji *Orszaku Trzech Króli*. Współpracując z nauczycielami z Zespołu Szkół oraz z wiceprzewodniczącym Rady Miejskiej przygotowano scenkę *Gospoda*.

7 stycznia

Mając na uwadze podniesienie komfortu korzystania ze zbiorów bibliotecznych, Miejska Biblioteka Publiczna w Sławnie postanowiła wyposażyć swoich czytelników w plastikowe karty biblioteczne. W realizację projektu zaangażował się Bank Spółdzielczy, który wsparł finansowo przedsięwzięcie.

W Galerii Region Koszalińskiej Biblioteki Publicznej zorganizowano wernisaz wystawy fotograficznej mieszkanki Koszalina Ewy Maliszewskiej. Ekspozycję można było podziwiać do 7 lutego.

Piotr Derlatka w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Świnoujściu (2.01)

Fot. A. Wróblewska

Bibliotekarze z Miejskiej Biblioteki Publicznej w Sławnie przed *Orszakem Trzech Króli* (6.01)

Szczecinecka *Korneliada* (8.01)

Agata i Daniel Passentowie w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie (10.01)

7–29 stycznia

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kołobrzegu odbywały się szkolenia komputerowe w ramach *Bibliotecznej Akademii Cyfrowej 50+*.

7 stycznia – 29 lutego

W Galerii Jednego Obrazu w Książnicy Pomorskiej prezentowano autoportret Stefanii Mazurczak *Złote sny i fioletoń żal* (1997).

8 stycznia

W kinie Wolność w Szczecinku miała miejsce pierwsza szczecinecka *Korneliada*, czyli impreza zorganizowana z okazji rocznicy urodzin Kornela Makuszyńskiego, patrona organizatora wydarzenia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinku.

10 stycznia

W Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie z czytelnikami spotkała się dziennikarska para – Agata i Daniel Passentowie.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Świnoujściu spotkanie dla dzieci zainaugurowało XXVIII Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy w mieście.

Program artystyczny przygotowali aktorzy Teatru Polskiego ze Szczecina. Zabawę rozpoczął dźwięk okrętowego dzwonu.

W Książnicy Pomorskiej, w ramach cyklu *Academia Buddhica*, prof. John Myrdhin Reynolds wygłosił w wykład o nieco przewrotnym tytule *Czy Budda może pić wino?*.

Tego samego dnia do Biblioteki Niemieckiej Książnicy Pomorskiej zaproszeni zostali nauczyciele języka niemieckiego na warsztaty DELFORT *Rhabarber-Barbara. Fonetyka na lekcjach języka niemieckiego*.

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie, pod hasłem *Japonia w obiektywie*, z czytelnikami spotkał się Mirosław Siemienuk, który opowiedział o swojej podróży do Kraju Kwitnącej Wiśni.

11 stycznia

W Książnicy Pomorskiej, w ramach działalności Centrum Aktywności Kulturalnej Osób Niepełnych Wzrokowo, odbyło się spotkanie pastorałkowe *Witaj gwiazdko złota*. Uczniowie Katolickiego Liceum Ogólnokształcącego w Szczecinie zaprezentowali przedstawienie jasełkowe, a kolędy

Rodzinne warsztaty plastyczne w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Międzyzdrojach (13.01)

wykonał Antoni Sorówka, uczeń klasy akordeonu z Zespołu Państwowych Szkół Muzycznych w Szczecinie.

12 stycznia

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Golczewie zorganizowała kiermasz książek na rzecz Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, który odbył się w Domu Strażaka.

13 stycznia

Miejska Biblioteka Publiczna w Międzyzdrojach przygotowała rodzinne warsztaty plastyczne z okazji Dnia Babci i Dziadka.

W Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie po raz kolejny zebrały się członkinie Klubiku Mam. Zajęcia zatytułowane *Rozwój mowy: od głużenia do pełnego zdania* poprowadziła Joanna Tunkiewicz.

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie dr hab. Agnieszka Gut, prof.

US, wygłosiła wykład *Polowania na czarownice w epoce nowożytnej – kontekst prawny, społeczny, religijny*.

14 stycznia – 13 lutego

W Książnicy Pomorskiej prezentowano wystawę *Pomorze, Śląsk i Kresy Wschodnie na mapach i planach*. Atrakcją ekspozycji były między innymi XVIII- i XIX-wieczne atlasy z bogato zdobionymi kartuszami, a także dawne mapy ze zbiorów szczeńskiego kolekcjonera Andrzeja Awtuszewskiego.

14, 21, 28 stycznia

W Filii nr 10 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie rozpoczęła się nowa edycja *Treningu pamięci* dla seniorów z koła 50+.

14 i 28 stycznia, 11 i 25 lutego, 3 marca

W Książnicy Pomorskiej Milena Hałko, absolwentka Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie, dietetyczka i trener personalny, podczas cyklu wykładów *Szlachetne zdrowie...*

Spotkanie Klubiku Mam w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie (13.01)

przedstawiła słuchaczom problematykę mikroflory jelitowej.

15 stycznia

Książnica Stargardzka rozpoczęła świętowanie Roku św. Jana Pawła II, ustanowionego z okazji 100-lecia jego urodzin. Zaplanowano, że każdego dnia, do momentu rozpoczęcia remontu Książnicy, w Sali Projekcyjnej Działu Multimedialnego, przedszkolaki i uczniowie szkół podstawowych będą mogły uczestniczyć w półtoragodzinnej lekcji *Urodziny Lolka*.

16 stycznia

W Koszalińskiej Bibliotece Publicznej Zbigniew Kocur wygłosił wykład *Od projektu do efektu – remonty konserwatorskie zabytkowych obiektów sakralnych, na przykładzie koszalińskiej Katedry oraz kościoła w Jamnie*.

Tego samego dnia gościem tej instytucji był poeta i prozaik Bogusław Janiczak, który promował swo-

ją najnowszą powieść *Cień zabójcy*, opublikowaną przez Wydawnictwo Krywaj z Koszalina.

16–17 stycznia

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Międzyzdrojach, studiujący wzornictwo w Akademii Sztuki w Szczecinie, mieszkańiec gminy, Piotr Wardziewicz opowiadał o typografii.

18 stycznia

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie zebrał się Klub Zaczynanego Malucha. Podczas zajęć wykorzystano książki *Nie mrugaj* i *Nie liź tej książki*.

21 stycznia

W Książnicy Pomorskiej, podczas kolejnej odsłony cyklu *Salonik Pomorzoznawczy*, dr hab. Agnieszka Borysowska wygłosiła prelekcję o Eilhardzie Lubinusię jako filologu.

Wykład o zabytkach sakralnych w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej (16.01)

Fot. E. Werner

Spotkanie autorskie z Bogusławem Janiczakiem w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej (16.01)

Fot. E. Werner

Piotr Wardziukiewicz w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Międzyzdrojach (16.01)

21 stycznia – 22 lutego

W Książnicy Pomorskiej prezentowano wystawę *Mój Krym*, na której znalazły się fotografie wykonane przez niezależnego rosyjskiego dziennikarza Antona Naumluka, przedstawiające codzienne życie mieszkanek i mieszkańców okupowanego od 2014 roku półwyspu. Otwarcie ekspozycji towarzyszyło spotkanie z autorem zdjęć oraz dyskusja o tym, jak zmieniła się sytuacja na Krymie po zajęciu go przez Rosję.

21 stycznia – 11 marca

W Książnicy Pomorskiej można było obejrzeć przygotowaną przez Goethe-Institut wystawę *Die Macht der Gefühle*, prezentującą historię Niemiec w ostatnim 100-stuleciu przez pryzmat takich emocji jak strach, wstręt czy miłość.

22 stycznia

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Świnoujściu miało miejsce spotkanie autorskie z Michałem Juszcakiewiczem oraz jego najnowszym filmem

Silaczka, dokumentem poświęconym Justynie Kozdryk, mistrzyni świata i Europy osób pełnosprawnych oraz srebrnej medalistce parolimpijskiej w podnoszeniu ciężarów na ławce.

W Książnicy Pomorskiej, w ramach działalności Centrum Aktywności Kulturalnej Osób Niepełnosprawnych Wzrokowo, na spotkaniu *Festival Opera Tigre, Theater an der Wien, Książnica Pomorska... Moniuszko na następne 200 lat*, Małgorzata Mazikiewicz przedstawiła życie i twórczość kompozytora oraz odtworzyła wybrane utwory w wykonaniu wybitnych polskich śpiewaków.

23 stycznia

Robert Górski oraz jego żona Monika Sobień-Górska gościli w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie, w której promowali swoją książkę *Jak zostałem Prezesem*.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kołobrzegu dr Małgorzata Dziewięcka przedstawiła prezentację historyczną *Tulacze dzieci*.

Wernisaż wystawy fotografii Antona Naumluka (w środku) *Mój Krym* (21.01)

Michał Juszezakiewicz w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Świnoujściu (22.01)

Fot. A. Wróblewska

Monika Sobień-Górska i Robert Górski w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie (23.01)

W Książnicy Pomorskiej Marek Malman zaprezentował swój debiut literacki – książkę fantasy *Król Myśli*. Autor opowiedział o idei powstania powieści i przeczytał jej fragmenty.

W Filii nr 10 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie odbyło się spotkanie seniorów z koła 50+ poświęcone polskim noblistkom w dziedzinie literatury. Rozmawiano o życiorysach i twórczości Wisławy Szymborskiej oraz Olgi Tokarczuk.

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie miała miejsce kolejna odsłona cyklu *Słowem – kobieta. Bez tabu*, zatytułowana *Prawdy i mity na temat macierzyństwa*. Prowadząca Monika Lesner rozmawiała z Aleksandrą Sileńską.

24 stycznia

W Książnicy Pomorskiej historyk Ryszard Miączynski, autor powieści *Instynkty* oraz wielu nagradzanych reportaży, przedstawił swoją najnowszą książkę *Wojna Orlicza-Dreszera*, zawierającą al-

ternatywną wersję historii Drugiej Rzeczypospolitej i jej konfliktu z niemieckim faszyzmem.

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie z czytelnikami spotkała się Edyta Stępczak, autorka książki *Burka w Nepalu nazywa się sari*.

28 stycznia

W Książnicy Pomorskiej studenci kierunku Muzealnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego wysłuchali prelekcji na temat genezy powstania i form działalności Muzeum Literackiego biblioteki wojewódzkiej.

Tego samego dnia w Książnicy dr hab. Agnieszka Borysowska wygłosiła wykład na temat kultury książki w dawnym Szczecinie.

29–31 stycznia

W Filii nr 12 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie, z okazji Dnia Bezpiecznego Internetu, jak co roku, odbyły się zajęcia z uczniami szkół podstawowych.

Dr Rafał Simiński w Książnicy Pomorskiej (30.01)

30 stycznia

W Książnicy Pomorskiej o świeżo wydanej książce *Konflikt – pojednanie – współpraca. Studia nad polityką książąt zachodniopomorskich i biskupów kamińskich wobec zakonu krzyżackiego w Prusach w latach 1320–1423* opowiadał jej autor dr Rafał Simiński.

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie, podczas spotkania zatytułowanego *Jak komuniści zarządzali strachem. O strachu w propagandzie, lęku przed Niemcami w powojennym Szczecinie i manipulacji społeczeństwem w stalinowskiej Polsce*, z Brunem Kamińskim rozmawiano o jego książce *Fear Management. Foreign threats in the post-war Polish propaganda. The influence and the reception of the communist media (1944–1956)*.

3–28 lutego

W Filii nr 11 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie można było oglądać *Wystawę haftu krzyżkowego* Małgorzaty Świątkowskiej.

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie zainicjowano projekt *PLAKATeka*. Jest to galeria w witrynie placówki, utworzona we współpracy z Pracownią Multimedialnego Projektowania Graficznego Akademii Sztuki w Szczecinie, tak zaprojektowana, aby prace można było oglądać zarówno wewnątrz, jak i z zewnątrz siedziby biblioteki (od ulicy Bolesława Krzywoustego). Jako pierwszą zaprezentowano wystawę plakatów Anny Wanatowicz, zatytułowaną *Skazany na dres*.

4 lutego

W Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie spotkały się członkinie Klubiku Mam. Tym razem temat spotkania brzmiał *Wychowanie bez kar i nagród, czyli jak wspierać motywację wewnętrzną i poczucie własnej wartości dziecka*. Spotkanie poprowadziły Joanna Tunkiewicz i Anna Skoczylas.

4–20 lutego

W Książnicy Pomorskiej wernisażowi wystawy *Janusz Adamski. W górach dorastam* towarzyszy-

Spotkanie Klubiku Mam w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie (4.02)

ły spotkanie z jej bohaterem, znanym himalaistą i podróżnikiem, oraz projekcja filmu *Dwie strony Sagarmatha*.

5 lutego

W Koszalińskiej Bibliotece Publicznej odbyła się powiatowa konferencja *Analiza czytelnictwa w bibliotekach publicznych powiatu koszalińskiego za 2019 rok*. W programie znalazły się prezentacje wyników czytelniczych, osiągnięć Biblioteki Publicznej Gminy Mielno i Koszalińskiej Biblioteki Publicznej przez pryzmat profilu na Facebooku, a także wizyta w filiach nr 3 i 8 KBP. Oprócz licznie przybyłych bibliotekarzy, w wydarzeniu uczestniczyli przedstawiciele władz samorządowych.

6 lutego

W Filii nr 4 Koszalińskiej Biblioteki Publicznej mieszkanka miasta Marta Matulewicz promowała swoją najnowszą książkę (pierwszy thriller), zatytułowaną *Gra*.

W Koszalińskiej Bibliotece Publicznej promowano publikację dr Anny Gut-Czerwonki *Zygmunt Wujek. Artysta nietypowy*, wydaną staraniami Archiwum Państwowego w Koszalinie, Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych oraz prezydenta miasta Koszalin. Zmarły niedawno twórca był utytułowanym koszalińskim rzeźbiarzem, więc na promocji nie zabrakło rodziny, przyjaciół, współpracowników i sympatyków.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kołobrzegu dorośli mogli wziąć udział w spotkaniu z podróżnikiem i fotografem Robertem „Robbem” Maciągiem, zatytułowanym *Uśmiechnięte oczy Syrii*.

W Filii w Dargini Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Bobolicach, w ramach kampanii społecznej *Mala książka – wielki człowiek*, pierwszy w tym roku pakiet *Książki na start* odebrała w Oliwia Możdzeń.

W Książnicy Pomorskiej Leszek Cichy zaprezentował książkę *Gdyby to nie był Everest...*, której jest autorem.

Konferencja *Analiza czytelnictwa w bibliotekach publicznych powiatu koszalińskiego za 2019 rok* w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej (5.02)

Promocja książki dr Anny Gut-Czerwonki (w drugim rzędzie w środku) *Zygmunt Wujek. Artysta nietypowy* w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej (6.02)

Grzegorz Szafoni w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Polanowie (7.02)

Fot. A. Andrzejewski

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie autorka szczecińskich kryminałów Diana Brzezińska promowała swoją książkę *Zaufasz mi*, stanowiącą kontynuację przygód Ady Czarnieckiej i Krystiana Wilka.

7 lutego

W Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Polanowie promowano książkę mieszkańca miasta Grzegorza Szafoniego, zatytułowaną *Na drugim końcu raj*.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Świnoujściu otwarto wystawę zdjęć zatytułowaną *Dzień Kota*. Złożyły się na nią amatorskie fotografie, wykonane przez posiadaczy tych zwierząt.

Leszek Cichy, pierwszy zimowy zdobywca Mount Everestu oraz pierwszy Polak, który zdobył Koronę Ziemi, był gościem Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Goleniowie. Spotkanie zorganizowano w 40 rocznicę pierwszego zimowego wejścia na najwyższy szczyt świata. Podczas opowieści o wydarzeniach sprzed czterech dekad hi-

malaista zaprezentował film dokumentalny *Gdyby to nie był Everest...*, nakręcony podczas wyprawy.

Gościem Koszalińskiej Biblioteki Publicznej był Robert „Robb” Maciąg.

Tego samego dnia Robert „Robb” Maciąg spotkał się z dziećmi w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kołobrzegu.

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie można było się spotkać z Moniką Szymanik, autorką książki *Kamienica w lesie*. *Instagramowe wędrowki szczecinianki*.

10–14 lutego

Miejska Biblioteka Publiczna w Międzyzdrojach zaproponowała dzieciom podczas ferii wiele atrakcji. Grażyna Bejster i Bogumiła Popko pomagały dzieciom szyć na maszynie ekotorby. Wybrano się do Oceanarium oraz do Międzynarodowego Domu Kultury na spektakl *Przygody Pippi Skarpetki*. Helena Piątek, instruktorka szkolenia psów ze Szkoły na 6 Łap, poprowadziła zajęcia wspólnie

Otwarcie wystawy *Dzień Kota* w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Świnoujściu (7.02) Fot. A. Wróblewska

Leszek Cichy w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie (7.02)

Robert „Robb” Maciąg w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej (7.02)

ze swoim czworonożnym pupilem Amorem, podczas których opowiedziała, jak bezpiecznie bawić się z psem. Dzieci wysłuchały również koncertu młodzieżowej orkiestry Wood & Brass Band. Nie zabrakło wspólnego czytania bajek i warsztatów teatralnych.

W Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie odbył się pierwszy turnus zimowych półkolonii. Pierwszego dnia ich uczestnicy rozwijali swoje umiejętności artystyczne wraz z robótkowo.pl, tworząc breloczki, i uczestniczyli w spotkaniu z goleniowską policją. W kolejnych dniach odwiedzono Ski Park, Kids Arenę oraz VR Planet w Szczecinie, a także obejrzano film w kinie.

10–21 lutego

Podczas tegorocznych zimowych ferii Filia dla Dzieci i Młodzieży Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinku zamieniła się w Wydział Bajki i Książek Niezakazanych, który działał w ramach FUKS-a,

czyli Feryjnego Uniwersytetu Kultury Samorządowej Agencji Promocji i Kultury (SAPIK). W programie znalazły się między innymi takie atrakcje jak: konkursy, nauka podstaw programowania, poznanie tajemnic hieroglifów, koło fortuny.

Również Miejska Biblioteka Publiczna w Dziwnowie zaproponowała dzieciom mnóstwo atrakcji w okresie ferii zimowych, a wśród nich: wycieczkę do Chlebowego Domu znajdującego się pod Stargardem; zwiedzanie w Szczecinie Muzeum Narodowego i papugami, udział w warsztatach naukowych Kampus Eureka; zwiedzanie w Kołobrzegu Muzeum 6D, Latarni Morskiej, Muzeum Mineralów, Miasta Myszy; wizytę w hodującym alpaki gospodarstwie agroturystycznym Sosnowe Wzgórze w Sierakowie Sławińskim; wyjazd do schroniska dla bezdomnych zwierząt w Sosnowicach. W siedzibie biblioteki kodowano „bez prądu” oraz programowano roboty edukacyjne Photon. Ponadto zorganizowano spotkanie z Łowcami Burz oraz sens filmowy.

Ferie z Miejską Biblioteką Publiczną w Międzyzdrojach (10–14.02)

W filiach Koszalińskiej Biblioteki Publicznej, młodym czytelnikom, którzy ferie zimowe spędzali w mieście, oferowano udział w zajęciach: *Poznajemy braci Grimm; Zimowe szaleństwo; Europa, Europa; Ludzie*. Ponadto prowadzono zajęcia z dogoterapii oraz warsztaty cukiernicze w firmie Cuks. Dzieci uczestniczyły też w spektaklach Bałtyckiego Teatru Dramatycznego *Wirus, świrus... i cała reszta* oraz *Strażniczka Lasu*.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kołobrzegu ferie zimowe upłynęły pod hasłem *Z ekologią za pan brat*. Najpierw, od zaproszonych gości – policjanta i ratownika medycznego, dzieci dowiedziały się, jak bezpiecznie spędzić wolny czas. W kolejnych dniach najmłodszy uczyli się jak żyć ekologicznie. Poznali także, jaki wpływ na życie ludzi mają pszczoły. Nie zabrakło zabaw ruchowych, plastycznych, zagadek oraz łamigłówek. Furorę zrobił robot edukacyjny Photon. Dodatkową atrakcją było przedstawienie kukielkowe *Szewczyk Drajewka* wystawione przez Teatr Frajda.

W Filii w Dargini Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Bobolicach, z okazji ferii zimowych, zorganizowano takie atrakcje jak: zajęcia *Bobolice i okolice*; wycieczka do Koszalina, podczas której obejrzano spektakl w Bałtyckim Teatrze Dramatycznym, odwiedziono Filię nr 11 Koszalińskiej Biblioteki Publicznej oraz bawiono się w Yellow Parku; zajęcia plastyczne; *Poetyckie Walentynki*; odwiedziny w Rosnowie Kreatywnego Babińca; *Nocka w Bibliotece*.

W Książnicy Pomorskiej osoby zainteresowane poznaniem największej biblioteki na Pomorzu mogły wziąć udział w grze terenowej *Książnicowy Quest*.

10–22 lutego

Z okazji zimowej przerwy w nauce biblioteka wojewódzka przygotowała szereg zajęć i zabaw dla dzieci pod hasłem *Ferie z mózgiem w Książnicy!!!*. W programie znalazły się takie atrakcje jak: *Lapbook – twoja historia zamknięta w kieszonce*, *Szach, mat, pat. Zabawa z szachami*, warsztaty poetyckie z Galczyńskim, *Guzik z pętelką, czyli jak przyszyć guzik, wyszyć imię, zaszyć dziurę*, *Podkręcanie biologicznego procesora, czyli trening umysłu*, *Warca-by – europejska gra mistrzów*, warsztaty *Kocham*

Ferie w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie (10–14.02)

Szczecin!!! oraz *Szydelko i druty, czyli jak zacząć w welnianym świecie*. W organizacji pomocni byli wolontariusze ze Szczecińskiego Humanistycznego Uniwersytetu Seniora.

11 lutego

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Świnoujściu zorganizowano *Walentynkowe Spotkanie z Arturem Chamskim* – piosenkarzem i aktorem teatru Studio Buffo. Artysta opowiadał, licznie zgromadzonej publiczności, o sobie i o swojej karierze artystycznej. Zaśpiewał także kilka romantycznych piosenek, podbijając tym samym serca widzów, zwłaszcza żeńskiej części.

Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu po raz kolejny uczestniczyła w akcji *#Dzień Bezpiecznego Internetu*, który obchodzony jest z inicjatywy Komisji Europejskiej od 2004 roku. Hasło tegorocznej edycji brzmiało *Działajmy razem*.

11, 13, 18, 20 lutego

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie, z okazji zimowej przerwy w nauce, zorganizowano dla dzieci *Eksperymentalne ferie*. Objęły one dwa cykle zajęć. W ramach pierwszego prowadzono eksperymenty związane z wulkanami, tornadami, opadami atmosferycznymi, światem roślin, takie jak wybuch wulkanu, wir w słoiku czy kolorowy deszcz. W drugiej części

Ferie z Miejską Biblioteką Publiczną w Dziwnowie (10–21.02)

skupiono się na prawach fizyki związanych z wodą, powietrzem oraz ogniem.

12 lutego

W Książnicy Pomorskiej Stowarzyszenie Czas Przestrzeń Tożsamość, w ramach cyklu *Czas na debatę*, zorganizowało spotkanie na temat żydowskiej przeszłości Szczecina.

13 lutego

Artur Chamski, aktor Teatru Studio Buffo, zwycięzca czwartej edycji programu *Jak oni śpiewają*, uczestnik programu *Twoja twarz brzmi znajomo*, koncertując na kameralnej scenie Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Goleniowie, wprowadził publiczność w miłosny walentynkowy nastrój.

Od tego dnia, w instytucji tej, do 28 lutego można było oglądać wystawę malarską Jolanty Urbańskiej.

W Książnicy Pomorskiej, podczas spotkania zorganizowanego w ramach realizacji przez Towar-

Ferie z Filią w Dargini Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Bobolicach (10–21.02)

rzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów w Polsce projektu *Zachowani w kenkartach – 80 rocznica deportacji Żydów ze Stettina*, dr hab. Paweł Gut z Archiwum Państwowego w Szczecinie wygłosił wykład *Żydzi Stettina i ich deportacja w 1940 roku*. Można było również obejrzeć wystawę *Obecność Nieobecnych*.

Tego samego dnia, w bibliotece tej, w ramach działalności Centrum Aktywności Kulturalnej Osób Niesprawnych Wzrokowo, w przeddzień Walentynek, Cecylia Judek opowiedziała o życiu miłym Gustawa Herlinga-Grudzińskiego.

14 lutego

W Koszalińskiej Bibliotece Publicznej, z okazji Walentynek, zaprezentowano poezję o tematyce miłosnej grupy literackiej KryWaj Literomograf. Pod hasłem *Zostaw mnie jako swoją tajemnicę* swoją twórczość przedstawili: Grażyna Fajkowska,

Lidia Nowosad, Ewa Pietrzak, Mariusz Pikulski, Krystyna Wajda.

15 lutego

Koszalińska Biblioteka Publiczna zaprosiła na 23 Płytową Giełdę GraMuzyka. Przestrzeń instytucji wypełniło ponad 8 tys. „winyli” i CD w atrakcyjnych cenach. W wydarzeniu uczestniczyli wystawcy z Polski, Danii i Szwecji.

17 lutego

W Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie Teatr Edukacji i Profilaktyki Maska z Krakowa wystawił spektakl *Opowieści z teczki profesora Książeczki*.

Jeszcze w tym samym dniu, w instytucji tej, z okazji Światowego Dnia Kota, przeprowadzono rodzinne warsztaty *Zrób to sam*, podczas

Artur Chamski (z lewej) w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Świnoujściu (11.02)

Artur Chamski (z prawej) w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie (13.02)

Wystawa *Obecność Nieobecnych* w Książnicy Pomorskiej (13.02)

Walentynki w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej (14.02)

Spektakl *Opowieści z teczki profesora Książeczki* w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie (17.02)

których tworzono „zabawko-drapaki” dla czworo-
nożnych pupili.

18 lutego

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie miał miejsce wernisaż wystawy plakatów Dominiki Kidoń, studentki Wydziału Grafiki Kolegium Sztuk Wizualnych Akademii Sztuki w Szczecinie.

19 lutego

W Książnicy Pomorskiej zaprezentowano książkę pisarza marynisty kpt. ż. w. Eugeniusza Daszkowskiego *Miłość na statku*. Okazją był uroczysty jubileusz 90 rocznicy urodzin autora. Drogę życiową i pisarską jubilatę przedstawił kpt. ż. w. Józef Gawłowicz, fragmenty powieści przeczytał Stanisław Heropolitański, a muzyczną oprawę stanowiły szanty.

19–20 lutego

W Filii nr 48 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie przeprowadzono warsztaty dla fanów Harry’ego Pottera i miłośników fantastyki.

20 lutego

Gościem Koszalińskiej Biblioteki Publicznej była Stasia Budzisz, reporterka od dekady zajmująca się Gruzją. Autorka promowała swój pierwszy reportaż *Pokazuca. Na gruzińskich zasadach*.

W Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie odbyło się spotkanie autorskie z Arturem Andruszem, które poprowadziła dziennikarka Katarzyna Wolnik-Sayna.

W Książnicy Pomorskiej, w ramach kolejnej odsłony cyklu *Dziedzictwo przyrodnicze Pomorza Zachodniego*, Peter Neumann, przedstawiciel le-

Uroczysty jubileusz 90 rocznicy urodzin kpt. ż. w. Eugeniusza Daszkowskiego (pierwszy od prawej) w Książnicy Pomorskiej (19.02)

śnictwa Rothemühl, opowiadał o przeszłości i teraźniejszości części Puszczy Wkrzańskiej leżącej po niemieckiej stronie granicy.

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie zainicjowano cykl spotkań poświęconych florze szczecińskich parków. Jego pomysłodawcą i równocześnie prowadzącym jest Paweł Madejski, twórca internetowej mapy ciekawych drzew i krzewów Szczecina.

W Filii nr 10 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie, z okazji Tłustego Czwartku, rozmawiano o związanych z nim zwyczajach ludowych, takich jak comber, podkoziołek czy tańce na len i konopie.

21 lutego

W Książnicy Pomorskiej odbyła się trzecia ogólnopolska konferencja naukowa *Od Pedagogium Książęcego do Gimnazjum Mariackiego w Szczecinie (1543–1945)*. Naukowcy i badacze z całej Polski przedstawili swoje ustalenia dotyczące różnych aspektów funkcjonowania szkoły i jej biblioteki oraz dokonania kadry pedagogicznej i absolwentów.

22 lutego

W Książnicy Pomorskiej przez całą sobotę trwał *Konwent Gier Planszowych RozGRYFka 2020*. W jego programie znalazły się takie atrakcje jak: wypożyczalnia gier planszowych oferująca ponad 100 tytułów, bogaty zestaw gier dla maluchów i ich rodziców, gry pokazowe RPG Dungeons and Dragons oraz turniejowe (Kingdomino i Munchkin Lista Skarbów), turniej warcabów klasycznych o puchar klubu Admirał PC-Best, konkursy, quizy, zabawy, gry, animacje. Uczestnicy wydarzenia mieli okazję do spotkania Lorda Vadera, uściśnięcia ręki rycerzowi Jedi, zagrania w karciankę z Lukiem Skywalkerem czy zrobienia sobie zdjęcia ze szturmowcem. Imprezę wzbogaciły wykłady, prezentacje i panele poświęcone klasyce gier planszowych oraz światowi *Star Wars*.

25 lutego

W Książnicy Pomorskiej, podczas kolejnego spotkania z cyklu *Dziedzictwo przyrodnicze Pomorza Zachodniego*, o tajemnicach mokradeł, bagien i torfowisk opowiedziała Karolina Bloom, przed-

Konwent Gier Planszowych RozGRYFka 2020 w Książnicy Pomorskiej (22.02)

stawicielka Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego.

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie odbyło się spotkanie z Jarosławem Dumanowskim, znawcą historii kuchni i jedzenia, współautorem książki *Kapłony i szczeżuje. Opowieść o zapomnianej kuchni polskiej*.

25 lutego – 11 marca

W Książnicy Pomorskiej można było oglądać wystawę przygotowaną z okazji 70-lecia Pałacu Młodzieży – Pomorskiego Centrum Edukacji. Wernisażowi towarzyszyły warsztaty dla dzieci, młodzieży i dorosłych prowadzone przez kadrę nauczycielską placówki. Chętni wzięli udział w zajęciach ceramicznych, pisania na szkle oraz tańca afrykańskiego. Kuratorem ekspozycji był dr Michał Urbas.

26 lutego

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie zebrali się członkowie TechKlubu. Rozmawiano na temat *Jak uczyć (się) w epoce cyfrowej?*. W roli prelegentów wystąpili Łukasz Kowalik i Kamil Śliwowski. Wydarzenie zorganizowano w ramach programu *Sektor 3.0*.

27 lutego

Miejska Biblioteka Publiczna w Międzyzdrojach zaprosiła mieszkańców miasta i przebywających w nim turystów na *Zimowy Wieczór Poezji i Muzyki*, którego głównym tematem była twórczość Jacka Cygana. Niespodzianką był występ, który przygotowywali pracownicy placówki. Odegrali oni scenkę do utworu *Laleczka z saskiej porcelany*. Biogram artysty oraz jego utwory przedstawili Anna Piecyk i Szymon Głód. Kolejną atrakcją był występ solistek Leonardy Paczkowskiej i Marii Romanowskiej z Miejskiego Domu Kultury. Kulminacyjnym punktem programu była prezentacja swoich wierszy przez mieszkańców miasta. Wydarzenie uatrakcyjniły piosenki autorstwa Jacka Cygana wykonane przez zespół Bryza (pod kierownictwem Janusza Kalemby), takie jak *Wypijmy za błędy*, *Kamień z napisem love czy Barcelona*.

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie miała miejsce kolejna odsłona cyklu *Słowem – kobieta. Bez tabu*. Gościem spotkania zatytułowanego *Wychowanie bez kar* była Anna Czyńska z Fundacji Droga Wolna.

28 lutego

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie Maria Reimann promowała

Wernisaż wystawy w Książnicy Pomorskiej przygotowanej z okazji 70-lecia Pałacu Młodzieży – Pomorskiego Centrum Edukacji (25.02–11.03)

swoją najnowszą książkę *Nie przywitam się z państwem na ulicy. Szkic o doświadczeniu niepełnosprawności*.

28 lutego – 11 marca

W Książnicy Pomorskiej można było podziwiać wystawę jej malarstwa Barbary Kubiak, emerytowanej pracownicy tej instytucji. Podczas wernisażu można było wysłuchać gawędy kpt. ż. w. Józefa Gawłowicza o Józefie Czapskim.

28 lutego – 28 marca

W Książnicy Pomorskiej prezentowano rysunki Karola A. Cieplińskiego, studenta architektury na Zachodniopomorskim Uniwersytecie Technologicznym.

Marzec – czerwiec

Ze względu na panującą pandemię, Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie rozwinęła swoją działalność online. Przygotowała nagrania wideo

Zimowy Wieczór Poezji i Muzyki w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Międzyzdrojach (27.02)

Spotkanie poświęcone literaturze Azji w Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie (6.03)

archiwalnych spotkań autorskich, które odbyły się w Filii nr 54 ProMedia, i udostępniła je pod nazwą *#Speramy* na Facebooku. Część z nich przetłumaczono na język migowy. W cyklu *#bibliotekaWdому* publikowała krótkie recenzje książek, pisane dla czytelników przez bibliotekarzy. Organizowała zabawy promujące czytelnictwo, na przykład polegające na odpowiadaniu przez ich uczestników, w komentarzach, na krótkie pytania dotyczące ulubionych adaptacji filmowych, gatunków literackich, cytatów czy książek z dzieciństwa. Zachęcała do pochwalenia się tytułami czytanyymi w weekend, a także domowymi biblioteczkami.

2–11 marca

Do Książnicy Pomorskiej, na surrealistyczną podróż po Szczecinie, zaprosił szczecinian Krzysztof Kajewski. Na wystawie *Szczecińskie inspiracje* zaprezentował pełne ekspresji i humoru prace graficzne.

W tym samym okresie, w Galerii Jednego Obrazu biblioteki wojewódzkiej, prezentowano plakat Karoliny Gładkiewicz *Kotam Cię* (2020). Jest to kolejna praca z cyklu *Plakoty*.

3 marca

Bibliotekarki z Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kołobrzegu odwiedziły Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy, do którego uczęszczają dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym, znacznym lub głębokim. Jak zwykle dużo uśmiechu na twarzach podopiecznych placówki wywołały przyniesione piękne, kolorowe i wydające dźwięki książki.

3 marca – 11 marca

W Książnicy Pomorskiej, z okazji Tygodnia Kresowego, tzw. Kaziuków, można było oglądać wystawę poświęconą pierwszej wyższej szkole powstałej na Kresach Wschodnich – Uniwersytetowi Stefana Batorego. W 2019 roku minęła 440 rocznica założenia uczelni i 100 rocznica jej reaktywacji po odzyskaniu przez Polskę niepodległości.

6 marca

W ramach Miejskich Obchodów Dnia Kobiet w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kołobrzegu

zorganizowano wieczór humoru i dobrej zabawy z wierszem, prozą i piosenką. Jego gwiazdą był Tomasz Bednarek, aktor, prezenter telewizyjny i radiowy.

Tego samego dnia w placówce tej otwarto wystawę *Jan Paweł II Wielki... Czytelnik. Uśmiechnięty Święty*. Wypożyczona z Książnicy Pomorskiej ekspozycja przedstawiała zamiłowanie Karola Wojtyły do książek.

W Książnicy Pomorskiej, wspólnie ze Stowarzyszeniem Dziennikarzy Rzeczypospolitej Polskiej Pomorze Zachodnie, zorganizowano benefis prof. Przemysława Nowackiego, znanego lekarza, specjalisty z dziedziny neurologii i neuropatologii, nauczyciela akademickiego.

Tego samego dnia w bibliotece wojewódzkiej przeprowadzono warsztaty dla młodzieży z cyklu *Demokracja w praktyce*.

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie spotkał się Szczeciński Klub Azji. Wydarzenie poświęcono literaturze tego kontynentu.

10 marca

W Książnicy Pomorskiej dr hab. Agnieszka Borysowska wygłosiła wykład o *Descriptio urbis Stetinensis, topographica, historica cum icone*, czyli topograficzno-historycznym opisie Szczecina Paula Friedeborna, opublikowanym po raz pierwszy w 1624 roku. Prelegentka, będąca jednocześnie tłumaczką na język polski dzieła, przedstawiła słuchaczom założenia autorskie utworu, a także ujawniła trudności translatorskie, na które natrafiła, podejmując się jego przekładu.

Tego samego dnia w instytucji tej Grzegorz Kiarasz opowiedział o swojej najnowszej publikacji *Atomowi żołnierze wolności. Archeologia magazynów broni jądrowej w Polsce*. W wydanej nakładem Wydawnictwa Naukowego Uniwersytetu Szczecińskiego monografii autor zamieścił wiele niepublikowanych dotąd fotografii i map, omówił mity dotyczące magazynów broni jądrowej, które do dziś powtarzane są przez okoliczną ludność.

25 marca

Biblioteka w Policach zaprosiła najmłodszych czytelników do wysłuchania online opowiadania Renaty Piątkowskiej *Dzień zabawy w chowaniego*, zawartego w książce *Ciekawe co będzie jutro?*. Czytała Malwina Koźurno.

27 marca – 24 czerwca

Pracownicy Miejskiej biblioteki Publicznej w Kołobrzegu prowadzili aktywną działalność na Facebooku – promowali kołobrzeskie zbiory w zasobach bibliotek cyfrowych, codziennie publikowali w trzech blokach godzinowych nagrania z głośnym czytaniem, rozpowszechniali informacje o akcji *Zostań w domu i czytaj e-booki. Bezpiecznie*.

31 marca

W Dziale Regionalnym Biblioteki w Policach odbył się wernisaż wystawy fotograficznej *Policce i okolice*, udostępnionej następnie online. Jej autorami byli pasjonaci fotografii Adam Myśków i Roman Brzeziński. Zorganizowano ją w cyklu *Regionalne spotkania z ludźmi z pasją...*, przeznaczonym dla miłośników oraz znawców fotografii i regionu.

BIBLIOTEKARZ ZACHODNIOPOMORSKI

KWARTALNIK PL ISSN 0406-1578 INDEKS 35236

WYDAWCA: Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica
ul. Podgórna 15/16, 70-205 Szczecin
tel. 91 481 91 00, fax: 91 481 91 15
e-mail: bzp@ksiaznica.szczecin.pl
www.ksiaznica.szczecin.pl

RADA PROGRAMOWA: prof. dr hab. Radosław Gaziński (przewodniczący), Lucjan Bąbolewski, dr hab. prof. US Robert Cieślak, dr hab. prof. UAM Mirosław Górny, Cecylia Judek, dr Janina Kosman, prof. dr hab. Kazimierz Kozłowski, Andrzej Ziemiński

KOLEGIUM REDAKCYJNE: Lucjan Bąbolewski (przewodniczący), Radosław Delida (sekretarz redakcji), Urszula Ganakowska, Cecylia Judek, Lilia Marcinkiewicz, Przemysław Nowaczek

KOREKTA: Radosław Delida

REDAKCJA TECHNICZNA: Jolanta Doroszkiewicz

SKŁAD I ŁAMANIE: Andrzej Zajda

ZDJĘCIA: A. Andrzejewski, Kamila Tomaszewska, Elżbieta Werner, Alina Wróblewska

OKŁADKA: Noc Bibliotek 2019 w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie, fot. archiwum Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Goleniowie

PROJEKT OKŁADKI: Radosław Delida

Redakcja przyjmuje materiały na płytach CD, innych nośnikach lub przesłane pocztą elektroniczną i zastrzega sobie prawo do wyboru, zmiany i skracania tekstów.

Czasopismo udostępniane na licencji CC BY-NC-ND 4.0 (uznanie autorstwa – użycie niekomercyjne – bez utworów zależnych)

Artykuły i materiały publikowane na łamach „Bibliotekarza Zachodniopomorskiego” ukazują się w formie papierowej oraz elektronicznej w internecie – w Zachodniopomorskiej Bibliotece Cyfrowej.

